

Vox Libri

Nr. 15 - 2010

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Deva

VOX LIBRI, Nr. 15, 2010

Revista Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Deva
Editată cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara

Director - Manager: Ioan Sebastian BARA

Redactare: Denisa TOMA
Diana TRIF
Diana FERENCZ
Ciprian DRĂGAN
Traian MARIAN

Tehnoredactare și copertă:
Simona-Nicoleta PAPUC

Adresa: 330025 - Deva,
str. 1 Decembrie, nr. 26
Jud. Hunedoara

Telefon/Fax: 0354 101131
0254 216457

E-mail: bibliotecadeva@upcmail.ro
voxlibridv@yahoo.com

ISSN: 1841 - 7736

Tiparul executat la **GRAPHO TIPEX** Deva

La acest număr au colaborat:

- BODÓ Cristina* - Muzeograf, Șefa Secției Arheologie - Muzeul Deva
Radu CIOBANU - Scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor din România
Maria DAMȘA - Profesoară de limba și literatura română, Deva
Victoria DRAGU DIMITRIU - Scriitoare, realizatoare de emisiuni la postul de Radio România Cultural al Societății Române de Radiodifuziune
Monica DUȘAN - Bibliotecară, comuna Ribița, jud. Hunedoara
Eugen EVU - Poet, publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din România
Gheorghe GRÜN - Inginer, fost director al Camerei de Comerț și Industrie a județului Hunedoara
Dumitru HURUBĂ - Scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor din România
Marius IONESCU - Bibliotecar, Târgu-Mureș
Adina KENEREȘ - Scriitoare, directoarea Editurii Compania Bucureșt
Mariana PÂNDARU - Poetă, publicistă, editoare, membră a Uniunii Scriitorilor din România
Daniela RUJOIU-SGONDEA - Poetă, traducătoare
Eugenia TROȘAN - Bibliotecară, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara

Coperta I : Cărți și trandafiri, simbolul Zilei Internaționale a Cărții, 23 aprilie (foto: Denisa Toma)

Coperta IV: Casa din București a lui Mateiu Caragiale, de pe Strada Logofătul Luca Stroici, nr. 9A (foto: Victoria Dragu Dimitriiu)

Vox Libri

nr. 15 - 2010

Editorial

- Lipsă de timp + internet + ... câte alte motive
putem găsi să nu deschidem o carte? 2

Dialogul ideilor

- Paseism? 3
Universitatea din Cambridge nu există 5

Profesiune și vocație

- Vedeta uniformă – un instrument de lucru
al bibliotecarului și al cititorului 7
Generarea fișelor-matcă cu ajutorul
sistemelor integrate de bibliotecă 11
Modalități pentru o achiziție eficientă 13
Sala Pinocchio – în folosul comunității 14
Biblioteca versus internet 18
Noutăți în bibliotecă 20

Aniversări, comemorări, evenimente

- 2010 – Anul Chopin 25
Expoziția „De la primele scrieri la
multimedia. O scurtă istorie a comunicării
și mai mult” 28
Pasărea Iv 30
La un centenar 33
Dacă aș fi scriitor... 36
Trofeul micului cititor 39

Prin marile biblioteci ale lumii

- Biblioteca Batthyaneum Alba Iulia
și comorile ei 41

Note de drum

- Provence – itinerar spiritual... 45

Aniversări, comemorări, evenimente

- În vizită la românii din Voivodina 50
Regăsirea limbii române 53
Viața Bibliotecii în imagini 54

Tradiții, obiceiuri

- Viața culturală în comuna Orăștioara
de Sus 56

Pagina bibliofilului

- Decojind Ceapa - Günter Grass 60
Romancierul Mihai Sin doar ignorat? 62
Un roman oarecum insolit... 64
Viața ca o provocare în romanul
„Nopti și neliniști. Pseudojurnal
metafizic”, de Mihail Diaconescu 65
Romanul amintirilor 69

Atestări documentare

- Atestări ale localităților din
județul Hunedoara (II) 72

Atelier de creație

- „Cenaclurile” lui Mateiu Caragiale 80
Scurt istoric al Casinei Naționale
din Deva 84
Laus Loci - „Vă mulțumim că ați
venit pe la noi!” 86
Profil liric 88

Editorial

Lipsă de timp + internet + ... câte alte motive putem găsi să nu deschidem o carte?

De ceva vreme, tot aud oameni în toată firea zicând că nu mai au timp de citit așa cum aveau „înainte”. Paradoxal, mulți dintre acești oameni, care se plâng de lipsa timpului când vine vorba să deschidă o carte, nu se dezlipesc cu orele de calculator sau stau până târziu în noapte cu ochii lipiți și urechile ciulite la ultimele scandaluri de la televizor. Și mai ales sunt sătul să aud că tineretul nu mai citește „ca pe vremuri” – bineînțeles, din cauza internetului.

Internetul NU este dușmanul literaturii și al cuvântului tipărit. Da, cei cu răbdare puțină sau cu înclinații zero pentru lectură și studiu recurg la căutări de cinci minute pe Google, și rezultatele sunt pe măsură. Referate clonate și informații puține și împiedicate. Să fim serioși, oamenii ăștia ocoleau și înainte bibliotecile și cărțile.

Oamenii care nu fug de carte și cu o oarecare putere de discernământ recurg și ei la internet, fără a se limita însă la informațiile cel mai adesea rudimentare. În lipsa unor baze de date bine puse la punct (sau a banilor necesari pentru a accesa aceste baze de date bine puse la punct), internetul reprezintă un punct de plecare – poți afla UNDE anume găsești mai multe informații despre un subiect, și cu puțină răbdare și imaginație în combinarea cuvintelor cheie folosite în căutare, poți ajunge departe.

Internetul chiar sprijină cuvântul scris. Aici, în mediul virtual, am găsit referințe și

trimiteri la cărți despre care poate că nu aș fi aflat altfel. Aici am dat peste cărți recomandate cu căldură de alți utilizatori ai internetului. Am citit recenzii scrise cu pricepere și drag de persoane fără studii „în domeniu”, recenzii care m-au făcut să sprintez către cea mai apropiată librărie, în detrimentul buzunarului meu. Nu, internetul nici nu încearcă măcar să ucidă literatura sau pofta de citit – iar cei care îl enumeră printre cauzele renunțării la lectură... păi, ar trebui să-și reconsidere motivele.

Unul dintre site-urile mele preferate, www.cartedingeanta.com sprijină „fotografic” cartea și dă de pământ cu clișeul lipsei de timp, arătându-ne oameni de toate vârstele și categoriile, oameni care își fac timp pentru a citi măcar câteva rânduri în aglomerația și haosul de zi cu zi. E un loc unde devoratorii de carte au format un fel de grup de ajutor reciproc, demonstrând că lumea tehnologizată în care trăim nu uneltește împotriva cernelii ... și că oriunde în lumea asta poți da peste un om cu o carte deschisă în față.

Bineînțeles, inventivi cum suntem, putem găsi multe alte motive pentru a ne scuza sfioșenia în fața unei cărți. Lipsa de timp și atotputernicul internet sunt doar două. Putem arunca vina în spatele profesorului, sau a temperaturilor de afară, sau – mai mult ca oricând – a economiei...

Traian MARIAN

Paseism?

Poate vi s-a întâmplat și dumneavoastră să fluierați admirativ la vederea unor volume foarte vechi. Dacă ești cât de cât familiarizat cu dificultățile editării din zilele noastre, cele computerizate, în cazul cărților complicate, pline de coloane, note, tabele, indici, fluieratul dinaintea cărților „perfecte” de la 1800 și un pic riscă să se prelungească. Nu poți să nu te întrebi ce soi de oameni erau aceia care făceau o treabă atât de măiastră, de la cei cu fișele pînă la culegător – zețar adică –, corector, înapoi la tipograf, iar înapoi la autori, și tot așa, cu siguranță, de cîteva ori. Iar cînd cercetezi și o legătorie frumoasă, parcă-ți bate inima mai tare în piept. Cum mai toate cărțile astea minunate sînt străine, îți răspunzi că era normal să facă unii și alții o treabă fără cusur pentru că uceniceau cu anii, erau devotați meseriei, învățau mult, mă rog, poate că erau și bine plătiți, țineau la blazon și alte cîte și mărunte din care cert se și alege oarece adevăr cînd citești despre istoria adevărată a Cărții.

Există însă și momente de mare emoție cînd vezi carte veche românească. Nu cine știe ce liturghier bătrîn tare, ci chiar cîte o bucoavă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea care-ți umezește ochii. De pildă, uite

Bibliografia chronologicală română sau Catalogu generalu de cărțile române... 1550-1873, Edițiunea a doua, a lui Dimitrie Iarcu („Vechiu Profesore și Inspectoru de scóle”, cum se prezintă chiar el pe pagina de titlu), tipărită de Imprimeria Statului în Capitală la 1873. Opul nu e necunoscut, ba e chiar prezentat în cursurile universitare de biblioteconomie. Nici nu e primul de felul lui, ci unul în care autorul își omagiază înaintașii imediați (pe Cipariu și pe Vasilie Pop), deși întreprinderea lui merită, după unii (cu care sînt de acord), laurii cuvenii autenticalui „începător”. Specialiștii îi fac acestei cărți o prezentare succintă și sobră, din care rezultă că ea înșiră, an după an, toate tipăriturile care s-au făcut la noi mai bine de trei secole, încercînd mereu să dea referința cît mai cuprinzătoare a fiecărei publicații. Prima ediție, pe care n-am văzut-o, purta un alt titlu: *Annale bibliografice române*. Din notițele redactate de bibliografii secolului XX aflăm că pagina de titlu avea diverse mențiuni, ca și aceea a ediției ulterioare: că volumul a fost tipărit pe cheltuiala Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, că datele au fost „adunate de mai mult timp”, că avea 120 de pagini și

Dialogul ideilor

formatul era de 20,0 x 24,5 cm. Ediția a doua, pe care o țin în mână, are 17,5 x 25,5 cm, 164 de pagini propriu-zise + XX și e legată, fără conservarea copertei. Informațiile de aici, ni se spune, au fost „adunate în timpul apróape 30 ani”. Profesorul Iarcu a lucrat la multe manuale în viața lui, pînă și la cărți de contabilitate. Și totuși, cîte mii de foi trebuie să fi contabilizat în 30 de ani ca să listeze titluri după titluri, și nu doar nume de autori, adesea doar de editori, ci și locuri de apariție, număr de pagini, tabele... ? E impresionant să vezi că apare și o rubrică a cărților tipărite în străinătate despre români și România. Nu ești surprins să vezi că volumul se încheie cu o errata – așa se lucra. Dar ce surpriză cînd începi să cercetezi paginile din deschiderea cărții, cele din afara corpusului! E acolo o lume întregă: o introducere („preacuvîntare”) substanțială, care e lecție de istorie și morală, descriere a conținutului, a modului de funcționare a cărții și a utilității ei; o cronologie a faptelor legate de tipar și editare în țările române; un „sumariu de cronicari și scriitori (indigeni)”;

o „tabelă generală alfabetică (și după dată) de autori și traducători români...”; „scriitori străini pe alfabetu” care s-au ocupat de români; „seria de date istorice, relative la imprimeria in genere, și în parte la imprimeriile noastre românesci”; un „apendice” care adună pe categorii

publicațiile apărute pînă în 1873 (sînt 6873 cu totul); „cărți vechi în limbi străine tipărite, în tipografiile române”; „librării” din București și din țară; o listă de cărți, școlare și literare, bune „pentru etatea fragetă de ambe sexe”; sugestii de titluri „mai apropiate sexului feminimu”; o listă de „cărți traduse și edate de dame române”. Incredibil inventar! Dimitrie Iarcu s-a gîndit la toate: nu cumva să-i lipsească omului ce-i deschide cartea vreo minimă știre, vreo idee ajutătoare, vreo justificare, paralelă, iluminare. Pur și simplu, s-a așezat virtual în fotoliile tuturor cititorilor posibili, bibliotecarilor, profesorilor, editorilor, și le-a spionat mintea ca să le ofere pe tavă almanahul temei, ghidul ei practic, baza ei de date, vademecumul, agenda. Cum să nu-ți dea lacrimile cînd pricepi că poți citi, negru pe alb, răspunsul la cel puțin trei întrebări pe care nici n-ai apucat să ți le formulezi ca lumea? Oare ce soi de om a fost acela? (Asta ar fi a patra...)

Adina KENEREȘ

(articol preluat, cu acordul autoarei,
de pe blogul Editurii Compania -
<http://www.compania.ro/blog/?s=paseis>)

Universitatea din Cambridge nu există!

Cu câteva luni în urmă am avut ocazia să călătoresc în Marea Britanie, mai precis în Anglia, și mai precis în Cambridgeshire. Și dacă tot am ajuns pe acolo, nu m-am putut limita să rămân în sătucul pierdut în câmpia engleză și am făcut și o vizită la Cambridge. Desigur, înainte am mai citit câte ceva într-un ghid (excentric) al orașului, după care am petrecut câteva ore (mult prea scurte) în orașul milenar. Trebuie să recunosc că am pășit cu oarece emoții pe străzile înguste și întortocheate ale orașului. Și, cum să spun... am fost șocat de ce am aflat și am văzut!

În primul rând, în toate colegiile din Cambridge studiază doar 12.500 de studenți, sub îndrumarea a circa 2.500 de profesori. Ce reprezintă această cifră, comparată cu universitățile noastre? Nimic!!! Oricare dintre celebrele noastre universități, fie cea de la Herculane, Slatina sau chiar și Cucuieții din Vale are atâția studenți! Ca să nu mai vorbim de Spiru Haret, care se poate lăuda cu aproape 100.000 de studenți!

Dacă ajungi la Cambridge și nu cunoști orașul, apelezi la un taxi. Și dacă îi spui taximetristului să te ducă la Universitate, el se va uita nedumerit și nu va ști unde să te ducă, pentru că Universitatea nici nu are o clădire propriu-zisă. Pe când dacă mergi la București și ceri unui taximetrist să te ducă la Spiru Haret, nu va avea nicio problemă să te

ducă direct la sediul central! Poate chiar taximetristul însuși va fi un licențiat al Universității, eventual chiar cu mai multe diplome. După ani de studiu, cineva poate obține o diplomă la Cambridge (scrisă în latină, limbă moartă!), în timp ce la noi, după câțiva ani se pot obține chiar și șapte licențe!

Pe de altă parte, în Cambridge, aproape toate sediile colegiilor sunt vechi, ba chiar foarte vechi, dom'le! Prima formă de universitate a fost înființată oficial în 1209, iar primul colegiu (Peterhouse) în 1246! Ca să nu mai vorbim de celelalte colegii, create și construite prin secolele XIII, XIV, XV... Chiar și cele mai celebre dintre ele, Trinity sau King's, au o alură vetustă, depășită și mai au și niște capele (nici măcar biserici) vechi, neadaptate secolului XXI! Pe când la noi! Sedii moderne și super-biserici, dom'le!

Apoi, domnilor, ce se întâmplă cu libertatea studenților? „Acolo” nu e permis

Dialogul ideilor

ca un student să posede automobil!? Ce ar face un H. (parcă Hilarius?) Prigoană, sau un C. Cășuneanu jr. care nu ar putea să-și etaleze colecția de Lamborghini sau Bugatti Veyron-uri? Studenții sunt în schimb îndemnați să umble pe bicicletă! Închipuiți-vă că „acolo” până și profesorii merg cu bicicleta prin oraș. Îi vedeți pe Prof. Univ. Dr. D. R. Rușanu, Prof. Univ. Dr. Jenică Drăgan sau pe Prof. Dr. A. Păunescu mergând cu bicicleta? E drept că la Cambridge sunt niște profesori de modă veche, îmbătrâniți în tradiții. Închipuiți-vă că „acolo” au studiat și lucrat 83 de laureați ai premiului Nobel... din care 70 au fost studenții colegiilor locale. „Acolo” au predat Harvey, Newton, Rutherford, și multi alții ca ei, și tot „acolo” a absolvit și John Harvard, fondatorul universității omonime din America. Dar cine sunt ei față de un Prof. Univ. Dr. A. Bondrea? Ce prestigiu pot avea aceștia față de fondatorul unei universități cu sute de mii de studenți?

Pe de altă parte, dacă la Universitatea „Spiru Haret” un singur profesor poate corecta, într-o singură zi, 9.000 de lucrări ale studenților, la Cambridge, prin sistemul de tutorat, unui profesor îi revin doar 1 - 3 studenți... Unde este productivitatea, dom'le?

Unde, deci, este Cambridge, față de noi?

Universitatea din Cambridge nici măcar nu există, Domnilor!

Dar dacă stăm să ne gândim puțin, poate că totuși Cambridge reprezintă ceva, iar noi suntem cei care ne înșelăm și ne aflăm pe un drum greșit?

Oare nu cumva ar trebui să limităm numărul de studenți pe fiecare facultate, în funcție de numărul și calitatea profesorilor? Oare nu ar trebui să eliminăm, cel puțin pentru o vreme, forma de învățământ la distanță și fără frecvență, chiar dacă prin această măsură am „prejudicia” o mulțime de tineri (sau mai puțin tineri) care tocmai sunt pe cale să „achiziționeze” o diplomă? Oare nu ar trebui ca Universitățile să fie finanțate în funcție de calitate și nu de cantitate? Oare nu ar fi bine să se reintroducă examenele riguroase de admitere? Oare nu ar fi bine să fie eliminate „dinastiile familiale” sau politice de profesori din cadrul universităților noastre?

Poate că totuși Universitatea Cambridge este cea adaptată cerințelor secolului XXI și nu învățământul superior românesc? Aceasta este întrebarea...

Gheorghe GRÜN

Vedeta uniformă – un instrument de lucru al bibliotecarului și al cititorului

Activitatea bibliotecarului este în general puțin cunoscută dincolo de fișier și raftul cu cărți. Și aproape toți ar caracteriza activitatea acestuia ca fiind una statică. În fapt însă, lucrătorul cu cartea precum și cititorul sunt adevărații actori ai transformărilor semnificative înregistrate ca efect al perfecționării tehnicilor de stocare și transmitere a informațiilor. În această permanentă competiție, informatizarea ocupă un loc important alături de celelalte domenii de activitate, care perfecționează activitatea de catalogare.

Se poate spune că unul dintre momentele de cotitură ale activității bibliotecarilor a fost acela în care a fost elaborată Declarația de Principii – cunoscută îndeobște sub numele *Principiile de la Paris* – care a fost aprobată de Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare din 1961. Scopul documentului, acela de a servi drept bază pentru standardizarea internațională a catalogării a fost, cu siguranță, atins: cele mai multe coduri de catalogare elaborate în lume de atunci încoace au urmat strict *Principiile*, iar în alte cazuri ele au fost respectate într-o mare măsură.

În ultimii ani s-a făcut simțită nevoia creării unui cadru mai larg pentru procesarea datelor bibliografice, cerut de creșterea dimensiunilor bazelor de date, diversificarea suporturilor de informații, precum și de comportamentul utilizatorului.

Dacă ar trebui să descriem activitatea celui care aplică aceste principii, va trebui să remarcăm că ea nu constă în a copia pagina

de titlu a unei unități biblioteconomice. De fapt ținta muncii sale este aceea de a pune la dispoziția utilizatorului specific cantitatea maximă de informații necesare regăsirii unui autor, sub toate posibilele forme ale numelui sau/și cu toate lucrările sale, de care dispune biblioteca.

Principiile enumerate mai sus au menirea să orienteze direcțiile de urmat pentru elaborarea de coduri de catalogare. Ele se aplică datelor bibliografice și de autoritate precum și cataloagelor actuale de bibliotecă, și tot ele reprezintă fundamentele bazelor de date ale bibliotecilor moderne. În cadrul acestor instrumente de lucru informatizate, o mare importanță este acordată „vedetelor uniforme” utilizate pentru regăsirea înregistrărilor bibliografice, care trebuie să fie formulate în conformitate cu principiile generale. Pentru a atinge dezideratele propuse, au fost fixate vedete de autor, persoană fizică, autori colectivi precum și vedete de titlu.

Vedete de autor

Conform principiilor teoretice, vedeta uniformă trebuie, în mod normal, să fie cel mai frecvent folosit nume care apare în ediții ale lucrărilor catalogate sau în referințele la acestea, făcute de autorități acceptate. În cazul lucrărilor cu un singur autor, vedeta uniformă este persoana fizică introdusă de catalogator în baza de date pe parcursul înregistrării cărților. Ca rezultat al interogației, indiferent sub ce formă, utilizatorul va solicita numele autorului, el

Profesiune și vocație

va fi informat despre lucrările ce sunt înregistrate cu numele cunoscut de el, dar i se va oferi și posibilitatea de a cunoaște numele standard și va avea acces la toate lucrările aceluiași autor aflate în colecțiile bibliotecii.

Din acest motiv, pentru orice ediție a unei lucrări pentru care s-a stabilit că aparține unui singur autor persoană, vedeta este făcută la numele autorului. Vedeta uniformă ar trebui să fie numele sub care autorul este cel mai adesea autentificat în edițiile lucrărilor sale, în forma cea mai extinsă.

Atunci când se întâlnesc diverse forme ale numelui și această diversitate nu se bazează pe diferite prezentări ale aceluiași nume, trebuie să se acorde preferință pentru numele îndeobște cunoscut (convențional), față de numele oficial; sau pentru numele oficial acolo unde nu există o indicație privind un nume îndeobște cunoscut, sau un nume convențional.

Un exemplu poate fi dat de cărțile Amandei Quick, pseudonim al scriitoarei Jayne Ann Krentz (nume după soț), cunoscută și ca Jayne Castle (numele de fată). În cazul acestei autoare, primele ediții intrate în bibliotecă nu conțineau nicio referire din acest punct de vedere. Ca urmare, vedeta este înregistrată la Amanda Quick.

JAYNE CASTLE

Comoara de ametist/Jayne Castle [Amanda Quick].- București : Orizonturi, 2009.

JAYNE ANN KRENTZ

Casa oglinzilor/Jayne Ann Krentz [Amanda Quick].- București : Orizonturi, 200-.

Un alt exemplu poate fi ilustrat prin cărțile publicate de Stephen King, cunoscut și sub pseudonimul Richard Bachman (forma nepreferată).

RICHARD BACHMAN

Șantier în lucru/Stephen King (Richard Bachman).- [București] : Lucman, 2004.

Pentru a oferi mai multă precizie, a fost adăugată o caracteristică de identificare suplimentară în caz de nevoie, pentru a distinge autorul de alte persoane cu același nume.

LAZĂR, IOACHIM -istoric

Avram Iancu în memoria posterității / Ioachim Lazăr – istoric.- Deva : Emia, 2008.

pentru a-l deosebi de:

LAZĂR, IOACHIM

În Europa, la Brănișca : file de cronică /Ioachim Lazăr.- Deva : Emia, 2004.

Indiferent de modul în care apare autorul pe pagina de titlu (cu numele întreg sau cu inițiale) catalogatorul va introduce forma consacrată (regăsită în dicționare de specialitate sau enciclopedii):

M. KOGĂLNICEANU

Despre literatură /Mihail Kogălniceanu.- București : ESPLA, 1956.

Atunci când numele sunt exprimate în mai multe limbi, se acordă preferință pentru informația găsită pe manifestările expresiei în limba și scrierea originală. Dacă limba și scrierea originală nu sunt în mod normal

Profesiune și vocație

utilizate în catalog, vedeta poate fi bazată pe forme găsite pe manifestări sau surse de referință într-una din scrierile și limbile cele mai convenabile utilizatorului catalogului.

Pentru cazurile în care se dorește transliterația, se va respecta un standard internațional de conversie a scrierii:

ANTON PAVLOVICI CEHOV

Meistererzählungen / Anton Tschecchow [Anton Pavlovici, Cehov].- Berlin : Rutten & Loening, 1960.

PIOTR ILICI CEAIKOVSKI

Millenium Masterpieces : Over 2000 Minutes of Classical Greats on 30 CDs : muzică clasică \ CD 6 : Tchaikovsky : Piano concerto ; Violin Concerto/Piotr Ilici Ceaikovski (Piotr Ilich Tchaikovsky).- London : PRISM Leisure PLC Production, 2000.

Atunci când numele unei persoane constă din mai multe cuvinte, alegerea vedetei trebuie să respecte convențiile din țara și limba cel mai mult asociate cu acea persoană, așa cum se află acesta pe manifestări.

GABRIEL GARCIA MÁRQUEZ

Ceas rău/Garcia Márquez, Gabriel.- București : Rao, 2006.

Alt nume sau formă de nume ar trebui desemnat ca vedetă uniformă, dacă acesta este consacrat de uzul general, fie în referințe, la autor, în lucrări biografice, istorice, literare, fie în legătură cu activitățile sale publice, altele decât cele din domeniul respectiv.

ION BARBU

Poezii ; Proză ; Publicistică/Ion Barbu.- București : Minerva, 1987.

DAN BARBILIAN

Algebră axiomatică/Dan Barbilian.- București : Editura Didactică și Pedagogică, 1988 (2 vol.).

În cazul în care doi sau mai mulți autori au contribuit la crearea unei lucrări, dacă un autor e prezentat în carte ca autor principal, ceilalți jucând un rol subordonat sau auxiliar, vedeta uniformă de autor ar trebui să fie numele autorului principal.

BOGDAN TEODORESCU

Istorie : teste pentru examenul de capacitate/Bogdan Teodorescu, Liviu Burlec, Liviu Lazăr.- București : All Educational, 1999.

În cazul în care nici unul dintre autori nu e prezentat ca autor principal, vedeta este făcută la numele autorului nominalizat primul pe pagina de titlu împreună cu complementarele făcute la ceilalți autori:

SERGIU PRAPORGESCU

Roma antică/Sergiu Praporgescu, Mioara Praporgescu, Liviu Lazăr.- Deva : Astra, 2007.

În cazul prelucrărilor (adaptări, prescurtări), ar trebui făcută o descriere complementară la numele compilatorului (în cazul în care acesta e cunoscut), dacă acesta nu a fost ales la vedetă a intrării principale și la titlu, dacă vedeta e la numele compilatorului

Profesiune și vocație

Iliada/Homer ; versiune în proză, prolog și epilog Flavia Buref.- București, Corint, 1997.

Iliada, Odiseea, Eneida : repovestire pentru copii/George, Andreescu.-București : Editura Herra, 2004.

În cazul albumelor și cărților ilustrate (cărți de desenat) se va avea în vedere ce anume predomină (textul sau ilustrația), pentru a hotărî autorul sau autorii. Dacă materialul prezent reproduce poveștile clasice cunoscute (chiar dacă nu avem text) se va ține seama și de numele celui care a publicat basmul sau legenda.

Pungața cu doi bani : Carte de colorat/Ion Creangă; il. Dana Popescu.- București : Roxel Cart, s.a.

Posibilitatea de care dispune catalogatorul de a introduce vedeta uniformă, persoana fizică, în indexul autorilor asigură legătura cu catalogul informatizat dar și informarea corectă a utilizatorului. Iată cum catalogatorul are ca „efecte secundare” educarea utilizatorului, formarea unor deprinderi intelectuale la utilizatorii serviciilor bibliotecii și satisfacerea unei game extinse de nevoi de informare. Avantajele pe care le oferă catalogarea informatizată, posibilitatea pe care o oferă programul prin completarea fișei de autor și care oferă utilizatorului posibilitatea de a alege numele preferat, fac să merite eforturi majore din partea bibliotecarului.

Este însă adevărat că activitatea de catalogare este strâns legată de nevoile și interesele celor pe care îi deservim. Catalogatorii sunt și ei parte din comunitățile

pe care le deserveșc și pot determina cel mai bine modul în care utilizatorii pot accesa documentele deținute de biblioteci. De aceea este util să se știe „de ce” catalogăm ceva și nu „cum”.

Economia în domeniul resurselor a generat și tendința, care e din ce în ce mai generalizată, spre import de date, astfel încât asistăm la intensificarea căutării de resurse exterioare, cu consecințe nu întotdeauna benefice. De asemenea, reducerea catalogării la introducerea titlului și al autorului, pe motiv că acestea sunt cheile de căutare ale utilizatorilor, pare a fi o soluție neinspirată. Mai grav, înseamnă a ignora regulile internaționale, reguli pe care, respectându-le, ne punem pe hartă și la rândul nostru, impunem respect în rândul utilizatorilor care ne respectă.

Bibliografie

Alexandrescu, Carmen Gabriela, *Vedeta uniformă – punct de acces în fișierul de autoritate*, în *Documentis*, Iași, 2004, 108 p.

Mircescu, Aurelia, *Principiile internaționale de catalogare*, în *Biblioteca*, București, nr. 9-10, 2009, 252 p.

Moraru, Violeta, *Vedeta – noțiuni introductive*, în *Asociația Buletin informativ pentru bibliotecile publice din jud. Galați*, Galați, nr. 4, 2008, 197 p.

Nistor, Valeria, Micle, Maria, *Normele ISBD(M) și ISBD(S) în modele și exerciții*, Timișoara, Editura Universității de vest, 2002, 151 p.

Diana FERENCZ

Generarea fișelor-matcă cu ajutorul sistemelor integrate de bibliotecă

Catalogul tradițional alcătuit din fișe-matcă realizate manual de bibliotecarii-catalogatori reprezintă unul dintre instrumentele principale prin care se pot oferi informații utilizatorilor unei biblioteci.

Apariția sistemelor integrate de bibliotecă a ușurat extrem de mult munca bibliotecarului-catalogator pentru că a redus în mod semnificativ durata de timp pe care acesta o petrece realizând descrierile ISBD ale documentelor nou-intrate în bibliotecă, atât manual, cât și computerizat. Dacă până acum aceste descrieri se făceau de două ori: o dată pentru catalogul tradițional și o dată pentru baza de date computerizată a bibliotecii, acum descrierea ISBD se face exclusiv computerizat mulțumită opțiunilor pe care le are un sistem integrat de bibliotecă de a realiza automat aceste fișe-matcă, fișe care cuprind tocmai acele date ce sunt completate inițial de bibliotecarul catalogator.

Indiferent că se numește Tinlib, Tinwin, Liberty, OPAC, oricare dintre sistemele de bibliotecă prezintă mai multe module care aparțin fiecăruia dintre compartimentele existente într-o bibliotecă.

Astfel, de exemplu, programul Tinwin prezintă un modul de catalogare în care au acces cei care lucrează în compartimentele de completare și de catalogare și în care se completează datele necesare pentru descrierea documentelor nou-intrate în bibliotecă, date cum ar fi: titlul documentului, mențiunile de responsabilitate și de ediție, editura unde a fost publicat documentul, localitatea și anul apariției acestuia, ISBN-ul, descrierea fizică (numărul de pagini,

dimensiunea documentului), limba în care este redactat documentul etc. De asemenea, tot în modulul de catalogare există o secțiune intitulată „evidența publicațiilor” în care se completează numărul de inventar al documentului, locul din bibliotecă unde este repartizat acesta, prețul documentului precum și poziția din Registrul de Mișcare a Fondurilor în care este înregistrat documentul. Tot aici, în cazul că un document din bibliotecă este pierdut de un utilizator sau prezintă un grad de uzură care nu mai permite să fie dat spre consultare, este trecut și numărul procesului-verbal prin care acest document este scos din baza de date a bibliotecii. În acest modul de catalogare, o parte este dedicată materialelor audio-video care prezintă o pondere din ce în ce mai mare în cadrul colecțiilor unei biblioteci.

Un alt modul al programului Tinwin îl constituie modulul de rapoarte. Cu ajutorul acestuia sunt realizate o parte din documentele de evidență ale bibliotecii: fișele de catalog, registrele de inventar care cuprind toate documentele intrate în bibliotecă, procesele-verbale de predare-primire a documentelor de la Serviciul Completare către secțiile de Relații cu Publicul ale bibliotecii etc.

Revenind la modulul de rapoarte al Tinwin-ului, aceasta este componenta din sistemul integrat al bibliotecii care permite bibliotecarului-catalogator să creeze acele fișe-matcă pe care apoi le vor intercala în catalogul de serviciu.

Realizarea (generarea) fișelor-matcă este legată de existența în calculatorul nostru a modulului de rapoarte pe care îl regăsim în

Profesiune și vocație

mod obișnuit pe partiția C a calculatorului sub forma unui folder care poartă denumirea de „&WORKS”. În acest folder se găsește un altul numit simplu „TG” care cuprinde alte două foldere numite „TINLIB” care cuprinde modulul de rapoarte propriu-zis și „REPORTS” în care sunt exportate sub format Word documentele create cu ajutorul modulului de rapoarte. Pentru generarea de fișe-mată se alege din modulul de rapoarte opțiunea FIȘE DE CATALOG CARTE, iar apoi se apasă tasta F4 pentru a selecta doar acele documente ale căror fișe ar trebui generate. În ecranul albastru care se deschide se alege ca criteriu de căutare poziția din RMF, dacă se generează fișe pentru catalogul de serviciu al bibliotecii. Dacă aceste fișe sunt destinate pentru cataloagele filialelor unor biblioteci mai mari (biblioteci județene), atunci pe lângă poziția din RMF se mai adaugă ca criteriu de căutare și filiala pentru care se generează fișele. În cazul în care fișele sunt destinate Bibliotecii Naționale, atunci ca criteriu de căutare suplimentară este trecută limba în care este redactat documentul ținându-se cont de faptul că bibliotecile din țară trimit către Biblioteca Națională doar fișele documentelor în limbi străine care au fost editate peste hotare și care au intrat în colecțiile bibliotecilor. După ce s-au stabilit criteriile de căutare a documentelor se apasă tasta ESC, iar calculatorul ne prezintă lista cu doar acele documente care corespund tuturor criteriilor aranjate în mod alfabetic, se apasă combinația de taste CTRL+F2 pentru a se trece locul unde se vor genera fișele de catalog. În mod obișnuit acest loc se prezintă sub forma: C:\&WORKS\TG\TINLIB\FISE1. Dacă s-a mai realizat această operațiune pe acel calculator, există posibilitatea să fim întrebați de calculator dacă dorim să adăugăm fișele proaspăt generate la cele deja existente (append) sau să suprascriem peste fișele vechi pe cele noi (overwrite). În funcție de interesele noastre, apăsând tastele A sau O se realizează una dintre cele două operațiuni.

După o perioadă de timp care depinde de numărul de documente pentru care se realizează fișele, se trece la faza a doua a generării fișelor.

Odată ce intrăm în modulul de rapoarte prezent așa cum arătam mai sus în fișierul TINLIB, noi trebuie să selectăm numele fișierului pe care vrem să-l generăm (trebuie să avem grijă ca numele să fie același cu numele pe care l-am stabilit anterior pentru a evita eventualele neplăceri), precum și pozițiile din RMF între care sunt cuprinse documentele noastre. Tot în acest moment se selectează, dacă dorim ca fișele noastre să cuprindă numerele de inventar, vedetele de subiect etc. După aceea se apasă butonul OK și se așteaptă să se realizeze generarea propriu-zisă a fișelor. Dacă totul este în regulă, noi găsim rezultatele muncii noastre în fișierul REPORTS pe care l-am menționat anterior. Aici fișierul cu ultimele fișe generate îl recunoaștem după denumirea FISAC-1 pe care o ia în mod implicit. Ca regulă de bază, putem nota faptul că acest fișier va cuprinde întotdeauna ultimele fișe generate de calculatorul nostru.

După ce fișele sunt generate, ele sunt aranjate pentru a arăta întocmai ca fișele-mată realizate manual. Acest lucru se realizează foarte ușor apăsându-se tasta TAB de câte ori este nevoie pentru a se realiza spațierea impusă de normele ISBD.

Generarea computerizată a fișelor-mată reprezintă un pas înainte în eficientizarea serviciilor de bibliotecă. Astfel, cu ajutorul programelor de bibliotecă, se ușurează extrem de mult munca bibliotecarului din filialele bibliotecilor mai mari sau din bibliotecile mai mici, care astfel poate să petreacă mai mult timp desfășurând activități împreună cu utilizatorii bibliotecii.

Sorin PASCU

Modalități pentru o achiziție eficientă

Pornind de la ideea potrivit căreia informația este a treia resursă fundamentală a societății și relevând importanța acesteia, atunci când facem referire la realizarea achiziției de carte în cadrul unei biblioteci județene, trebuie să subliniem faptul că în momentul efectuării achizițiilor, bibliotecarul va încerca să satisfacă nevoile imediate ale utilizatorilor și pentru aceasta trebuie să cunoască funcțiile bibliotecii. Ea pune la dispoziția publicului lucrări în vederea efectuării unui studiu, lucrări de informare și documentare, lucrări pentru destindere. Așadar o bibliotecă județeană are menirea să cuprindă documente care acoperă toate domeniile, toate subiectele și la toate nivelurile, copiii și adulții având grade de cultură diferite, punându-se astfel accentul pe noțiunea de formare permanentă.

Importanța lecturii sistematice a cataloagelor și bibliografiilor (analitice și critice) este deosebită. Ele permit bibliotecarului selecționarea documentelor (cărți, periodice, e-book-uri, documente audio-video) din amalgamul de apariții care au invadat piața de desfacere. Politica de achiziție presupune o cunoaștere bună a instrumentelor de lucru, care vor ajuta la selecția titlurilor mai recente sau mai vechi.

Cărți sau periodice, documente audio-video, toate acestea formează zestrea unei biblioteci cu care vine în întâmpinarea utilizatorilor. Cu cât zestrea este mai bogată, mai diversă, cu cât ține pasul cu noutatea, cu atât va fi mai atractivă și va servi în mai mare măsură o gamă largă de activități.

Dimensiunea pe care bibliotecarul de la Serviciul Completare o dă acestei activități

este de o mare importanță pentru influența bibliotecii pe care o servește. Ea este determinantă, nu doar în prezent, ci mai ales pentru viitor. Această responsabilitate majoră nu poate fi definită în tehnici exacte, ea variind după personalitatea bibliotecarului, dar mai ales în funcție de profilul fiecărei biblioteci.

Ca urmare a mențiunilor făcute, subliniem faptul că înainte de a trece la achiziția sau comanda de carte, Serviciul Completare efectuează o verificare în baza de date a documentelor. Astfel, după informarea propriu-zisă se au în vedere cererile utilizatorilor care frecventează biblioteca, apoi bibliografiile existente, referințele critice și cataloagele și ofertele primite de la diferite edituri din țară și străinătate. După o selecție riguroasă făcută, se ia decizia de cumpărare și se trece la verificarea făcută în primul rând în baza de date a bibliotecii sau în cataloagele acesteia (alfabetic, sistematic), apoi se consultă fișierul de comenzi sau catalogul alfabetic al titlurilor comandate ce ar trebui să existe în fiecare bibliotecă.

Putem concluziona că Serviciul Completare din cadrul unei biblioteci are o mare responsabilitate pentru prezentul și viitorul acelei biblioteci.

Bibliografie

1. Revista *Biblioteca*, 2009-2010;
2. Revista *Biblioteca Bucureștilor*, 2009 - 2010.

Ciprian DRĂGAN

Sala Pinocchio – în folosul comunității

A fi spitalizat nu este deloc un lucru vesel. Mai ales atunci când ești doar un copil. Pentru orice copil și pentru părinții lui, spitalizarea este deseori sinonimă cu angoasa, singurătatea, durerea, tristețea.

Proiectul cultural „Pinocchio” și-a propus (și sunt convinsă că va reuși!) să le îndulcească micuților experiența neplăcută a internării și să „coloreze” mediul spitalicesc.

În fapt, proiectul schițat din martie 2009 a demarat în forță la începutul anului 2010. Ideea a luat naștere, pot spune, printr-o întâmplare - o vizită la Spitalul de pediatrie făcută unei prietene internate împreună cu fetița ei. Clădirea veche emană de afară un aer puțin primitiv. Înăuntru, aceeași atmosferă: pe jos mozaicul, care fusese la vremea lui modern și frumos, dar acum patina timpului și-a pus amprenta asupra lui, este tern, șters, în unele locuri lipsește... Clădirea are trei etaje: la parter sunt cabinete pentru consultații și biroul pentru internări, iar pe celelalte paliere sunt saloane-boxe pentru copii internați, săli de mese și cabinetele asistentelor și medicilor.

De cum am intrat în spital și până în salonul unde era internată fetița prietenei mele, aceeași atmosferă: rece, impersonală, monotonă, spartă la intervale de timp de plânsete de copii... Salonul, chiar dacă este relativ proaspăt zugrăvit, are trei paturi ocupate de copii cu vârste apropiate, de 3-4 ani. Mama și copilul internați stau în același pat, doar uneori, când este loc, sunt separați. Copiii peste 10-11 ani, până la 17, vârsta maximă de internare în secție, sunt singuri, fără părinți. Spun toate acestea pentru a avea

o viziune asupra atmosferei din spital și a înțelege stresul copiilor internați, dar și a mamelor care îi însoțesc. Aceste traume de ordin psihic se adaugă traumelor și durerii fizice ale copiilor.

Este cumplit pentru acești copii, când apăsării de ordin fiziologic și psihologic *create* de boală, investigații medicale, intervenții chirurgicale și tratamente, i se adaugă stresul rupturii de mediul binecunoscut lor. Copiii simt lipsa familiei, a prietenilor, colegilor, căminului, lucrurilor dragi lor. O mică consolare și alinare vine din partea mamei, care, la rândul ei, internată împreună cu el, suferă pentru durerea copilului, pentru neputința de a-i alina durerea, stresul, neliniștea. Am văzut mămici care-și ștergeau grăbit lacrimile ivite în colțul ochilor, în același timp ștergând lacrimile de durere ale copilului. Mămici care nu pot să răspundă la întrebarea copilului: de ce doare așa de tare? Când vine cu injectia? Așa-i că nu mă mai doare? Când mă fac bine? Când plecăm acasă, mami?

Am simțit că pot și că trebuie să fac ceva pentru acești copii, la rândul meu fiind

Profesiune și vocație

mamă, că pot să le aduc pe buze măcar un timid surâs. Dacă voi reuși să fac să zâmbească măcar un singur copil, să-l fac să uite de tratamente și proceduri medicale, chiar dacă pentru puțin timp, atunci voi considera misiunea mea pe deplin îndeplinită și voi avea, din acest punct de vedere, un pic mai multă liniște în suflet.

I-am relatat colegei mele, Paula Comșa, ceea ce văzusem precum și dorința mea de a permite copiilor spitalizați să se exprime, să îi fac să participe la jocuri, să îi implic într-o mini-aventură improvizată, să-i duc într-o lume imaginară. A îmbrățișat ideea, iar de aici înainte totul a decurs ca o provocare pentru noi. Am hotărât împreună să dăm curs acestei provocări, să cuprindem totul sub un aspect încheșat, unitar, al unui proiect cultural.

În forma sa scrisă, finală, în proiectul cu numele „Basmе și terapie” și având ca motto un citat al scriitorului Maxim Gorki, „Copiii sunt florile pământului”, sunt detaliate obiectivele, activitățile care se vor desfășura, rezultatele, orarul, grupul-țintă, implicarea comunității, rezultatele și resursele care vor fi utilizate în aplicarea proiectului.

Am stabilit o întâlnire cu directorul bibliotecii, domnul Sebastian Bara, căruia i-am expus proiectul și ceea ce intenționăm să facem. După ce l-a studiat, s-a arătat

încântat și am primit pe loc acceptul, sprijinul și ajutorul său necondiționat pentru a-l implementa cât mai curând.

Având undă verde, am pornit cu elan să căutăm locația în cadrul Secției de Pediatrie a Spitalului Județean. În urma discuțiilor purtate de șefa Secției de Pediatrie, doamna doctor Ruxandra Clepce cu conducerea bibliotecii, cu noi, cunoscând foarte bine situația copiilor internați, aceasta ne-a oferit întregul ei sprijin. Dar, întotdeauna apare un „dar”, exista un inconvenient: singura sală pe care ne-o putea pune la dispoziție și care era optim situată (nici prea sus, nici prea jos) mai era folosită de medici pentru prezentarea rapoartelor de gardă. Pentru noi nu era nicio problemă, pentru că rapoartele de gardă se țin doar dimineața. Am văzut sala care arată excelent: luminoasă, zugrăvită într-o culoare caldă, plăcută, primitoare, cu parchet laminat nou, și ne-am entuziasmat. Era perfectă pentru ceea ce voiam noi. Ne-am hotărât, asta era! Odată găsită sala, trebuia să-i dăm un nume, un nume binecunoscut de copii, ușor perceptibil de aceștia, inspirat din povești. Am optat pentru *Pinocchio* și nu întâmplător, pentru că acest personaj dintr-o jucărie de lemn, îndrăgită de creatorul său, după numeroase peripeții, devine un copil în carne și oase.

Împreună cu doamna doctor Clepce și în funcție de programul de vizită al medicilor, de tratamente și de orele alocate servirii mesei și somnului, am stabilit orarul Sălii Pinocchio, și anume:

Marți	15-17
Joi	15-17
Sâmbătă	10-12
Duminică	10-12

Profesiune și vocație

Următorul pas: mobilierul și dotarea Sălii Pinocchio. Cum anul 2010 este un an de criză, doar sponsorizările rămăneau o soluție pentru dotarea sălii.

Am întocmit liste cu potențiali sponsori, am dat telefoane, am stabilit și restabilit întâlniri și termene, le-am prezentat proiectul cu detalii, discuții, argumente, am apelat și la latura sensibilă a acestora, la rândul lor fiind părinți... Au îmbrățișat ideea, au înțeles situația copiilor și dorința noastră de a-i ajuta și ne-au sprijinit în demersul nostru, după posibilități. Sala Pinocchio a fost dotată prin grija și cu concursul sponsorilor cu două birouri pentru computer, o măsuță, un dulap mediu, etajeră-colț pentru jucării, comodă pentru DVD/TV, 12 scaune tapițate, DVD, televizor LCD, două computere, cărți pentru colorat, cărți cu povești donate cu generozitate de edituri binecunoscute din județul Hunedoara, creioane colorate, ascuțitori, suporturi pentru creioane.

Secția pentru Copii a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” ne-a pus la dispoziție cărți de povești, atlase, enciclopedii, jocuri educative, DVD-uri cu povești și filme foarte îndrăgite de copii.

În sfârșit, a sosit și ziua cea mare!

În 10 martie 2010 a avut loc inaugurarea Sălii Pinocchio. Ne-am bucurat și ne-am

simțit onorate de o participare numeroasă. Alături de copiii care erau nerăbdători, au participat: directorul Spitalului Județean, domnul doctor Dan Florea și întregul personal medical al Secției Pediatrie, directorul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Sebastian Bara și colegi bibliotecari, domnul Ioan Sicoe de la Direcția pentru Cultură, sponsori, presă, colega mea Paula Comșa și cu mine.

Ziua de 11 martie am așteptat-o cu foarte mari emoții. Era prima mea zi „de lucru” la Sala Pinocchio. Aveam fluturi în stomac... La ora 15⁰⁰ copiii (unii însoțiți de părinți) au venit, la început timid, apoi cu elan și au „explorat” curioși cărțile și DVD-urile puse la dispoziție. Unii au început să coloreze, alții să se uite la filme de desene animate, alții s-au luat la întrecere în jocuri pe computer... era atâta normalitate și firesc în ceea ce făceau. Dacă nu ar fi fost în pijamale și nu ar fi avut „fluturașii” pe mânuțe (recipientul pentru perfuzii și injecții) ai fi crezut că sunt la o sala de joacă și nu internați în spital. După zâmbetele ivite pe fețele lor, după sclipirea din ochisorii lor, după felul în care colorau, răsfoiau cărțile, tastau pe computer, puneau întrebări sau pur și simplu socializau între ei, mi-am dat seama că acest proiect este un deplin succes. Părinții au fost încântați, au lăudat inițiativa și unii chiar au

Profesiune și vocație

stat împreună cu copiii. În prima zi au fost 11 copii, iar în cursul săptămânii au fost 36 de copii...

În timpul petrecut împreună prin joacă, între copii se naște o strânsă legătură de prietenie și încredere care îi ajută să depășească teama și frica de spital. Astfel, vor putea să-și exteriorizeze sentimentele și gândurile, încercând să rezolvăm împreună problemele, neînțelegerile, temerile pe care le au.

Au trecut două luni... 250 de copii au trecut pragul Sălii Pinocchio. De cum se internează, sunt informați despre existența ei, iar în zilele în care este program, suntem așteptați cu nerăbdare pe coridor...

Am vizionat împreună filme dragi lor, de la clasicul *Tom și Jerry* la modernul *Madagascar II*, au fost concursuri de colorat, concurs „Recunoașteți personajul” din diverse povești și filme, întreceri în jocuri pe computer, discuții și de fiecare dată când ne despărțim le urez să nu ne mai vedem în spital ci prin parc, la bibliotecă, în oraș, să se însănătoșească.

Deși nu a trecut mult timp, pot spune că rezultatele sunt excelente, cuantificate prin feedback-ul primit de la personalul sanitar, presă, reacțiile copiilor și ale părinților, iar sugestiile cu privire la filmele și cărțile dorite

de aceștia vor putea fi folosite în pregătirea unor proiecte viitoare.

Creativitatea proiectului cultural „Basme și terapie” se regăsește atât în concept, cât și în conținutul soluțiilor folosite și a temei originale. Sala Pinocchio s-a dovedit o premieră, Biblioteca Județeană fiind prima instituție care, la nivel local, colaborează cu o unitate medicală pentru copii.

Mulțumim sponsorilor pentru că, fără generozitatea lor, acest mic colț de basm pentru copiii internați nu ar fi fost posibil: ACCENT DESIGN SRL DEVA, DAVA SRL DEVA, ECOINSTAL SRL DEVA, EDITURA CĂLĂUZA VB DEVA, EDITURA CRIȘAN DEVA, EDITURA EMIA, ERGOFORM SRL DEVA, EUROVENUS SRL DEVA, FORSILV SRL VEȚEL, SICOPAN PRODCOM SRL DEVA, SONOC MARIAN, TOP TECH SRL DEVA.

Carmen SZEKEY

Foto: Emil SCRIPCARIU

Biblioteca versus internet

Îmi place să cred că, măcar în viața pe care o mai am de trăit, nu voi asista la dispariția bibliotecii, în accepțiunea ei antică, de colecție de cărți și de documente, o colecție a înțelepciunii. Recunosc că societatea contemporană a găsit mijloace mai rapide de obținere a informației și că internetul, ca factor cultural, va depăși în foarte scurt timp dezvoltarea bibliotecilor. Însă întotdeauna există un „dar”.

Internetul este tot o bibliotecă în care s-au adunat cunoștințele omenirii culese din cărți („De la lume-adunate și înapoi la lume date”) și cuprinde aproape toate domeniile cunoașterii umane. Acest lucru duce la o drastică sintetizare a informațiilor, față de care intervine rolul formator al cărții. Ea există din timpuri imemorabile, fie în forma tăblițelor de argilă în cultura sumeriană, sau pe papirusuri în Egipt, manuscrise iluminate, incunabule prin secolul al XV-lea, ori albume superbe de artă în zilele noastre. Cartea de căpătâi, *Biblia*, a existat sub formă de manuscris secole de-a rândul, iar prima tipăritură a lui Johann Gutenberg a fost o ediție a *Bibliei* în 42 de rânduri... Cum ar putea fi uitate, sau trecute sub tăcere asemenea bijuterii ale lumii? Cartea este corolarul tuturor cunoștințelor umane, căpătate de-a lungul timpului. Pe hârtie și-au desenat vechii chinezi primele caligrame și primele proiecte de construcție, hârtia a găzduit cânturile *Divinei comedia* a lui Dante, dar și teoria relativității a lui Einstein. Tot ce s-a gândit, tot ce s-a scris vreodată, a intrat între copertile cărților.

Internetul diferă de carte: el nu furnizează gândirea de bază - cum ar fi să-l

citești pe Hegel sau pe Schopenhauer de pe monitor? - nu poate furniza nici baza culturii de masă, însă aduce extrem de rapid orice informație, ce trebuie apoi aprofundată. Internetul este ca o „Enciclopedia Britannica” (tot o carte...) pe care o poți accesa instantaneu, oriunde te-ai afla. Din acest punct de vedere, nicio bibliotecă nu poate concura cu viteza și cu cantitatea informațiilor oferite. Compensarea se face în altă parte, prin calitate.

Mulți oameni preferă și azi să stea confortabil în fotoliul preferat de acasă și să răsfoiască o carte sau să o citească. Îi atrage frumusețea intrinsecă a tipăriturii, tiparul, mirosul cernelii, ideea de a ține în mână o carte, de a o lua cu ei și să-i pătrundă tainele la „flacăra unei lumânări”. Cum să citești confortabil de pe monitor un scriitor atât de ideatic cum este Dostoievski, sau să răsfoiești un album dedicat lui Michelangelo?

În felul acesta, biblioteca va exista. Probabil că menirea ei se va schimba, poate nu va mai fi accesibilă - ca până acum - unui public larg, ci numai cercetătorilor, iar fondurile sale vor fi teaurizate, ca toate obiectele de artă din aur sau platină. Dar marea cultură nu poate exista în afara bibliotecii!

Biblioteca a beneficiat întotdeauna de respectul oamenilor cetății. Putea să răspundă numeroaselor probleme tehnice pe care i le ridica viața în Antichitate, Evul Mediu, în timpul Renașterii sau în societatea modernă. Acum există tendința de a se transforma acest „factotum” în ceva

Profesiune și vocație

impersonal, inodor, incolor și relativ insipid, ce poartă denumirea de internet. Dacă biblioteca oferea în trecut o informație specializată și numai în cazuri deosebite, informații generale, prin marile enciclopedii, acum internetul oferă numai informații generale, specializate în mult mai mică măsură, având însă avantajul incontestabil al vitezei și al ușurinței de navigare. De remarcat este și înlocuirea termenului de „a citi” cu cel de „a naviga”...

Poate nu ar fi rău dacă ar exista o „dreaptă cumpănire” a lucrurilor. Însă de multe ori informațiile aflate în motoarele de căutare sunt fie nereale, fie „plastografiate”, fie atât de sintetizate, încât devin inutilizabile pentru cei dornici de a afla o informație corectă. Și dacă persoanele care posedă cunoștințe solide nu se lasă înșelate de aceste informații „pe tavă”, copiii, adolescenții, tinerii cad în astfel de capcane informaționale care creează false valori, uneori necorectabile toată viața. Pe internet nu se respectă regula celor trei verificări ale informației, fapt bine știut de jurnaliștii versați, cu toate că au existat tentative pe plan european de contracarare a acestor neajunsuri, printr-un cod al blogger-ilor. Prin unele țări aceste încercări au fost încununuate de succes, însă în multe părți așa-numiții „apărători ai drepturilor omului”, în numele libertății de exprimare, au dejucat orice plan al codului deontologic. Consider că a oferi o informație corectă, pertinentă și la timp este mult mai importantă decât libertatea iluzorie de exprimare, ce s-a dovedit a fi până la urmă o încălcare grosolană a bunei-cuviințe.

Astfel, luând în calcul toate progresele generate de mediul cultural virtual - pe care, practic, îl folosesc și eu - rămân adeptul necondiționat al bibliotecilor. Este foarte greu de stabilit în acest moment de partea cui va înclina balanța în cele din urmă. Cred că se va ajunge la un modus vivendi al ambelor

mijloace de informare, mai ales, luând în considerare posibilitățile tehnologice de dezvoltare în viitor.

O primă etapă, ce se desfășoară deja în prezent, este creată de necesitatea scanării cărților-document, pentru a putea fi păstrate ca „depozitare de memorie”, fără să mai fie supuse intemperiiilor cotidiene. Scanarea oferă posibilitatea utilizatorului de internet să aibă acces la cărți, altminteri inaccesibile, de tipul manuscriselor sau al incunabilelor, al cărților aflate în patrimoniul universal, dar a căror procurare poate fi dificilă. Și aceasta este doar o primă etapă.

După cunoștințele mele, există cercetări avansate în crearea unei „hârtii digitale”, pe care se vor „tipări” deocamdată „ziare digitale” și țin de un viitor previzibil în care se va include și tipărirea primelor cărți digitale. Acestea ar avea formatul, consistența, poate chiar și iluzia olfactivă a cărții obișnuite și vor permite mărirea-micșorarea caracterelor de litere, la dimensiunile optime pentru o lectură facilă. Se va permite, totodată, o lectură confortabilă într-un fotoliu sau chiar în pat a operelor literaturii universale... Cine știe, poate vreodată se va ajunge și la folosirea unor litere luminescente, pentru a exclude lumina artificială. Astfel de cărți ar putea fi stocate în biblioteci publice sau personale, la fel ca o carte tradițională, dar cu avantajele mai sus enumerate.

Concluzia nu poate fi alta decât una singură: viitorul va trebui să ia act de coexistența celor două medii puternice de informare, biblioteca și internetul, care nu numai că nu sunt antagonice, ci se completează reciproc.

Marius IONESCU

Profesiune și vocație

Noutăți în bibliotecă

Angela Lambert – *Viața irosită a Evei Braun*
Editura RAO

An apariție 2010

Cartea analizează personalitatea controversată a Evei Braun, pe care autoarea își propune să o prezinte într-o lumină pozitivă, nicidecum ca pe o nazistă zeloasă sau o jucărie sexuală a unui dictator, ci ca pe o tânără bine-crescută, dintr-o familie respectabilă aparținând clasei de mijloc. În schimb, Hitler este înfățișat cu toate defectele și viciile unui monstru însetat de putere și cu desăvârșire dement. Despre viața lui Adolf Hitler s-au scris peste șapte sute de biografii, însă această carte despre viața Evei Braun este abia a doua în limba engleză și prima scrisă de o femeie. Cartea este bine documentată, alert scrisă și, deși voluminoasă, se citește dintr-o răsuflare.

VIATA IROSITA
A EVEI BRAUN
ANGELA LAMBERT

**Paul Stenning – *AC/DC
Cele două fețe ale gloriei.
Biografia completă***

Editura Aquila'93

An apariție 2010

Această carte spune pentru întâia oară povestea completă a formației, urmărind rădăcinile grupului până când Bon Scott și frații Young (Angus și Malcom) își unesc forțele, și formează cu adevărat trupa

„AC/DC”. Circumstanțele straniei care înconjoară moartea lui Bon Scott în anul 1980 sunt investigate amănunțit și sunt prezentate informații care nu au mai fost publicate niciodată până acum.

Helen Oyeyemi – *Fiica lui Icar*

Editura RAO

An apariție 2010

Jessamy Harrison are opt ani. Sensibilă, stranie, cu o imaginație bogată, își petrece timpul scriind, citind sau ascunzându-se în ungherele ocrotitoare ale casei. Cu un tată englez și o mamă nigeriană, Jess nu poate să își alunge singurătatea, iar ceilalți copii o ocolesc din cauza țipetelor înspăimântătoare pe care le scoate uneori. Când merge în Nigeria în casa mamei sale, o întâlnește pe Titiola, o fetiță zdrențuroasă de aceeași vârstă. Pare că în sfârșit Jess și-a găsit o prietenă care o va înțelege. TillyTilly, așa cum o strigă Jess, ascunde multe secrete. Dar în momentul în care începe să le facă rău celor din jur, Jess își dă seama că nu știe cu adevărat cine este TillyTilly.

John Irving – *Până te voi găsi*

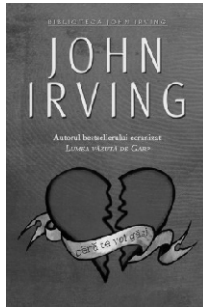
Editura RAO

An apariție 2010

Cel de-al unsprezecelea roman al lui Irving, „Până te voi găsi”, prezintă povestea

Profesiune și vocație

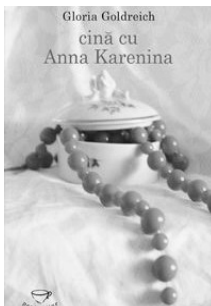
actorului Jack Burns. Mama acestuia, Alice, era o specialistă în tatuaje din portul Leith. Tatăl lui, William, un organist din Edinburgh dependent de tatuaje. La vârsta de patru ani, Jack călătorește împreună cu Alice în mai multe porturi de la Marea Nordului și Baltica, Copenhaga, Stockholm, Oslo, Helsinki și Amsterdam în căutarea tatălui absent. Dar Alice se dovedește a fi o adevărată enigmă, iar William nu este de găsit. Chiar și amintirile lui Jack sunt puse la îndoială. Jack Burns învață la școli din Canada și din New England, dar este modelat de relațiile pe care le are cu femeii mai în vârstă. Irving redă viața de actor la Hollywood a lui Jack cu aceeași abundență de detalii și același spectru larg de emoții pe care le folosește pentru a descrie saloanele de tatuaj din porturile de la Marea Nordului și Baltica și muzica răsunătoare pe care Jack a auzit-o în copilărie în câteva biserici europene. „Până te voi găsi” debordează de tristeți copleșitoare și decepții; în același timp, este un roman robust și comic, comparabil cu cele mai ambițioase și tulburătoare dintre operele lui Irving.

Gloria Goldreich – Cină cu Anna Karenina
Editura RAO

An apariție 2010

Șase femei se reunesc într-un grup de lectură, împărtășind aceeași pasiune pentru literatură. Deși nu sunt prietene, fiecare nutrește o

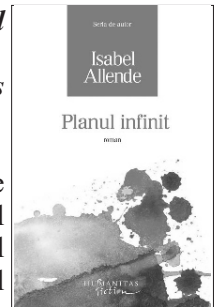
profundă înțelegere pentru celelalte. Sau cel puțin așa cred ele. Într-una dintre nopțile în care s-au adunat pentru a discuta despre cărți, află cu uimire că tânăra cea mai invidiată din grup divorțează de soțul ei cel perfect pentru un motiv pe care nu vrea sub nici o formă să-l divulge celorlalte. Faptul că o căsnicie ce părea idilică s-a dovedit atât de vulnerabilă le uluiește, împingându-le să speculeze asupra cauzelor și asupra motivului care ar constitui trădarea absolută în propria relație. De-a lungul unui an, în timpul unor discuții despre romanele lor preferate, ele dezvăluie povara, amărăciunea și adevărul dureros pe care le-au ținut ascunse, și, făcând aceasta, încearcă să găsească curajul de a deschide un nou capitol în viața lor.

Isabel Allende – Planul infinit

Editura Humanitas Fiction

An apariție 2010

Fiu al unui predicator care străbate Vestul propovăduind adevărul unui Plan Infinit al Universului, Gregory

Reeves își petrece primii ani de viață pe drumurile nesfârșite ale Americii profunde. Însă, neglijat de părinți odată ce familia lui se stabilește în California, micul gringo crește în ghetoul hispanic din Los Angeles, adoptat de Pedro și Inmaculada Morales. Pentru Gregory, totul e nou: școala, învățăturile catolice (și lecțiile de box!) ale părintelui Larraguibel, violența bandelor din barrio, dar și afecțiunea fraților și surorilor din familia Morales, veselia latino, dar și sărăcia cruntă cu care se luptă imigranții atrași de Visul American. Copilăria și adolescența lui

Profesiune și vocație

Gregory sunt marcate de efortul de acomodare cu această normalitate. Însă imediat lumea se schimbă: America este zguduită de mișcările pentru drepturi civile, de revoluția hippy, de războiul din Vietnam. Iar Gregory va trebui să învețe din nou să supraviețuiască, întâi în jungla asiatică, apoi în infernul iubirii neîmpărtașite și în caruselul afacerilor perdante. Respectă acest parcurs haotic un plan? pare să se întrebe eroul și, odată cu el, povestitoarea. Da, dacă la capătul lui se află sufletul-pereche.

*Laura Marușca –
Comunicare și conflict:
Managementul
comunicării în
soluționarea amiabilă a
conflictelor*

*Editura Tritonic
An apariție 2009*

Lucrarea pornește de la premisa conform căreia aproximativ 90% din conflictele din societatea modernă au la bază deficiențe comunicaționale. Barierele comunicaționale de orice fel (culturale, lingvistice, politice sau religioase) pot genera și în cele mai multe cazuri chiar generează conflicte a căror intensitate poate oscila de la simple tensiuni ale relațiilor interumane, la tensiuni diplomatice complexe sau chiar conflicte armate. Rolul medierii este tocmai acela al depășirii barierelor comunicaționale pentru soluționarea conflictului potențial sau existent cu salvarea, respectiv păstrarea relației. În acest context, lucrarea prezintă diverse tehnici de comunicare a căror eșec poate determina apariția conflictelor, definește conflictele, prezintă diverse tipuri de conflict și modalități de soluționare a

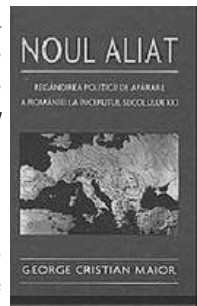

acestora. De asemenea, analizează prevederile legale în domeniul medierii din diferite state și două tipuri de conflict: unul social/ intern, celălalt economic/ diplomatic/ internațional. Concluziile se referă la faptul că medierea are încă nevoie de studiu pentru a ajunge să concureze la modul real și realist mijloacele tradiționale de gestionare a diverselor tipuri de conflicte în diferite domenii sau planuri.

*George Cristian Maior –
Noul aliat: Regândirea
politicii de apărare a
României la începutul
secolului XXI*

*Editura RAO
An apariție 2009*

Volumul de față este o culegere de studii, articole și conferințe din perioada 2001-2004, în care autorul tratează teme de stringentă actualitate. Printre acestea se numără abordările lui Robert Cooper și Robert Kaplan despre provocările internaționale în secolul XXI, noua identitate strategică a României, aderarea țării noastre la NATO și UE, analize geopolitice privind spațiul Mării Negre și al sud-estului Europei, transformarea sectorului de securitate națională, politica și strategiile de apărare.

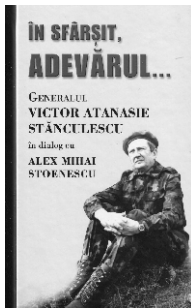
*Victor Atanasie Stănculescu – În sfârșit,
adevărul...: Generalul Victor Atanasie
Stănculescu în dialog cu Alex Mihai
Stoenescu*

*Editura RAO
An apariție 2010*

„În sfârșit, adevărul...” are un titlu simbolic sugerat de însuși generalul Victor Atanasie

Profesiune și vocație

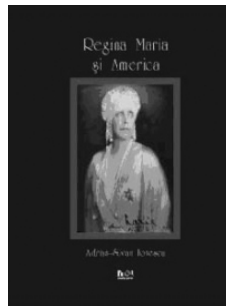
Stănculescu în decursul a mai multor serii de dialoguri inițiate de istoricul Alex Mihai Stoenescu. La 20 de ani de la evenimentele din decembrie 1989, cartea propune, în cinci interviuri, o incursiune neobișnuită în culisele revoluției din 1989 prin ochii unui protagonist care dezvăluie mărturii zguduitoare despre această etapă dureroasă a istoriei noastre recente.

Adrian-Silvan Ionescu – Regina Maria și America

*Editura Noi Media Print
An apariție 2009*

Istoric și critic de artă, conferențiar universitar la Universitatea de Arte din București, admirator al Majestății Sale Regina Maria a României și un neobosit căutător în arhivele românești și străine, prof. dr. Adrian-Silvan Ionescu reușește să reconstituie voiajul reginei pe continentul nord-american. Sunt detaliate pregătirile diplomatice care au loc cu această ocazie, contextul național și cel internațional și eforturile pe care le făceau protagoniștii acestui eveniment pentru „a pune România pe harta lumii”, precum și itinerariul efectiv urmat de Înaltul Oaspete. Între toate acestea se integrează bineînțeles jurnalul ținut de însăși Regina Maria cu această ocazie, jurnal care constituie un neprețuit izvor de istorie.

Eduard Ovidiu Ohanesian – Puterea din umbră

*Editura Junimea
An apariție 2009*

O carte care vine cu dezvăluiri senzaționale,

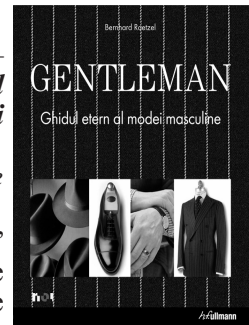
care aduce în atenția cititorului modul în care lucrează „sistemul ticăloșit” în România postdecembristă. Mai precis, autorul propune o incursiune în lumea serviciilor secrete (de ieri și de astăzi) din care veți afla cine conduce România, cu nume, biografii, fotografii, funcții, grade, activități, documente (unele clasificate). De asemenea, prezintă numeroase elemente referitoare la serviciile secrete străine care acționează nestingherite pe teritoriul românesc: GRU – rusesc, JICA - japonez, SIBAT - israelian sau CIA - american.

Bernhard Roetzel – Gentleman: Ghidul etern al modei masculine

*Editura Noi Distribuție
An apariție 2009*

Albumul „Gentleman” discută fundamentele modei clasice masculine, conține detalii valoroase despre locurile de achiziționare a diverselor articole, oferă sugestii privitoare la exigențele modei și însuflă entuziasm pentru vestimentația elegantă și pentru știința alegerii accesoriilor. Vestimentația elegantă nu este o artă; trebuie doar să cunoști câteva lucruri despre elementele clasice, testate și acreditate ale vestimentației masculine. Această carte este un tezaur informativ despre celebritățile care au creat stilul modern în modă, plin de recomandări cu privire la posibilele asocieri dintre modelele, materialele și țesăturile cunoscute, precum și de sfaturi și adrese utile.

Profesiune și vocație

Tom Standage – O istorie a lumii în 6 pahare

Editura House of Guides
An de apariție 2007

Tom Standage deschide o fereastră către trecut prin această originală, inspirată și edificatoare viziune asupra lumii, așa cum se vede ea, privită prin prisma a șase „pahare” – bere, vin, spirtoase, cafea, ceai, cola – băuturi care au avut o surprinzător de puternică influență asupra evoluției umanității. În aceste pagini, autorul relevă fascinante informații despre predecesorii culturilor vestice. De ce în mormintele egiptenilor antici erau incluse recipiente cu bere? Cum a contribuit vinul la răspândirea culturii Greciei antice? Cum a ajutat romul Marea Britanie să-l învingă pe Napoleon? Care a fost relația între cafea și revoluție? Cum a modelat ceaiul Imperiul Britanic? Și cum de a devenit Coca-Cola produsul prototip al globalizării chiar înainte ca acest concept să fie inventat?

vieții femeilor din timpurile biblice, de la contribuția lor fundamentală în familie și societate, viața lor spirituală, iscusința, vestimentația, accesoriile, ca și multe alte abilități specifice lor.

Arabella Yarka – De pe o zi pe alta. Carnet intim (1913-1918)

Editura Compania
An de apariție 2010

„Arabella Yarka se povestește nu doar pe sine, ci și Bucureștiul fără griji care avea să cunoască bombardamentul, refugiul masiv în Moldova, spitalele de pe front, haosul lăsat de arme în urma lor.

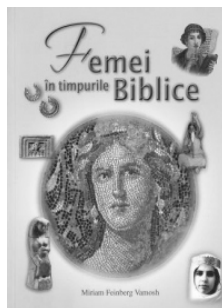

Infirmieră voluntară, apropiată de Familia regală și apreciată de medicii din Misiunea franceză, Arabella notează febril zilele de tensiune, meditațiile asupra destinului, peisaje de șes și de munte, scene de moravuri. Această obișnuită a saloanelor, surprinsă de intrarea țării în război, e obligată să-și poarte singură de grijă și să se descopere. Experiența ei feminină asumată elimină destule prejudecăți, oferind și o imagine proaspătă, nuanțată a României aflate într-una din marile încleștări ale istoriei.” (coperta a IV-a a cărții)

Miriam Feinberg Vamosh – Femei în timpurile biblice

Editura Societatea Blică Interconfesională din România
An de apariție 2009

Această carte este o sinteză, având la bază textele vechi, mai întâi de toate, *Sfânta Scriptură*, însoțită de fotografii și desene ale unor locuri descoperite în Țara Sfântă, ca și în alte ținuturi menționate în *Biblie*. Toate imaginile sunt însoțite de comentarii impresionante. Fiecare capitol exprimă un aspect nou și fascinant al

Camelia MESTECĂNEAN

2010 – Anul Chopin

Anul 2010 a fost declarat de AUNESCO „Anul Chopin”. La 200 de ani de la nașterea compozitorului, Polonia și întreaga lume îi vor aduce un omagiu .

Frédéric François Chopin (1810-1849) a fost unul dintre cele mai mari nume ale istoriei muzicii romantice.

Polonez cu suflet arzător, copil-minune, a devenit la anii maturității un artist recunoscut și adulat, prezent pînă astăzi în repertoriile celor mai mari pianiști ai lumii. Creator sensibil și contorsionat interior, a fost mereu confruntat sfâșietor cu dorul de țară, cu iubiri nefericite, epuizante și cu statutul de străin printre străini.

Minunata lui muzică a supraviețuit timpului prin frumusețea și profunzimea ei, prin originalitatea și naturalitatea discursului sonor.

Astăzi, în muzică, dacă vrei să găsești un numitor comun pentru dragoste, nostalgie, speranță, dor, tristețe, patimă sau gingășie, apelezi la Chopin, un nume care, în toate limbile pămîntului, se rostește la fel.

De ce Chopin? Pentru că Frédéric Chopin reprezintă un caz unic în istoria muzicii universale. Situat pe același pedestal cu prietenii săi, George Sand, Alfred de Musset, Eugène Delacroix și Franz Liszt pe de o parte, dar și cu Beethoven, Hector Berlioz, Wolfgang Amadeus Mozart și Robert Schumann pe de altă parte, Chopin a trăit într-un univers artistic fără pereche, nu numai muzical, ci și literar sau pictural. Prin viață, dar și prin operă, Frédéric Chopin reprezintă prototipul artistului romantic.

Născut în 1810, la Zelazowa Wola, lângă Varșovia, dintr-un tată francez și o mamă poloneză, Frédéric Chopin a dat dovadă încă din primii ani de o mare sensibilitate. A fost un copil-minune. Încă de la 7 ani i se spunea „al doilea Mozart”. Paradoxal, ca și Mozart, micul Chopin nu suferea sunetele stridente, cântecele de leagăn, flautul sau jucăriile sunătoare. Primele lecții de pian le-a luat de la mama sa, iar la 6 ani studia deja cu primul său profesor de muzică, Wojciech Zywny, căruia îi va dedica, mai târziu, o poloneză. Ulterior va intra la Conservator, la clasa profesorului Jozef Elsner, același profesor care, ascultându-l pe Verdi în cadrul examenului de admitere, l-a notat cu „insuficient”...

Deja la vârsta de 24 de ani, Chopin era considerat o mare personalitate artistică. „El este nu numai virtuoz, dar și poet, el ne poate comunica poezia sufletului său. El este

Aniversări, comemorări, evenimente

compozitor și nimic nu egalează cu bucuria pe care ne-o procură când se așează la pian pentru a improviza”, spunea despre el poetul H. Heine.

Creația lui Chopin începe cu polonezele. Poloneza era un dans popular ce a apărut în Polonia în secolul 17. Dansul era făcut mai degrabă pentru bărbați. El va deveni în secolul 18 un gen instrumental care se va regăsi și în partiturile lui Johann Sebastian Bach, Haendel și Mozart. Artistul le va da un sens patriotic, căci ele reprezintă rezistența unui popor agresat și rănit, fiind astfel un strigăt de revoltă al unei națiuni persecutate. Celebrul compozitor Franz Liszt, în lucrarea dedicată lui Chopin, scria despre poloneze: „Bărbatul dădea doamnei sale când o mână când alta, câteodată abia atingându-i degetele, altă dată cuprinzându-i-le toate în pumnul său, trecea când în dreapta, când în stânga ei, fără a se depărta și aceste gesturi imitate de fiecare pereche străbăteau ca un fior uriașă coloana pe toată lungimea ei.” În anul 1830 va apărea cea mai îndrăgită și frumoasă lucrare – „Grande Polonaise” brillantă op. 22 - pentru pian și orchestră.

Valsurile lui Frédéric Chopin ar putea fi împărțite în două categorii: *Valses brillantes* (denumire dată chiar de Chopin) și *Valses nobles*. Acestea din urmă sunt valsuri liniștite, total opuse celor „brillantes”. Însă valsurile lui Chopin nu se pot dansa. „Eu nu am nimic din ceea ce ar trebui pentru un vals vienez”, spunea Frédéric Chopin. Valsurile sale sunt, totuși, veritabile poeme, pline de elan.

În *nocturne*, compozitorul a știut să creeze atmosfera magică ce domnește în clipele dominate de liniște și de întuneric, atunci când lumea, aparent adormită, se trezește stăpânită de viziuni onirice și de fantezie. Din aceste lucrări, pline de tandrețe și de melancolie, reiese esența însăși a compozitorului: durerea sa din cauză că era

departe de familie și de Polonia sa iubită. Prima nocturnă a fost scrisă de Chopin în anul 1831, iar ultima în anul 1846. Nocturnele sunt piese de scurtă durată, Tempo-ul este în general lent, iar partea centrală adesea mai ritmată, mai agitată. Însă la Chopin, nocturnele seamănă mai degrabă cu mici poeme muzicale. În ele se „amestecă” tristețea cu melancolia și durerea, reprezentând, de fapt, jurnalul său intim.

Ca și nocturna, și *balada* reprezintă tot o creație a artiștilor romantici. Potrivit etimologiei, balada vine de la termenul italianesc – *ballo* – care înseamnă dans și care în limbile italiană și franceză s-a transformat ulterior în – *ballata* -, adică un cântec de dans cu refren coral sau solo vocal. Chopin a fost influențat, în general, de stilul poezilor epocii sale și, în particular, de baladele lui Mickiewicz. Fiecare baladă este unică în felul său. Niciuna nu seamănă cu cealaltă. Astfel, prima este mai tinerească, a doua este mai dramatică, a treia este mai festivă, iar ultima e plină de durere. Acest nou gen al baladei creat de Chopin a fost încercat și de alți compozitori precum Liszt sau Brahms.

În ceea ce privește *mazurka*, aceasta reprezintă un dans polonez rapid sau... „tunuri ascunse printre flori...” după cum spunea Schumann. Dansul vine cu două „varietăți”: *oberek*-ul, o mișcare mai rapidă, vie și *kujawiak*, o mișcare mai lentă; acestea purtau, de fapt, denumirile după regiunile de unde proveneau. Se poate spune că mazurka era un dans al tineretului, căci presupunea o mare rezistență fizică. Mazurka a fost dansată la toate balurile mari din capitalele europene de la începutul secolului al 19-lea. Chopin a compus 58 de mazurci care ilustrează cele trei „varietăți” de dans și reflectă atașamentul său față de țara natală. Compozitorul reprezenta Polonia așa cum o

Aniversări, comemorări, evenimente

visa. Se pare că ultima sa lucrare a fost tot o mazurcă și, după afirmația unor biografi, Chopin nici nu ar mai fi avut putere să o exerseze la pian. În această ultimă lucrare (Opus 68 nr. 4) apare sentimentul de durere față de o despărțire apropiată de cei dragi, de tot ce i-a fost drag toată viața.

Totodată, de la Chopin ne-au mai rămas trei *sonate*, iar cele două concerte pentru pian și orchestră sunt opere de tinerețe ca și studiile. Primul concert este caracterizat prin dramatism, romantism, muzică țărănească, dar care rămâne una dintre cele mai mari lucrări caracteristice ale marelui compozitor și una dintre preferatele marelui public.

Frédéric Chopin a murit la 17 octombrie 1849 în locuința sa pariziană din Place Vendôme. A murit de tuberculoză pulmonară, după ce toți anii creației i-a petrecut sub spectrul amenințător al bolii. A fost înmormântat în cimitirul Père-Lachaise din Paris. Conform ultimei dorințe a artistului, inima i-a fost zidită într-o coloană din Biserica Sf. Cruce din Varșovia.

Pentru a onora memoria și opera artistului, în 1911, Edouard Ganche, Camille Le Senne și Maurice Ravel au creat Societatea Chopin la Paris.

De la crearea Societății, numeroase instituții cu același nume s-au înființat în întreaga lume: la Varșovia, la Valdemosa (un muzeu Frédéric Chopin și George Sand - pentru un timp iubita lui), la Viena, în Europa, în America de Nord și de Sud. O bună parte din ele s-au grupat în cadrul Federației Internaționale a Societăților Chopin. Lumea muzicală a recunoscut dimensiunea universală a acestei inițiative: în 1989, Federația a devenit membră a Consiliului Internațional al Muzicii pe lângă Unesco.

La întrebarea „care a fost secretul muzicii lui Chopin și care este sensul

misterioasei și profunde sale influențe”, un prim răspuns l-ar putea avea Cyprian Norwid, autorul celui mai inspirat poem despre Chopin, care a scris în „Cronică necrologică”: „Grație lui, *smiorcăiții* poporului polonez s-au adunat pe diadema umanității, într-un diamant de o frumusețe nebănuită, în cristale de o neasemuită armonie. El avea darul de a rezolva cele mai dificile probleme (conflicte) despre artă cu o misterioasă ușurință - căci el era capabil să culeagă flori de câmp fără a face să cadă roua sau puful cel mai delicat. Și știa să facă să radieze prin artă, stele, meteori, și aș îndrăzni să spun, și comete...”.

De ce ne place Chopin în 2010? Cine mai are timp de romantism în 2010, de ce ne mai place Chopin în secolul XXI? Pentru că acea latură atrasă de lumea visătoare și magică a muzicii sale nu dispare niciodată, chiar dacă pare uneori mai ștearsă, în mersul grăbit care ne domină existența.

De unde provine frumusețea unei muzici atât de încântătoare, care a fascinat atât pe contemporanii săi cât și pe cei ai viitorului? Fără îndoială din UMANISMUL creației sale.

Chopin a fost nu numai un „poet al pianului”, cum a fost supranumit pentru lirismul melodiilor sale, ci și o flacăra a iubirii, dăruită prin muzică tuturor oamenilor. Arta sa a fascinat, din toate timpurile, prin nuanțele sale de delicată reverie.

De la Liszt la Anton Rubinstein și Paderewski, de la Alfred Cortot la Wladimir Horowitz sau Dinu Lipatti, Chopin nu a încetat niciodată să fie tălmăcit de mari interpreți. El rămâne încă, în întreaga lume, unul dintre compozitorii ale căror opusuri figurează în repertoriile tuturor sălilor de concert.

Carmen SZEKEY

Expoziția „De la primele scrieri la multimedia. O scurtă istorie a comunicării și mai mult”

În ziua de astăzi, mijloacele de comunicare ne înconjoară din momentul în care ne trezim și până când adormim. Cum au apărut toate acestea? Spre ce ne îndreptăm? Iată câteva întrebări la care s-a încercat să se răspundă prin expoziția vernisată în data de 26 februarie 2010, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

Expoziția a fost realizată în colaborare cu arheologul elvețian dr. Laurent Chrzanovski și Institutul multimedia româno-elvețian din Deva, având ca parteneri Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca, Muzeul Național Brukenthal din Sibiu, Muzeul de Istorie din Sighișoara, Muzeul Banatului din Timișoara, fiind sub patronajul Ambasadorului Elveției în România și sub egida Ministerului de Externe din România.

Piese expuse provin din epoci diferite, începând cu preistoria și terminând cu epoca contemporană, toate legându-se de ideea de comunicare, prin diferitele forme. Secțiunile expoziției sunt: comunicarea prin ținută, comunicarea prin artă, comunicarea sacră, obiecte comunicante, comunicarea cu moartea, comunicarea profesională (mărcile, corporațiile și asociațiile), comunicarea militară, comunicarea publică, măsurarea greutateii, comunicarea comercială (banii), măsurarea timpului (calendarul, ora), măsurarea distanței, nașterea alfabetului, scrierea privată, nașterea tipografiei, a imaginii reproduse, comunicarea auditivă, nașterea sunetului reprodus, a undelor (radioul și televiziunea), nașterea comunicației la distanță, a calculului automat, a informaticii, a internetului, a telefonului mobil și a

aparaturilor derivate. La fiecare secțiune se află un panou cu câteva informații generale privind aspectul prezentat.

Expoziția nu s-a dorit una exhaustivă, nu am dorit să aglomerăm spațiul expunând un număr foarte mare de piese, ci am dorit să ilustrăm, prin câteva obiecte relevante, diversele moduri de comunicare. Dintre piesele aflate în expoziție amintim: amuleta de la Turdaș, statuete antropomorfe și zoomorfe din preistorie, leul de argint de la Blidaru – Pietroasa lui Solomon (jud. Hunedoara), ștanțele monetare de la Grădiștea de Munte (antica Sarmizegetusa Regia), bustul de bronz al unei zeiței feminine de la Pietra Roșie (comuna Boșorod), monede din diferite epoci, statuia unui personaj feminin din epoca romană, pe care apare numele sculptorului, cadranul solar de epocă romană, cahla - placă cu blazonul regelui Matia Corvin, semnele de breaslă, pietrele de mormânt otomane, inelele sigilare, colanul și șorțul de Maestru Venerabil francmason, farmacia portativă,

Aniversări, comemorări, evenimente

calendarele, casa de marcat utilizată în magazinele oraşului Timișoara la începutul secolului al XX-lea, un gramofon, maşinile de scris, un aparat telegrafic Hugues, o parte din primul calculator românesc MECIPT de la Politehnica din Timișoara.

Un alt aspect îl reprezintă noutăţile tehnologice utilizate în cadrul expoziţiei: posibilitatea transferului prin Bluetooth a unui scurt catalog al pieselor expuse, utilizarea codurilor de bare 2D.

Pentru prima oară în România, vizitatorul îşi poate folosi telefonul mobil ca să afle mai multe informaţii despre fiecare obiect. Pe un computer care are instalat Bluetooth-ul, se salvează documentele care conţin informaţiile pe care dorim să le oferim vizitatorilor. În cazul de faţă avem o listă cu scurte descrieri ale pieselor expuse, pe săli. La intrare, vizitatorul încarcă pe telefonul mobil, via Bluetooth, un fişier complet al expoziţiei. Acest fişier conţine scurte descrieri ale fiecărei piese. Astfel, avem la dispoziţie un ghid care îl va însoţi pe vizitator în expoziţie, iar dacă acesta doreşte, poate să păstreze informaţiile, totul fiind gratuit.

Pentru prima oară în România, codul de bare 2D este utilizat într-o expoziţie. Lângă o parte dintre obiectele expuse se află un cod de bare 2D care permite scanarea „cărţii de vizită” a respectivei piese. Codurile 2D sunt „coduri de bare” bidimensionale capabile să stocheze informaţia. Au avantajul de a putea stoca mai multă informaţie decât codurile de bare tradiţionale unidimensionale. Dacă mobilul posedă software de lectură a codului de bare şi poate accesa Internet-ul, se activează camera foto, iar aceasta va recunoaşte un cod de bare 2D în momentul în care va vedea unul. Odată scanat, acesta va converti datele şi le va afişa într-o fereastră de lectură. Astfel, se văd în negru informaţiile statice, iar în albastru

informaţiile utilizabile (numărul de telefon, e-mail, adresa web). Este suficient ca doritorul să facă click pe unul dintre elementele albastre pentru a accesa direct conţinutul său.

Cu ocazia realizării acestei expoziţii, a fost editat şi un volum care a reuşit să fie mai mult decât un catalog de expoziţie. Apărut în condiţii grafice deosebite, bilingv (în română şi franceză), volumul cuprinde în prima parte informaţii generale despre secţiunile expoziţiei, însoţite de imagini ale pieselor, cu un scurt text explicativ în română şi franceză pentru fiecare obiect, apoi un catalog propriu-zis, iar în final studii legate de acest subiect, contribuţii ale unor specialişti din diferite domenii: arheologie, istorie, sociologie, informatică, jurnalism.

BODÓ Cristina

Pasărea Iv

Poetul Iv Martinovici – cel pe care Nicolae Manolescu îl numea „un pesimist care își plimbă solitudinea pe culoarele unei anxietăți fără leac” – este unul dintre scriitorii întâlniți de mine pentru prima dată la Cenaclul literar „Flacăra” al scriitorilor din Hunedoara, în primăvara anului 1975. Din rândul seniorilor, alături de Neculai Chirica, Dan Constantinescu și Victor Isac, Iv Martinovici urmărea atent pașii mai tinerilor pe atunci, Valeriu Bârgău, Ioan Evu, Ioan Radu Igna, Mariana Pândaru și Nicolae Crepcia. Așa că, la debutul meu în „Ritmuri hunedorene” mă recomandă ca fiind: „o poetesă cu o sensibilitate a adâncurilor foarte acută”.

Desigur, de-a lungul timpului s-au adunat o mulțime de amintiri în legătură cu acest poet deosebit, acum însă mă voi referi la ultimii ani din viața sa, pentru că evenimentele ne-au pus față în față de mai multe ori, colaborând pentru apariția a trei cărți. Este vorba în primul rând de cartea *Verb și flacăra* a soției sale Carmen Demea și de cele două volume ale Antologiei de autor: *Imnuri către inocență* și *Eupalinos* semnate de domnia sa.

Era bolnav, nu-și mai dorea nimic de la viață, tot ce mai putea face era să vorbească obsesiv despre Carmen, cea plecată atât de tânără din lumea aceasta. Pentru el, nu mai spera nimic de la viața aceasta. Găsise printre manuscrisele rămase de la Carmen în casa părinților acesteia un caiet, cu poezii de început ale soției sale. Era surprins de maturitatea acelor poezii scrise în adolescență de poeta Carmen Demea și ne-a propus spre editare acel manuscris. Astfel a văzut lumina tiparului volumul *Verb și flacăra* (titlu propus de el) semnat de Carmen Demea. În deschiderea cărții, Iv Martinovici scrie, printre altele: „Am deschis înfiorat aceste caiete. Pătrundeam într-o lume a ei, din care nu făcusem parte... Companion de viață și poezie desăvârșit așa cum mi-a fost, consider că

Aniversări, comemorări, evenimente

este datoria mea să public aceste poeme.” În timpul pregătirii acestui volum pentru tipar, am încercat în repetate rânduri să realizez cu domnia sa „Interviul vieții” cum i-am propus, și nu am reușit, pentru că, după câteva fraze, vocea îi era surgrumată de lacrimi.

La lansarea acestei cărți, Iv Martinovici nu a putut fi prezent, motivându-ne că emoția lui este extrem de puternică și ar plânge. Iar asta nu dorea s-o facă în fața cititorilor săi. Nu dorea să fie văzut în lumina slăbiciunilor sale, ci voia să rămână în conștiința hunedorenilor, el, Poetul, cu statura dreaptă, aureolat de boemă și cuvânt. Așa că mi-a înmânat o „Scrisoare pentru cei ce iubesc poezia”, cu rugămintea de a o citi eu celor prezenți la lansarea cărții soției sale, în care, printre altele, mărturisea: „Dacă aș fi fost prezent astăzi, aici, v-aș fi spus că *Verb și flacăra* este cea mai reprezentativă carte a poetei Carmen Demea. Ea, cartea, cuprinde toate poeziile sale, antume și postume... Sunt poeme uluitoare și revelatoare... Dumnezeu să-i odihnească sufletul în pace și să-i binecuvânteze lungul drum al poeziei sale.”

A urmat apoi o altă colaborare. Văzându-l atât de trist și de singur, am încercat să-i oferim o bucurie (meritată), tocmai când ne spunea că pentru el toate storiile s-au tras și că nimeni nu-și mai amintește de el. Devenise un fel de dinozaur ascuns între pereții casei sale,

trist că nu mai poate să scrie și mulțumind lui Dumnezeu că încă mai poate să citească. I-am propus deci ideea unei antologii de autor care să cuprindă întreaga sa activitate poetică. Aveam pregătită și soluția: depunerea unui proiect de finanțare către Ministerul Culturii, în vederea apariției acestei cărți. Deși nu credea absolut deloc în reușita proiectului meu, a acceptat totuși ideea pentru că eu aveam convingerea că vom reuși în acest demers.

Așa a și fost, iar când l-am anunțat să-și facă selecția poeziilor din toate volumele apărute, pentru că primisem finanțarea de la minister, mi-a spus că acesta este cel mai mare dar pe care l-a primit, acum, la sfârșitul vieții, când nu mai aștepta nimic de la nimeni. S-a bucurat că numele lui „mai însemna ceva” (după cum a spus) pentru cei de la Ministerul Culturii. Uitarea oamenilor îl întrista cel mai mult!

A început cu febrilitate să-și selecteze poeziile care să-i reprezinte creația poetică într-o antologie (Ultima carte, după cum îmi spunea mereu!). Și astfel s-au adunat aproape 800 pagini! Nu ne ajungeau banii primiți de la Minister pentru o carte de asemenea dimensiuni! Dar pentru că autorului îi era foarte greu să mai renunțe la o parte dintre poeziile selectate, considerând că doar în acest întreg este el pe deplin reprezentat, mi-a spus cu tristețe: „Mariana, știu că asta va fi ultima mea carte. Eu așa o văd întreagă și nu am

Aniversări, comemorări, evenimente

puterea să mai rup din ea. Fă tu a doua selecție!” Mie însă mi-a rămas în minte tristețea de pe chipul său. Am venit la editură și, împreună cu Valeriu Bârgău, ne-am sfătuit ce este de făcut. Și am găsit soluția! Am făcut un al doilea proiect de finanțare pentru un al doilea volum al antologiei și l-am adresat Primăriei Hunedoara. În scurt timp am primit și de aici un răspuns favorabil, așa că aveam banii să ne ducem ideea până la capăt. Am păstrat toate poeziile selectate de autor și le-am împărțit în două volume: *Imnuri către inocență* și *Eupalinos* (titluri alese de poet).

Când a apărut primul volum i l-am dus ca pe o surpriză. Cu lacrimi în ochi a strâns cartea la piept mulțumindu-ne pentru încăpățânarea noastră de a duce până la capăt un proiect în care el nu credea deloc. Din păcate însă, când am făcut lansarea acestei cărți, în cadrul manifestărilor prilejuite de „Zilele Hunedoarei”, din cauza stării de sănătate tot mai precare, n-a dorit să fie prezent. A motivat în același fel: că nu dorește să apară în fața cititorilor săi atât de „fragil și trist”. Cartea însă a fost foarte bine primită de hunedoreni. Valeriu Bârgău a trecut în revistă viața și opera poetului Iv Martinovici și cineva a citit câteva dintre poeziile sale.

Apariția celui de-al doilea volum – *Eupalinos* – l-a găsit internat în spital, într-o stare foarte gravă. Ne-am grăbit să-i ducem cartea, o ultimă bucurie... L-a rugat

pe Valeriu Bârgău să aibă grijă de cărțile sale, să ajungă la cititori. Ne-a mulțumit pentru eforturile noastre că aceste două cărți să vadă lumina tiparului. Era tot ce-și mai dorea. Și asta a fost tot.

Mi-am împlinit astfel o datorie pe care o aveam față de un poet care, la începuturile mele literare, a văzut în mine un posibil scriitor, m-a încurajat și a crezut în destinul meu poetic. Pentru aceasta îi voi purta mereu o amintire plină de recunoștință.

Oricum, Iv Martinovici rămâne un poet important în peisajul liricii hunedorene (și nu numai), care merită un loc de cinste pe raftul unei biblioteci județene ce își cunoaște și își onorează scriitorii trăitori în acest spațiu mirific. Am convingerea că așa va fi!

Mariana PÂNDARU

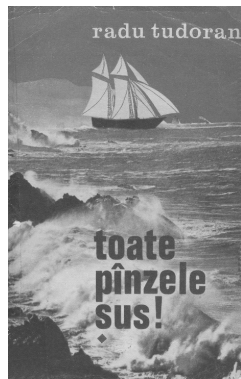
Poetul Iv Martinovici
alături de autoare, la Hunedoara

La un Centenar

S-a împlinit în primăvara aceasta un veac de la nașterea lui Radu Tudoran. Mi se pare neverosimil, întrucât am avut privilegiul de a-l fi cunoscut, iar amintirea lui mi-e tulburător de vie și de pregnantă. Îmbucurător mi s-a părut că și alții și-au amintit de el: în diverse locuri și publicații nu numai de cultură, numeroase personalități l-au evocat cu evidentă implicare afectivă, ceea ce atestă deopotrivă calitatea sa umană și artistică. A creat o operă vastă, încă prea puțin explorată cu sistemă, dar privită de critică cu o ușoară condescendență, care-l va fi determinat și pe domnul Nicolae Manolescu să-l claseze, fără comentariu, printre „scriitorii de dicționar”, categorie, probabil, în viziunea d-sale, subalternă scriitorilor de „istorie critică”. Adevărul este că, în ipostaza de romancier, Radu Tudoran e inegal. Romanele sale, produse ale unui suflu epic și ale unei imaginații inepuizabile, culminând cu ambițiosul ciclu *Sfârșit de mileniu*, în elaborarea căruia s-a aventurat la senectute, sunt, la o privire de ansamblu, ca o culme muntoasă cu denivelări, cu plaiuri blajine alternând cu piscuri pe care scapără zăpezi. E cazul mai tuturor prozatorilor de cursă lungă: inegali, dar memorabili. Vorbim mereu despre public ca despre o entitate omogenă. Dar nu există public la modul general, ci doar categorii de public. Iar Radu Tudoran a fost un scriitor care a avut de oferit fiecăreia dintre aceste categorii câte un

motiv de delectare. Și-a dobândit popularitatea încă din start, cu romanul *Un port la răsărit*, apărut în 1941. Pentru ca în 1944, după 23 august, firește, cartea să fie interzisă, iar autorul pus la index, cu interdicție de semnătură. După ce lucrurile se mai nuanțează cât de cât, în 1954, totuși în plină eră proletcultistă, revine spectaculos, cu un titlu imperativ, care sună ca o deviză destinată sieși: *Toate pânzele sus!* E romanul de care e cel mai intim legat numele său, pentru că, deși e o carte a adolescenței și elanurilor tinereții, reușește să cucerească toate categoriile de cititori. Una dintre marile cărți ale adolescenței, cu nimic mai prejos de cele ale unui Jules Verne, *Toate pânzele sus!* este totodată opera care anunță seria marilor sale cărți de călătorie, născute din insațiabilul dor de ducă, sub a cărui chemare i-a stat întreaga viață

Radu Tudoran m-a sedus nu atât prin romanele sale, cât tocmai prin aceste cărți de impresii, reflecții și confesiuni ale unui singuratic *homo viator*. Într-o vreme a tuturor interdicțiilor, ele mi-au întreținut mirajul unei libertăți posibile și acea nostalgie a depărtărilor fără de care orice sedentar conștient de condiția sa s-ar usca.

Aniversări, comemorări, evenimente

Dorința de a-l cunoaște pe autorul lor mi s-a împlinit în 1981, la Conferința Națională a Scriitorilor. Regăsesc momentul immortalizat într-unul din *Caietele J* (J de la jurnal): „Cuvintele cu care Radu Tudoran își încheie alocuțiunea: Vai de acel președinte care nu va fi ales de majoritatea noastră! Parcă ar fi presimțit... De altfel, discuția pe care am avut-o cu el într-una din pauze e una dintre amintirile frumoase ale acestor zile. Mă previne să nu-mi fac iluzii: cei mai mulți dintre cei ce au vorbit atât de frumos au rostit de fapt discursuri electorale. Nimeni nu e dezinteresat, fiecare urmărește ceva. Azi nu mai există decât prietenii de cârciumă sau de interese, pe vremea lui erau prietenii de idei, ce frumoase prietenii, ehei... Îi spun ce cred despre cărțile lui, mai ales despre cele de călătorii, mă ascultă cu interes acut, nedisimulat, e sincer impresionat când îi evoc scena din metroul de la Leningrad, când are revelația condiției sale de călător, și pe urmă o re-evocă el cu entuziasm retrospectiv, dar și cu evidentă nostalgie. E un bărbat frumos, impunător, nicidecum arogant, cu părul alb și frunte înaltă, cu ochi în care ceea ce m-a surprins întâi de toate a fost o anume candoare și sinceritate, și blândă cuviință, cum nu mai pot fi văzute decât în ochii unor ultimi mohicani din generațiile vechi. Și mai are o calitate : are ceea ce se cheamă ținută. O va fi dobândit de bună seamă la Liceul Militar și apoi în anii cât a servit în Armata Regală, unde ofițer cu vestonul descheiat era de neconceput. La despărțire, îi spun că a fost o cinste și un vechi vis să-l cunosc și asta îi provoacă o subită, surprinzătoare emoție, se înclină cu palma apăsată pe inimă și buzele îi tremură ușor, dar nu mai puțin emoționat sunt eu

însumi. Probabil că eram puțin caraghioși astfel, în colțul unde ne-am retras din rumoarea foaierei.”

De aici încolo a urmat, prin ani, un schimb relativ susținut de cărți și de scrisori. Îl știam acolo, în odaia lui spațioasă de lucru, dintr-un bloc vechi de pe o stradă cu nume poetic – Șipotul fântânilor – din liziera Cișmigiului, și asta îmi dădea un sentiment de siguranță și tainică bucurie. Când veneam cu treburi la București, îl vizitam. Îmi oferea de fiecare dată un ceai și apoi stăteam îndelung de vorbă despre cărți, ale noastre și ale confrăților, și – cum altfel? – despre mizeria vremurilor pe care le străbăteam. Într-un rând mi-a mărturisit că urmărește la televizor toate cuvântările stejarului carpatin, dar... fără sonor. Asta pentru că era convins că personajul va sfârși în cursul unei asemenea cuvântări și nu voia să piardă momentul: „Nu-l auzi cum găjâie? mi-a spus. Așa are să-l lovească damblaua, ai să vezi...” Mă cuprinde acum, retrospectiv, emoția la gândul acestei imprudente și genuine încrederi cu care m-a onorat: la urma urmelor, puteam fi un turnător din cei de care era plină țara... Altădată am discutat îndelung despre excelențele cărți apărute în colecția „Energia” a Editurii Fundațiilor Regale, pornind de la *Singur străbătând Atlanticul* de Alain Gerbault, despre care i-am mărturisit că mi-a încântat adolescența. Pe urmă, pe când lucram la romanul *Arhipelagul*, i-am cerut îngăduința să reproduc, în capitolul despre lecturile

Aniversări, comemorări, evenimente

adolescenței, păreri sale despre navigatorul solitar. Mi-a dat, epistolar*), acest răspuns uluitor: „M-a fascinat și pe mine, cu toate stângăciile de navigație, am avut și eu cartea la căpătâiul patului, până deunăzi. Dar volumele următoare, neapărute la noi, m-au dezamăgit, fiindcă aventura se diluează, ca uneori să ajungă până la banalitate, în timp ce emfaza povestitorului devenit celebru, după cum se grăbește să spună el însuși, crește întruna. Mai am multe de spus, sper să le vină vremea.” Vremea a venit, cel puțin în parte, cu prilejul apariției primei traduceri românești a cărții lui Joshua Slocum, *Navigând singur în jurul lumii*. Acest extraordinar memorial de călătorie se deschide cu un Cuvânt înainte intitulat semnificativ „O dragoste nepieritoare” și semnat de Radu Tudoran. Printre altele, el demonstrează aici pe larg și argumentat de ce aventura lui Alain Gerbault rămâne în umbra celei a lui Joshua Slocum sau a altor navigatori solitari, cum a fost, bunăoară, și Sir Francis Chichester. A afla de la Radu Tudoran, știindu-l pe el însuși un călător competent, că iubitul meu Alain n-a fost, vai, decât un diletant într-ale navigației, pe deasupra cam înfatuat și mizantrop, a însemnat o dezamăgire destul de dureroasă, deși nu mai eram de mult un adolescent. M-au mai consolât oarecum doar rândurile prin care, după ce restabilește adevăratele proporții ale lucrurilor, îi condece și nefericitului dizgrațiat, în spiritul celui mai autentic fair play, ceea ce, totuși, i se cuvine: „Răbdarea lui Alain Gerbault, însă, și tenacitatea, o sută de zile în singurătate, fac din această traversare a oceanului o izbândă magnifică, triumful omului singur asupra lui însuși.”

Am detaliat puțin acest episod, deoarece mi se pare semnificativ pentru spiritul care animă întreaga operă a lui Radu Tudoran. El a fost dintotdeauna un nostalgic al spațiilor vaste, mereu receptiv la chemarea depărtărilor. Încă din titlul primului său roman, cu sugestia unei depărtări enigmatice – *Un port la răsărit* – se conturează această propensiune care va deveni în cele din urmă definitorie pentru întreaga sa operă. Căci și romanele sale tot un fel de călătorii sunt, chiar dacă imagine, în spațiu, în timp ori în profunzimea sufletești ale unor personaje cu bine conturată identitate literară.

Ar avea azi o sută de ani. Dar îi are și va avea încă mulți, căci a rămas viu în amintirea celor ce l-au iubit și încă îl citesc, însoțindu-l cu aceeași încântare în călătoriile sale. Chiar dacă azi e călător în mult mai vastele spații interstelare.

Radu CIOBANU

*) Vezi și Radu Ciobanu, Cu Radu Tudoran (epistolar), în *Reflex*, nr. 10-11-12/2002.

Dacă aș fi scriitor...

În fiecare an, în preajma Zilei de 23 Aprilie, Ziua internațională a cărții și a dreptului de autor, iar în România și Ziua bibliotecarului, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” din Deva organizează un original concurs dedicat micilor ei cititori. Acestora li se transmite din timp o listă cu povești celebre pe care sunt provocați să le rescrie, să le repovestească, ei situându-se în postura de scriitori *sui generis*. De fiecare dată, surprizele au fost extrem de plăcute, colegii bibliotecari care au jurizat poveștile fiind uimiți de fantezia, talentul și gustul estetic al copiilor. Am putut observa că lumea poveștilor pătrunde încet-încet în viața cotidiană a copiilor: eroii poveștilor rescrise au telefoane mobile, locuiesc la bloc, fac cumpărături la supermarketuri, se joacă pe calculator etc. Dar candoarea și curățenia sufletelor nu au dispărut, universul poveștilor nu și-a pierdut nici pe departe vraja pe care a avut-o întotdeauna.

Anul acesta, poveștile selectate pentru a fi re-scrise au fost: *Fata babei și fata moșului*, *Punguța cu doi bani*, *Greuceanu*, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, *Aladin și lampa fermecată*, *Mica sirenă*, *Jack și vrejul de fasole*, *Degețica*.

Am primit peste 50 de povești care au fost atent jurizate de bibliotecarii noștri și de învățătorii de la școlile participante. În final, podiumul a fost ocupat astfel:

Premiul I - Androne Flavia, clasa a IV-a A, Colegiul Național Sportiv „CETATE” Deva, pentru povestea *Aventura Degețicăi* (pe care o reproducem mai jos);

Premiul II - Morar Andreea, clasa a II-a B, Școala Generală „Andrei Mureșanu” Deva,

pentru povestea *Fata babei și fata moșului*;

Premiul III - Bucur Mădălina, clasa a III-a A, Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva, pentru povestea *Fata babei și fata moșului*.

S-au acordat și următoarele mențiuni: Oana Domnica Maria, clasa a III-a D, Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva, pentru povestea *Degețica* și Ionașcu Ioana, clasa a III-a C, Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva, pentru povestea *Punguța cu doi bani*.

Aniversări, comemorări, evenimente

Concursul „Dacă aş fi scriitor...” este o experiență care contribuie din plin la educarea plăcerii de a citi, la dezvoltarea și cultivarea simțului estetic, la folosirea imaginației copiilor într-un mod original și creator. An de an, acest concurs ne aduce bucurii tot mai mari și surprize dintre cele mai plăcute.

Aventura Degețicăi

A fost odată o fetiță pe nume Degețica. Ea se numea astfel tocmai pentru că nu era mai înaltă decât un deget, dar cu toate acestea era foarte drăguță și isteată. Într-o zi frumoasă și caldă de vară, mama Degețicăi o chemă la ea și-i spune:

– Draga mea, sunt foarte îngrijorată. Nu l-am mai văzut pe fratele tău de două zile. Ai idee pe unde ar putea fi?

– Nu, mamă. Nici eu nu l-am văzut demult. Dar aş putea merge să-l caut.

– Dar e periculos, Degețica!

– Știu, mamă, dar e fratele meu și trebuie să-l găsec! Dacă o fi pățit ceva? Poate l-au atacat lupii. Poate nu mai are mâncare și apă. Cine mai poate ști ce s-a întâmplat cu el? Tocmai din acest motiv trebuie să-l găsec cât mai repede, iar tu trebuie să mă lași să fac acest lucru! Te rog!

– Of, bine! Suspina cu tristețe mama Degețicăi. Dar ai mare grijă.

– Bine! Așa voi face.

A doua zi, după ce și-a făcut bagajul, și-a pus rucsăcelul în spate, și-a luat rămas-bun de la mama ei și a plecat în căutarea fratelui ei împreună cu Flu. Cine e Flu? E FLUTURAȘUL Degețicăi, cu care e prietenă foarte bună și s-a gândit să-l ia cu ea ca să aibă companie. Și au plecat la drum. După câteva ore de mers, Degețica și Flu au zărit niște cărăbuși.

– Cine sunteți voi? – întrebă Degețica.

– Eu sunt regele cărăbușilor, iar una dintre cărăbușele acestea va fi viitoarea mea mireasă! Sau oare vrei să fii tu?

– În nici un caz! – spuse fetița. Eu vreau doar să-mi găsec fratele!

– Deci mă refuzi. Bine! Dar poate că totuși vei accepta, dacă vrei să-ți mai vezi fluturile.

Imediat copila văzu cum cărăbușele i-au capturat tovarășul de drum. A încercat să-l ajute, dar cărăbușul nu a lăsat-o. Apoi i-au luat pe amândoi și i-au închis într-o cameră întunecoasă și dărăpănată. Biata Degețica a început să plângă de cât de speriată era. Dar, chiar atunci, dintr-o crăpătură a încăperii a apărut o șoricică.

– De ce stați voi singuri aici? – întrebă aceasta.

– Păi cărăbușii ne-au capturat și nu avem cum să ieșim! – spuseră cei doi în cor.

– Hei, nu vă îngrijorați. Știu eu un drum prin care puteți ieși de aici. Veniți după mine!

Merseră ei ce merseră printr-un canal de sub pământ până ce ajunseră la o cârțiță îmbrăcată într-o haină de mătase neagră.

– Bună tuturor! – spuse aceasta. Ce vă aduce pe-aici?

– O, bună ziua domnule Cârțiță! – spuse șoricica. Uitați, cărăbușii au capturat aceste două ființe drăgălașe iar eu m-am gândit să le ajut să ajungă înapoi la suprafața pământului.

Aniversări, comemorări, evenimente

– La suprafața pământului? Dar acolo e îngrozitor! Mai bine i-ai ține aici sub pământ, unde e bine și răcoare!

– În nici un caz! – interveni Degețica. Trebuie să merg să-mi găsesc fratele!

– Da! Iar eu pot muri dacă mai stau mult sub pământ! – spuse Flu.

Și fugiră amândoi către ieșire. Cu toate că cei doi îi fugăreau și erau destul de rapizi, Degețica și Flu au reușit să iasă de sub pământ și să fugă până la un lac unde nu-i mai puteau ajunge.

În timp ce-și trăgeau răsuflarea, a apărut o broască și i-a întrebat:

– Vreți să mă ajutați la ceva?

– Despre ce e vorba? – întrebă Degețica curioasă.

– Am nevoie de ajutor ca să cos o rochie pentru viitoarea soție a fiului meu. Veniți?

– Desigur! Hai să mergem, Flu! După ce au ajuns la casa broaștei, au început să coase o rochie specială de mireasă. După ce au terminat, a sosit fiul broaștei și a spus:

– Mamă, mi-ai găsit o mireasă?

– Desigur! – spuse broasca arătând către Degețica. E chiar aici lângă mine. – Ce? Dar eu nu am spus că voi fi soția lui! Am vrut doar să vă ajut să coaseți o rochie pentru viitoarea lui mireasă, atâta tot.

– Da! Tu ești viitoarea lui mireasă.

– Ba nu! – spuse fetița cu lacrimi în ochi și fugi de acolo împreună cu fluturașul.

Când reușiră să iasă din lac, ce să vadă...? În fața lor stătea o rândunică, dar nu orice fel de rândunică. Era chiar rândunica unei zâne. Aceasta i-a luat pe amândoi în spate și i-a dus până la stăpâna ei care îi întrebă:

– Ce vă aduce aici la mine, mici ființe?

– Eu îmi caut fratele, dar nu știu unde este. Ne poți duce tu la el? – întrebă Degețica.

– Desigur – spuse zâna.

Cu o magie misterioasă îi teleportă pe amândoi la fratele fetiței. Și ce s-au mai bucurat când s-au revăzut unul pe altul! Apoi și-au povestit prin câte au trecut de când s-au despărțit, iar fratele Degețicăi a chemat trei peștișori. Fiecare s-a urcat pe câte unul și au plecat iute ca gândul spre casa mamei lor.

Când au ajuns acasă, le-au mulțumit peștilor, iar fratele Degețicăi le-a povestit tuturor cum l-a luat vijelia și l-a dus undeva departe, unde niște omuleți tot de înălțimea lui au crezut că dacă a aterizat acolo, e o minune, așa că l-au pus rege peste acel tărâm. Și astfel, Degețica și-a regăsit dragul ei frate.

Flavia ANDRONE

clasa a IV-a A, Colegiul Național Sportiv „CETATE” Deva

Foto: Emil SCRIPCARIU

Trofeul micului cititor, ediția a XXX-a

Ca în fiecare an, în data de 1 iunie, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” din Deva premiază: cel mai bun autor de carte pentru copii, cel mai bun ilustrator, cea mai bună editură, cei mai fideli utilizatori ai Secției pentru copii și cadrele didactice care au avut o colaborare constantă cu această secție.

În acest an activitatea s-a desfășurat la Casa de Cultură „Drăgan Muntean” Deva. La acțiune a participat un număr de 400 de persoane, copii și cadre didactice.

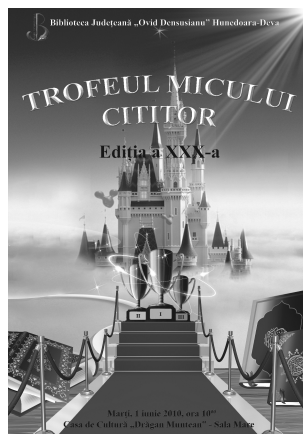
„Trofeul micului cititor” a fost acordat autoarei Oana Stoica-Mujea, pentru cartea *Regina elfă*, apărută la Editura Tritonic, în anul 2009. Ca ilustrator de carte pentru copii a fost premiată doamna Szabó Erzsébet, pentru ilustrațiile cărții *Mátyás és az igazság*, apărută la Editura Corvin din Deva. Cea mai bună editură de carte pentru copii a fost aleasă Editura Tehno Art din Petroșani.

Scriitoarea Oana Stoica-Mujea
alături de directorul Bibliotecii, Sebastian Bara

Secția pentru copii și-a premiat cei mai fideli cititori cu premii constând în cărți, DVD-uri și dulciuri. Câștigătorii de anul acesta au fost: Ionescu Așer – clasa a VII-a,

Liceul de Artă și Muzică „Sigismund Toduță” Deva; Androne Flavia – clasa a IV-a, Colegiul Național Sportiv „Cetate” Deva; Toldea Florina – clasa a III-a, Colegiul Național Sportiv „Cetate” Deva; Mura Sanda – clasa a II-a, Școala Generală „Andrei Mureșanu” Deva și Tripon Vlad – clasa a IV-a, Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva.

Ca urmare a parteneriatelor încheiate cu Secția pentru copii a Bibliotecii „Ovid Densusianu”, următoarele cadre didactice au primit premii și diplome de colaborare: Daniela Stiopan, Szántó Delia, Romelia Jurja, Virginia Herman, Daciana Jianu, Iuliana Voroneanu de la Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva; Alina Tărchilă, Daniela Marinescu, Iuliana Cîndea de la Școala Generală „Andrei Mureșanu” Deva; Daciana Munteanu, Claudia Toldea, Zina Frentz, Minerva Grün de la Colegiul Național Sportiv „Cetate” Deva, Maria Magdalena Gîrna de la Școala Primară „Samuel” Deva.

De asemenea, au primit diplome de participare următoarele cadre didactice: Nicola Adela de la Colegiul Național Sportiv „Cetate” Deva, Nicoleta Băeș și Ana Barbu de la Școala Primară „Samuel” Deva,

Aniversări, comemorări, evenimente

Mariana Borzei și Daciana Oprîtoiu de la Școala Generală „Andrei Mureșanu” Deva.

Cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la debutul literar, scriitorul Irimie Străuț a primit o diplomă pentru întreaga sa activitate literară dedicată copiilor.

Scriitorul Irimie Străuț

Alături de copii s-a aflat și domnul Bogdan Hrib, directorul general al Editurii Tritonic din București care le-a prezentat copiilor ultimele noutăți ale prestigioasei edituri bucureștene.

Oana Stoica-Mujea și Bogdan Hrib,
directorul Editurii Tritonic

Din partea Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” activitatea a fost susținută și organizată de domnul director-manager Sebastian Bara, Luminița Vulcan – șef Serviciu relații cu publicul, Nicoleta Papuc, realizatoarea afișelor și diplomelor, bibliotecarele Secției pentru copii: Ramona Radic și Loredana Sicoe.

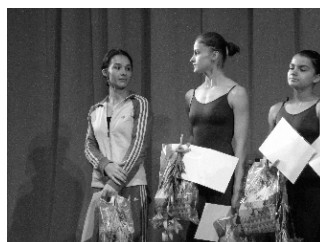
Spre încântarea participanților, Biblioteca Județeană le-a oferit două programe artistice deosebite, susținute de un grup de 12 gimnaste de la Colegiul Național Sportiv „Cetate” Deva, antrenate de doamnele Georgiana Cosma și Mădălina Susan și un recital de muzică clasică, oferit de elevul Mihai Müller de la Liceul de Artă și Muzică „Sigismund Toduță” Deva

La sfârșitul acțiunii, Biblioteca Județeană a oferit tuturor copiilor participanți, cu ocazia zilei de 1 Iunie, dulciuri.

Ramona RADIC

Loredana SICOE

Foto: Emil SCRIPCARIU

Prin marile biblioteci ale lumii

Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia și comorile ei

În numerele anterioare ale revistei, am prezentat mari și renumite biblioteci din lumea întreagă. O bibliotecă din România, Batthyaneum din Alba Iulia, nu este cu nimic mai prejos decât cele mai strălucite biblioteci din lume.

Înființată în ultimii ani ai secolului al XVIII-lea de către episcopul romano-catolic Ignác Batthyány (1741-1798) ea adăpostește inestimabile comori bibliofile, manuscrise miniate, incunabule și tipărituri de mare valoare. Episcopia Transilvaniei a primit în anul 1792 clădirea ridicată în anul 1730 a bisericii și mănăstirii ordinului trinitarienilor desființat în 1783. Clădirea este construită în stil baroc, stil specific epocii Iluminismului, iar episcopul Batthyány a amenajat-o cu scopul de a o face propice adăpostirii bibliotecii și unui observator astronomic. În anul 1795, el și-a adus aici bogata bibliotecă aflată la Sibiu, iar de la Cluj a adus o parte din tipografia episcopiei. Biblioteca Batthyaneum s-a deschis oficial în ziua de 31 iulie 1798. Pe lângă cărți de

Clădirea în stil baroc a Bibliotecii Batthyaneum

Interior în stil Zopf a Bibliotecii

mare valoare, manuscrise și incunabunle, în patrimoniul bibliotecii se mai găsea o importantă colecție de monede, scoici, minerale procurate de episcop de-a lungul unei vieți. Pasiunea de bibliofil a lui Ignác Batthyány l-a pus în legătură cu cei mai mari tipografi și editori ai timpului, astfel încât în Biblioteca Batthyaneum se găsesc prețioase exemplare bibliofile provenite de la Aldo Manuzius din Veneția, Robert Estienne din Paris, Johannes Forbenius din Basel, familia

Prin marile biblioteci ale lumii

Elzevir și Chistopher Plantinus din Olanda, Anton Koberger din Nürnberg, nașul lui Albrecht Dürer. Încă în timpul vieții lui Batthyány, biblioteca număra aproximativ 20 000 de volume. Majoritatea acestora erau împodobite cu *ex libris*-ul întemeietorului bibliotecii. Adept al Iluminismului, iubitor de cultură și pasionat de cărți, episcopul Batthyány a adunat în biblioteca din Alba Iulia cărți de teologie, cărți religioase (cea mai bogată colecție de biblii din Transilvania), opere ale clasicilor greci și latini, cărți de medicină, istorie, literatură, lucrări ale umaniștilor europeni. Dintre titlurile cele mai valoroase, amintim *Psaltirea lui David* (sec. XII), *Codex Burgundus* (sec. XV), *Biblia Sacra* (sec. XIII), *Palia de la Orăștie* (1582), *Biblia lui Șerban Cantacuzino* (1688), *Noul Testament de la Bălgrad* (1648).

Din păcate, Ignác Batthyány s-a stins la câteva luni după inaugurarea bibliotecii, în noiembrie 1798, o bibliotecă la a cărei alcătuire pusese mult suflet și energie, cu scopul de a face din Alba Iulia un centru al spiritualității transilvane.

Viața bibliotecii, însă, a continuat: în anul 1824 se elaborează primul catalog topografic care indică 18.201 volume; în perioada 1824 -1826 se redactează catalogul sistematic; începând cu anul 1828 se ține un registru cu evidența îmbogățirii fondului, până în 1902. La un secol de la crearea bibliotecii, în anul 1893, existau în jur de 40 000 de unități bibliografice.

Piesa cea mai importantă a tezaurului Bibliotecii Batthyaneum este *Codex Aureus*, un manuscris care vine din strălucita epocă a Renașterii carolingiene, realizat de artiștii de

la curtea din Aachen (Aix la Chapelle) a împăratului Carol cel Mare (742-814) grupați în așa-numita *schola palatina*. Carol cel Mare și-a creat o bibliotecă alcătuită din cele mai frumoase manuscrise și a dăruit multe altele. În testamentul întocmit de el în 811, prevedea vânzarea cărților din biblioteca personală „...la prețul lor just, iar sumele astfel strânse să fie împărțite săracilor”.

Scrierea și decorarea codicelor de către renumiți artiști a fost extrem de apreciată de legendarul împărat, el însuși colecționar de manuscrise valoroase. Numeroase piese din această bibliotecă se păstrează azi în mai multe biblioteci din lume, Batthyaneum-ul din Alba Iulia fiind una dintre ele.

Codex Aureus a avut o poveste palpitantă. Să încercăm să mergem pe firul evenimentelor...

Se presupune că a fost scris și decorat în jurul anilor 805-810, în limba latină, cu cerneală de aur și purpură, pe foi de pergament din piele de capră, într-un scriptorium al mănăstirii benedictine Sf. Nazar din Lorsch (fostul Laurissa), din regiunea Worms de pe Valea Rinului. De

Prin marile biblioteci ale lumii

aceea, acest important exemplar este cunoscut și sub denumirea de Evangheliarul de la Lorsch. În catalogul bibliotecii de manuscrise rare, aflat în mănăstire, este înregistrat sub denumirea: *Evangheliium pictum cum auro habens tabulas eburneas* (Evanghelie pictată cu aur având legătură din tăblițe de fildeș).

Valorosul manuscris are o istorie extrem de zbuciumată: în anul 1232 mănăstirea a intrat sub administrarea cardinalului de Mainz, apoi a conților Pfalz care, în secolul XVI, au mutat la Heidelberg biblioteca așezământului. În anul 1622, în timpul Războiului de 30 de ani, trupele generalului Tilly au devastat orașul și, în anul 1623, principele elector Maximilian von Bayern a cedat papei Urban al VIII-lea toată biblioteca mănăstirii benedictine care, astfel, va face parte din Biblioteca Vaticană. Dar, din păcate, numai jumătate din *Codex Aureus* (partea a doua și una dintre coperti) a ajuns la Vatican, restul manuscrisului a fost dezmembrat de cuceritorii orașului Heidelberg. După o vreme, la mijlocul secolului XVIII, prima parte a Codex-ului este semnalată în biblioteca lui Christophor Migazzi, cardinal al Vienei și episcop de

Vác, bibliotecă de 8 000 de volume achiziționată *aere parato* (cu banii jos) în 1785 de episcopul Transilvaniei, Ignác Batthyány din Alba Iulia. Legătura din piele a fragmentului I aflat la Alba Iulia a fost realizată ulterior (sfârșitul secolului al XVIII-lea).

Din cele 476 de pagini câte are *Codex Aureus*, 455 sunt ornate cu motive antropomorfe, cu chenare policrome bogat decorate și colorate, cu letrine rubricate și bogat decorate.

Biblioteca Batthyaneum deține prima parte a Tetraevangheliului (respectiv evangheliile lui Matei și Marcu), 111 foi, cealaltă parte cu evangheliile lui Luca și Ioan (124 foi) se află în proprietatea Bibliotecii Apostolice Vaticană din Roma. Copertile 1 și 4 lucrate în plăcuțe de fildeș și aur sculptat se află la Victoria and Albert Museum din Londra și la Biblioteca Apostolică Vaticană. Așadar acest manuscris de o valoare științifică și artistică unică este dezmembrat în patru părți aflate în trei țări: Italia/Vatican, Anglia și România.

Fragmentul de la Alba Iulia numără 111 file (222 pagini) *in folio*, forma regalis, de 365x265 mm. Textul este scris pe două coloane cu 31 de linii în caractere unciale (*uncialis*) și cu cerneală de aur. Letrinele

Prin marile biblioteci ale lumii

sunt scrise cu unciale de culoare roșie. Pentru formulele de început și finale ale capitolelor introductive și ale textelor introductive ale evangheliilor s-a folosit scrierea capitală.

În anul 1965, cu ocazia serbărilor de la Aachen (Aix la Chapelle) dedicate împlinirii a 1200 de ani de la prima atestare documentară a capitalei Imperiului Carolingian și a 800 de ani de la beatificarea lui Carol cel Mare (1165), s-a organizat o expoziție de evocare a epocii carolingiene. Strălucirea acelei epoci a fost ilustrată cu *Codex Aureus*, reîntregit pentru prima dată după trei secole și facsimilat pe hârtie satinată doi ani mai târziu. Această ediție bibliofilă cuprinde patru părți : Fragmentul I cu textul de la Batthyaneum, fragmentul II de la Biblioteca Apostolică Vatican, coperta 1 după originalul de la Victoria and Albert Museum din Londra și coperta 4 după originalul din Roma.

În 1999 s-a organizat o altă expoziție la Museumszentrum Lorsch (26 iunie – 18 iulie) și la Muzeul Diecezan Arhiepiscopal din Paderborn (23 iulie – 12 noiembrie). Acesta a fost un nou prilej de facsimilare și realizare a unei noi ediții mult superioare celei din 1967 prin avansarea tehnicii de reproducere foto (respectiv, utilizarea camerelor digitale).

Despre inestimabilul manuscris carolingian, Prof. Univ. Dr. Iacob Mârza exprimă sintetic importanța acestuia: „În contextul celorlalte manuscrise, copiate și miniate în scriptoriile aceluși timp îndepărtat, *Codex Aureus* este o magistrală mărturie de civilizație. Încadrat epocii de renaștere spirituală care l-a generat, el rămâne un

manifest artistic al marelui triumf de cultură umanistă, cu laturile alcătuite din Orientul bizantin, lumea insulară anglo-irlandeză și Europa carolingiană.”

Bibliografie:

- Iacob Mârza, *Un tezaur al culturii europene în Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia*, în revista *Secolul 20*, nr. 272-273-274/8-9-10/1983, f.p.
- Radu Constantinescu, *La Alba Iulia un manuscris din Biblioteca lui Carol cel Mare*. În: *Magazin istoric*, III, 3(24), 1969, pp. 38-39.
- Ovidiu Drîmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. 3, Ed. Științifică București, 1990.

Imaginile de la pp. 42-43 reprezintă file din *Codex Aureus* aflat la Biblioteca Batthyaneum din Alba-Iulia.

Denisa TOMA

Episcopul Ignác Batthyány

Provence – itinerar spiritual...

Există locuri pe pământ la care visezi o viață întreagă și când, prin jocul fericit al norocului, ajungi să le vizitezi, încerci o senzație de ireal. Aceste locuri sunt cunoscute din sutele de pagini de literatură acumulate de-a lungul timpului, din filme și albume de artă și, când te afli față în față cu ele, ai impresia că le cunoști dintotdeauna. Un astfel de colț de lume este sudul Franței, fascinantul Midi, cu însoțita regiune Provence. O regiune alcătuită parcă după o rețetă vrăjită, cu ingrediente pe care nu le afli în altă parte, sau nu le afli la intensitatea cu care se oferă aici privitorului. Cum ar suna o astfel de rețetă? Se ia lumină, o lumină arzătoare, limpede ca cristalul, aspră și blândă în același timp, se adaugă mult albastru, un albastru cu luciri de nestemată, se acoperă cerul și marea cu el în așa fel încât cer și mare se contopesc într-o vibrantă comuniune. Peste toate, se presară miresmele de rozmarin, cimbrisor, lavandă, salvie, care se răspândesc în aer purtate de suflul mistralului, se întâlnesc cu fâlfăitul aripilor de potârniche, de fazani maiestuoși, totul în susurul greierilor, în foșnetul pinilor și al măslinilor argintii ce acoperă colinele domoale, calcaroase. Se mai adaugă casele

Stânci în Marea Mediterană

din piatră alburie, roasă de vreme, celebrele *mas* provenșale, acoperite cu olane rotunde, străzile înguste, flancate de platani seculari sub care bărbați cu ochi de culoarea mării joacă *boules* în apropierea unei fântâni de piatră care susură apa în ritm de farandolă. Toate acestea înseamnă Provence, toate acestea au fermecat dintotdeauna artiștii care veneau pe aceste meleaguri parcă trași de fire nevăzute. Este un colț de lume de o frumusețe unică, fascinantă, care nu poate fi descrisă în cuvinte fără a cădea în păcatul clișeizării. Câteva locuri provenșale, dintre cele mai semnificative, vor încerca să creioneze imaginea acestui țărâm ce în fiecare zi își dezvăluie alte și alte chipuri.

Odată ajunși în Provence, se pot alcătui nenumărate trasee care să ducă la așa numitele *hauts lieux*, locuri de neocolit

NOTE DE DRUM

pentru oricine dorește să calce pe urmele marilor artiști. Pornim, așadar, într-o călătorie prin Provence, în localități marcate de prezența unor nume ilustre precum Frederic Mistral, Alphonse Daudet, Jean Giono, Alexandre Dumas-tatăl, Blaise Cendrars, Marcel Pagnol, Emile Zola. Apoi Cézanne, Van Gogh... Să mergem pe urmele lor...

Situat pe fluviul Ron, la confluența cu râul Durance, orașul **Avignon**, capitala departamentului Vaucluse, este un oraș vechi, numit Avenio în timpul romanilor. A păstrat numeroase vestigii din toate epocile cărora le-a fost martor. Din scurta perioadă în care Papalitatea a avut aici reședința, între anii 1309 și 1418, se păstrează impozantul Palat al Papilor, construit în stil gotic, ca o fortăreață cu ziduri crenelate, cu turnuri rectangulare, de o măreție copleșitoare.

Avignon, Podul St. Bénézet

Nu departe de Palatul Papilor și de celebrul *pont d'Avignon*, în realitate ceea ce a mai rămas din impozantul pod St. Bénézet, se găsește o librărie ce poartă numele poetului provençal Joseph Roumanille, fondatorul mișcării felibrilor, o mișcare amplă de reînviere a limbii și culturii provençale. Sufletul acestei efervescențe a fost Frederic Mistral, marele poet provençal, prieten cu Vasile Alecsandri care l-a vizitat în anul 1882 în satul său natal, Maillane, de lângă Avignon.

Tot la Avignon, festivalul de teatru organizat aici de peste cinci decenii, din 1947, amintește încă figura legendară a actorului de teatru și film Gérard Philipe, cel care a dorit să fie înmormântat la Ramatouelle, pe malul Mediteranei, înfășurat în mantia roșie a Cidului pe care l-a încarnat de sute de ori.

Un popas la **Aix en Provence**, odinioară capitala regiunii, echivalează cu o călătorie în universul lui Paul Cézanne, pictorul care s-a născut aici în 1839. Fiecare colțișor care păstrează amintirea marelui pictor este pus în valoare și angrenat într-un permanent circuit turistic.

Mont Sainte Victoire,
în realitate

Mont Sainte Victoire,
văzut de Cézanne

De pildă, către celebrul Mont Sainte Victoire, atât de îndrăgit de pictor și immortalizat în peste 80 de pânze și acuarele, se organizează „trasee Cézanne” cu plecare de la casa natală a pictorului situată pe rue de l'Opéra. La poalele Muntelui Sainte Victoire se află castelul din Vauvenargues, achiziționat în anul 1958 de Picasso care voia să fie cât mai aproape de acest munte care a fascinat și a inspirat numeroși pictori, de la impresioniști precum Renoir, la cubiști ca Picasso și Georges Braque. Picasso a dorit să fie înmormântat în apropierea Muntelui Sainte Victoire și, de aceea, își doarme somnul de veci la Vauvenargues.

Nu departe de Marsilia, la poalele colinelor însoțite, se întinde **Aubagne**

NOTE DE DRUM

orașelul unde, la 28 februarie 1895, s-a născut scriitorul și omul de cinema Marcel Pagnol. Este cunoscut prin încântătoarea trilogie autobiografică – *La gloire de mon père* (1957), *Le château de ma mère* (1958), *Le temps des secrets* (1960) – dar și prin piese de teatru și alte romane care s-au ecranizat – *Jean de Florette*, *Manon des sources*, *Topaze*, *Fanny* etc.

Prima carte a trilogiei, *La gloire de mon père* a acestui adevărat Creangă provençal începe cu aceste rânduri: „M-am născut în orașul Aubagne, la poalele masivului Garlaban înconjurat de capre, pe vremea ultimilor păstori.

Garlaban este un enorm turn de stânci albastre înfipt la marginea imensului podiș stâncos Plan de l'Aigle care domină valea înverzită a râului Huveaune.

Turnul este mai mult lat decât înalt: dar, pentru că iese din stâncă la șase sute de metri altitudine, el se înalță sus pe cerul Provenței, iar uneori, în luna iulie, un nor alb se odihnește o vreme deasupra lui.”

Masivul Garlaban

Cărțile lui Pagnol sunt parcă străbătute de la prima la ultima filă de miresele care plutesc în aerul fierbinte al Provenței, care năpădesc colinele acoperite de ierburi și de pietrișul ce formează *la garrigue*: „Aerul era liniștit, iar parfumurile tari ale colinei umpleau ca un fum invizibil fundul râpei. Cimbrișorul, levănțica, rozmarinul înverzeau mireasma aurie a rășinii, ale cărei

lungi lacrimi nemișcate străluceau în umbra luminoasă pe scoarțele negre (...)”

Orașul Aubagne știe să fructifice imensa moștenire spirituală a lui Pagnol și turiștii care vin an de an pornesc în excursii organizate pe urmele eroilor acestui îndrăgît fiu al Sudului, prin locurile descrise în cărțile lui, locuri devenite celebre.

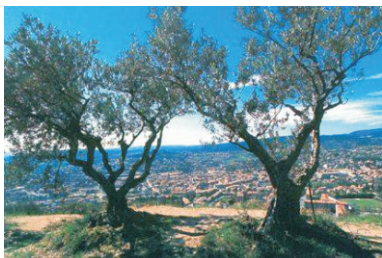
Moara lui Daudet de la Fontvieille

Pe scriitorul Alphonse Daudet îl aflăm în localitățile **Fontvieille** și **Tarascon**, ambele situate în mijlocul unor coline calcaroase, *les Alpilles*, arse de soare și acoperite cu livezi de măslini. Născut în orașul Nîmes, Alphonse Daudet a copilărit la Lyon, după care s-a stabilit la Paris. În Provence a venit mai târziu, mai întâi ca să-l întâlnească pe Frederic Mistral la a cărui grupare literară, *les felibres*, aderase și, mai târziu, să-și ducă soția în voiaj de nuntă la Cassis, orașel de lângă Marsilia, pe malul Mediteranei. A trăit însă toată viața la Paris, în Sud venea doar în vacanțe, la castelul din Montauban, nu departe de moara din Fontvieille. Celebrele *Scrisori din moara mea* sunt scrise de la Paris, cu puternicele amintiri ale morii, iar personajele immortalizate de scriitor au devenit nume de străzi în mica localitate Fontvieille: l'Arlésienne, la Chèvre de M. Séguin, M. Cornille. Nu departe de Fontvieille, pe malul stâng al Ronului, orașelul Tarascon păstrează atmosfera creată de Alphonse Daudet în romanele al căror

Note de drum

erou este năstrușnicul Tartarin. Municipalitatea organizează numeroase evenimente culturale care evocă acest ilustru personaj inventat de Alphonse Daudet.

În orașul **Manosque**, situat pe versantul sudic al Masivului Lubéron, nu departe de valea râului Durance, o regiune de o frumusețe sălbatică, se pătrunde în atmosfera romanelor lui Jean Giono care s-a născut aici la 30 martie 1895. Toată viața și-a petrecut-o la Manosque, într-o casă situată pe colina Mont d'Or unde și-a scris toate romanele. A iubit acest pământ arid, înșorit, frust, înmiresmat, scăldat în lumini ireale și bătut de rafalele mistralului. Personajele lui au dramatismul eroilor din tragediile grecești și zbućiumul portretelor lui Van Gogh, un alt mare îndrăgostit de Provence. Cum el însuși mărturisește, cărțile lui conțin o Provence inventată. Este și nu este așa, cititorii o știu bine: „Acea Provence pe care o descriu eu este o Provence inventată și e dreptul meu să fac asta. Este o Provence inventată, este un Sud inventat așa cum a fost inventat Sudul lui Faulkner. Am inventat o țară, am populat-o cu personaje inventate și am conferit acestor personaje inventate niște drame inventate iar țara însăși este inventată. Totul este inventat.”

Manosque văzut printre măslini

Coborâm spre *Mare nostrum*, spre **Marsilia**... Cu prilejul unei călătorii pe Mediterana, în anul 1840, Alexandre Dumas-tatăl a descoperit în largul insulei

Elba stânca numită Monte-Cristo. Numele i-a plăcut și l-a folosit, patru ani mai târziu, când și-a scris romanul mai mult decât celebru. Încă din 1834, Dumas venea în fiecare vară la Marsilia unde vizita și cartierul catalan, locuri pe care le va folosi ca punct de plecare în *Contele de Monte-Cristo*. Dar locul-emblemă este *Château d'If*, temnița lui Dantès și a abatelui Faria, închisoare de stat din 1634 până în 1872 care păstrează și prezintă turiștilor celulele celor doi eroi. Numele lor este rodul imaginației lui Dumas, întâmplarea cu cei doi condamnați a existat însă. În Marsilia, două străzi poartă numele de Edmond Dantès și Abbé Faria. Nu cred că a existat adolescent care să nu fi citit cu sufletul la gură povestea lui Edmond Dantès. Și, văzând Catedrala Notre Dame de la Garde ridicându-se falnică deasupra vechiului port Marsilia, așteptăm parcă și noi să zărim corabia „Faraonul” cum taie valurile și se pregătește să arunce ancora sub privirile lui Mercedes, frumoasa catalană.

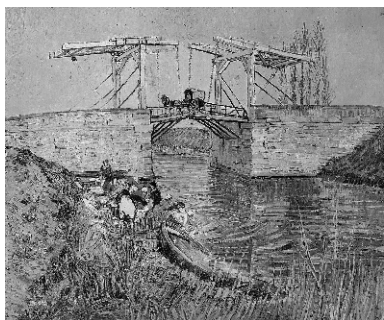

Castelul d'If

Lumina specială a Sudului, cerul albastru, aerul plin de vibrații colorate au atras ca un magnet pictorii. Dacă Cézanne este prezent în atmosfera din împrejurimile orașului Aix-en-Provence, pe Van Gogh îl aflăm în peisajul ce înconjoară străvechiul oraș **Arles**. Aproape de vărsarea fluviului Ron în Mediterana, între ținutul Crau și dealurile numite Alpilles, este un oraș cu

NOTE DE DRUM

importante vestigii romane, cu biserici și monumente istorice. Situat nu departe de Delta Ronului, este poarta de intrare în ținutul Camargue, împărăția cailor sălbatici și a păsărilor flamingo. În partea de sud a orașului, podul din Langlois, cu aerul său japonez, pictat din diferite unghiuri de Van Gogh, există și azi și pare coborât din pânza nefericitului artist.

Van Gogh - Podul din Langlois

A dispărut, însă, bombardată în război, Casa galbenă din Place Lamartine, care l-a găzduit o vreme pe Van Gogh. Există cafeneaua (se numește, firește, Van Gogh), spitalul Saint Rémy care i-a alinat suferința și, mai ales, există câmpurile de grâu de un galben strălucitor, există chiparoșii ca niște flăcări vineții încolăciți pe un cer involburat, există livezile exuberante și, cum altfel, există și triumfă floarea-soarelui care a devenit emblema genialului pictor. Scrisorile adresate fratelui său, Theo, cuprind numeroase descrieri pline de sensibilitate ale atmosferei provensale: „...aici în Arles, ținutul pare un șes întins. Am văzut terenuri minunate roșii plantate cu viță-de-vie, în zare munți de cea mai gingașă culoare liliachie. Și peisajele ninse cu vârfulurile albe pe un cer tot atât de luminos ca și zăpada, parcă ar fi fost într-adevăr peisajele de iarnă pe care le lucrează japonezii.” Peisajul provensal este neschimbat din timpul trubadurilor și Van Gogh simte acest lucru pe care nu ezită să-l

împărtășească: „Ieri mă aflu în amurg într-un întins de măracini și bălării, tare pietros, unde cresc stejari foarte scunzi și strâmbi, cu o ruină în fund pe o colină (...) soarele revărsa raze foarte galbene deasupra tufișurilor și a pământului, o adevărată ploaie de aur. Toate liniile erau frumoase, totul vădea o măreție fermecătoare. N-ai fi fost la fel de surprins văzând că se ivesc chiar din senin niște călăreți și niște doamne întorcându-se de la o vânătoare cu șoimi ori auzind glasul unui bătrân trubadur provensal. Pământul pare vioriu, depărtările sunt albastre.”

Dar Provence înseamnă și nenumăratele sate, numite așa doar din considerente administrative, în realitate niște așezări civilizate, îngrijite, cu o viață culturală extrem de vie, cu biserici în care sătenii se adună și dau concerte de muzică veche, cu galerii de artă amenajate în vechi castele sau în pitorești *bastide*, un fel de conace specifice acestei regiuni. Casele din piatră alb-gălbuie, cu ferestre joase pe care atârână flori în toate culorile și prin care răzbat miresme de *aioli* și *bouillabaisse*, străzile înguste, curate și liniștite, străjuite de platani, biserica și fântâna din centru, lângă primăria pe care flutură tricolorul, cafenelele cochete unde poți să bei *pastis*, toate compun tabloul de neuitat al unei regiuni de care te îndrăgostești definitiv. Rămâne amintirea și înșiruirea la întâmplare a unor nume de sate, numele în sine frumoase: Puget Ville, Pierrefeu du Var, Draguignan, Cuers, Colobrières, Carnoules, Gonfaron, Cogolin.

După o călătorie, oricât de scurtă, prin câmpuri de lavandă și livezi de măslini, parcă nu poți rezista ispitei de a pune în aplicare ultimele cuvinte din cartea lui Pagnol, *La gloire de mon père*: „Atunci am cântat farandola și am început să dansez la soare...”

Denisa TOMA

În vizită la românii din Voivodina

Novo Selo - o localitate situată dincolo de granița României, dar cu o semnificație mai aparte fiindcă acolo trăiesc oameni care vorbesc și simt românește.

Situată într-o câmpie fertilă, la o altitudine de 105 m deasupra mării, Novo Selo se află în nordul Serbiei, în provincia autonomă Voivodina (27% din populația Serbiei – recensământ 2002), ca parte a municipiului Pancevo (Pančevo), la 15 km de acesta și 28 km de Belgrad.

Numele oficial este Banatsko Novo Selo (confirmat oficial în 1922), scris în chirilică Банатско Ново Село, în română Satu Nou, în maghiară Újfalu sau Réva-Újfalu sau Bánát-Újfalu și în germană Neudorf sau Banater Neudorf sau Pfefferthal. Cele mai importante comunități din localitate sunt cea sârbească și cea românească.

Localitatea a fost fondată în 1765 de coloniști germani.

În Novo Selo există două biserici ortodoxe (românească și sârbească). Cea construită în anul 1805 a servit ambele comunități pentru ca astăzi aici să se officieze

slujbe în limba română, sârbi construiu și alta în 1877, la mică depărtare.

Încă de la înființarea satului, relațiile dintre sârbi și români au fost destul de bune, amândouă etniile fiind de aceeași confesiune, ortodoxă, slujbele lor religioase fiind servite în aceeași biserică până la despărțirea ierarhică. Relațiile dintre cele două biserici ortodoxe surori, preoți și credincioși, au rămas în spiritul creștinesc al frăției, iubirii și înțelegerii.

Manifestările culturale sunt organizate sub egida Comunității Românilor din Iugoslavia, care la rândul ei patronează Societatea Culturală „Dr. Radu Flora” și Departamentul de Artă și Cultură al Casei de Cultură. Aceste forme de manifestare culturală a românilor din Satu-Nou contribuie, la rândul lor, la păstrarea românității pe aceste meleaguri.

Aniversări, comemorări, evenimente

La ridicarea nivelului cultural în sat, prin conținutul lor educativ, au contribuit bibliotecile nou-înființate – cea parohială, iar după 1894 și cea a Asociațiunii, apoi și biblioteca din cadrul Căminului Cultural. O altă instituție culturală – Fanfara – a fost și este promotorul manifestărilor culturale din Satu-Nou.

Biserica ortodoxă din Novo Selo

De curând, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” din Deva a reînnoțit legăturile spirituale și de colaborare cu românii din Serbia, legături create încă din anul 1997. Suntem din ce în ce mai preocupați de statornicirea și dezvoltarea unor relații între noi și comunitățile de români din afara granițelor României, comunități față de care avem datoria de a ne apropia și de a le sprijini. De-a lungul furtunoasei noastre istorii, soarta a așezat românii pe ambele maluri ale Dunării, însă legăturile dintre aceste comunități nu au fost rupte niciodată.

În acest an, la mijlocul lunii mai (14-15 mai 2010), o delegație a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” din Deva a făcut o vizită la comunitatea românilor din localitatea Novo Selo, Serbia, la invitația conducătorul acesteia, Ștefan MIHAILOV.

Vizita noastră la Novo Selo a avut și o puternică semnificație patriotică: veneam

Ștefan Mihailov (la masă, în mijloc) și directorul-manager Sebastian Bara, prezentând cuvântul de salut al Consiliului Județean Hunedoara și al Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”

din județul Hunedoara, din spațiul de etnogeneză a poporului român, de acolo de unde s-a format poporul nostru, de pe pământul unde se află cetățile dacice și cele mai vechi biserici din România. Știm cât de important este rolul cărții, al cuvântului tipărit, în păstrarea și dezvoltarea limbii unui popor. Limba română a fost, de-a lungul timpului, păstrată ca o adevărată comoară de către românii trăitori în afara granițelor țării-mamă, o comoară pe care aceste comunități au îngrijit-o ca pe un adevărat „șirag de piatră rară / Pe moșie revărsată”.

Nu este lipsit de importanță faptul că patronul spiritual al Bibliotecii din Novo Selo este marele cărturar Ion Budai-Deleanu, cel născut în apropierea orașului Orăștie.

Delegația, compusă din directorul-manager Ioan Sebastian BARA, Luminița VULCAN, șefa Serviciului relații cu publicul al Bibliotecii Județene, Mariana POPA, șefa Serviciului financiar-contabil, resurse umane, administrativ și Mihai STOICOVICI, inginer de sistem la Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Deva, a dăruit Bibliotecii „Ion Budai-Deleanu” din Novo Selo un număr de 1.400 volume de cărți românești donate cu generozitate de edituri hunedorene, bucureștene și de biblioteca noastră. Ne bucurăm mult că am putut contribui la

Aniversări, comemorări, evenimente

îmbogățirea tezaurului de carte românească al Bibliotecii „Ion Budai-Deleanu” din Novo Selo și, în felul acesta, să contribuim la transformarea acestei biblioteci într-un adevărat focar de iradiere a culturii pentru comunitatea românească din zonă. Alături de biserică, biblioteca are menirea de a ține nestinsă flacăra iubirii față de cultura română, față de limba română.

Imediat după sosirea noastră, în după-amiaza zilei de 14 mai, am avut o întâlnire cu scriitori, personalități locale, oficialități și numeroși români din zonă. Am purtat discuții consistente și deosebit de utile, ajungând împreună la concluzia că și pe viitor este necesară colaborarea cu românii din Serbia și s-au conturat direcții în care această comunitate poate și trebuie să fie sprijinită de noi.

A doua zi, 15 mai, în localitatea Pancevo, a avut loc o întâlnire cu Episcopul Banatului Sârbesc, ÎPS Daniil, din discuțiile cu Domnia sa reieșind necesitatea sprijinirii românilor de pe Valea Timocului, Muntenegru, astfel încât am convenit să punem bazele unei colaborări pentru deschiderea unei biblioteci destinate românilor / vlahilor din acea regiune.

Suntem convinși că această deplasare la românii din Banatul Sârbesc a fost un important pas înainte în strângerea legăturilor cu românii din afara granițelor țării care au

Î.P.S. Daniil Stoenescu, Episcop-loctiitor al Daciei Felix cu sediul la Vârșeț, alături de Sebastian Bara, directorul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”

nevoie de ajutorul nostru concret pentru a-și menține și afirma identitatea națională. Primirea caldă de care ne-am bucurat la Novo Selo ne-a impresionat și ne-a făcut să ne simțim ca între frați care au fost vremelnici despărțiți.

În ciuda graniței dintre țările noastre, i-am simțit aproape de sufletul nostru pe românii de la Novo Selo, am simțit că avem aceleași rădăcini, vorbim și iubim aceeași limbă, facem cu toții parte din marea familie românească și avem datoria de a păstra și adânci relațiile dintre noi.

Am plecat de la Novo Selo asigurând comunitatea românească de acolo că va avea întotdeauna un sprijin din partea Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” din Deva și că vom avea grijă ca de acum înainte Biblioteca „Ion Budai-Deleanu” să primească de la noi cărți valoroase, de limbă și literatură română, cărți de istorie a românilor, cărți de căpătâi pentru orice bibliotecă românească în care trebuie să ardă ca o candelă nestinsă dragostea pentru limba noastră strămoșească.

Cărțile donate de Biblioteca Județeană din Deva așteptând să intre pe rafturile Bibliotecii din Novo Selo

Ioan Sebastian BARA
Ioan Paul Mihai STOICOVICI

Regăsirea limbii române

Că limba română este în mare suferință este deja un trist adevăr axiomatic, care deci nu trebuie demonstrat. Este suficient să ascultăm două minute orice post de radio, orice post de televiziune, să ne aruncăm ochii peste câteva rânduri din majoritatea ziarelor și revistelor ca să constatăm că grija față de corecta folosire a limbii noastre este ultimul lucru care-i preocupă pe autori. Testamentul Văcăreștilor a fost demult dat uitării. Creșterea limbii românești? Mai întâi creșterea bunăstării personale. A patriei cinstire? Vorbe goale. Sunt din ce în ce mai puțini cei care retrăiesc suferința limbii române ca pe o durere personală. Marii noștri lingviști, de la Ovid Densusianu la Iorgu Iordan, de la Alexandru Rosetti la Alexandru Graur, ajungând la contemporanii Tatiana Slama Cazacu, Marius Sala, Mioara Avram sau Rodica Zafiu (lista nu e completă) au depus strădani impresionante, demne de toată lauda, pentru a șlefui acest „șirag de piatră rară” care este limba română.

Dacă cineva ar fi interesat să facă o statistică a lucrărilor/cărților dedicate cultivării limbii române apărute după 1990, ar fi foarte uimit să constate că titlurile noi sunt extrem de puține, predomină reeditări ale lucrărilor marilor noștri lingviști. De aceea, cărțile profesorului Dorin N. Uritescu sunt cu atât mai valoroase, ele deschizând piste noi în studiul acestui corpus viu care este limba română.

Publicul din Deva, elevii și iubitorii de limbă română au avut ocazia deosebit de plăcută și instructivă de a-l întâlni pe profesorul Dorin N. Uritescu care și-a prezentat cele cinci cărți cu care a venit în fața lor: *Fascinația numelui - studiu al creației*

lexico-semantică și stilistică, Contradicții în exprimare, Dicționar explicativ de forme și sensuri greșite ale unor expresii și locuțiuni consacrate, Dicționar de cuvinte și sensuri noi și Dinamica actuală a limbii române.

Fratele cunoscutului actor Valentin Uritescu, profesorul Dorin N. Uritescu este originar din satul Vinerea, aflat la hotarul județelor Alba și Hunedoara, pe renumitul Câmp al Pâinii. Este absolvent al Facultății de Limbă și Literatură Română din cadrul Universității București și al Facultății de Filozofie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Este doctor în filologie, *magna cum laude*, titlu conferit de Universitatea București, autor a numeroase lucrări științifice în domeniul culturii limbii române. A publicat peste 200 de articole și studii de lingvistică în reviste de specialitate.

La lansarea de la Deva, din ziua de 28 aprilie, în fața unei săli arhipline, profesorul Uritescu a impresionat nu numai prin erudiție, competență și excepționala cunoaștere a limbii române, ci s-a dovedit a fi o personalitate plină de spirit, de căldură și de un umor irezistibil. Toți cei prezenți au simțit că iau parte la o adevărată sărbătoare a limbii române care, măcar pentru câteva ceasuri, a fost onorată așa cum merită.

Denisa TOMA

Viața Bibliotecii în imagini

19-23 aprilie Zilele bibliotecii

Ziua I

- Prezentarea Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”
- Prezentarea unor mari biblioteci ale lumii (Biblioteca Mazarine din Paris, Medicea Laurenziana din Florența, Ambrosiana din Milano, Marciana din Veneția, Biblioteca Nacional din Santiago de Chile).

Ziua II

- Prezentare - Comori de carte veche pe rafturile bibliotecii

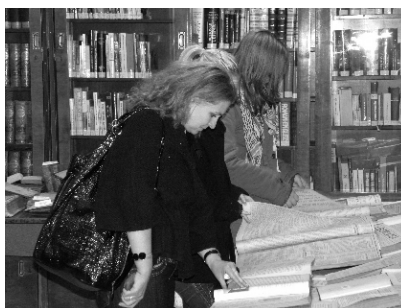

Ziua III

- Prezentare - Presa de odinioară

- Standul de presă și carte veche

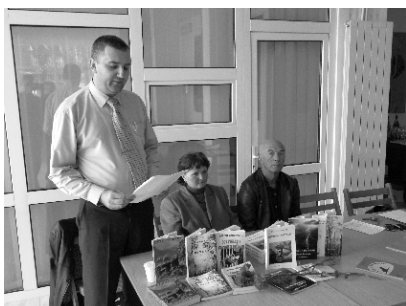

- Ziua porților deschise

Aniversări, comemorări, evenimente

■ „Lectura pentru toți” - Biblioteca Municipală Hunedoara: poeta Mariana Pândaru prezintă cărțile Editurilor Călăuza v.b. și DaniMar, în prezența Directorului-Manager al Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”, Sebastian Bara.

■ Casa de Cultură „Drăgan Muntean” - Lansarea cărților Prof. Dr. Dorin N. Urtescu

■ 9 mai - Ziua Europei

■ Un grup de bibliotecari de la Publica Hungarian Library Group din Budapesta, condus de dna. Bilédi Ibolya, în vizită la biblioteca noastră...

...la sediul central

...și la Filiala 3 din cadrul Colegiului „Téglás Gábor”.

Foto: Emil SCRIPCARIU

Viața culturală în comuna Orăștioara de Sus

Mult mai bogată în trecut, când marea majoritate a populației era integrată activităților agro-pastorale, cu bogăția lor de credințe și ritualuri, încifrate în datini și obiceiuri, rezultate ale unei experiențe de viață multimilenare, păstrează și în vremea noastră importante și numeroase valori culturale.

Cea mai mare parte a locuitorilor satelor comunei se circumscrie în privința credinței religioase, ritului creștin-ortodox (99%). Participarea locuitorilor la viața religioasă comunitară este foarte activă, atașamentul față de biserică fiind evident, religiozitatea marcând și viața cotidiană a oamenilor, comportamentul, mentalitățile acestora.

Liturghiile de duminica se desfășoară în bisericile de aici cu un ritual mai complex, slujba desfășurându-se pe durata a aproximativ patru ore. Participarea este numeroasă și cu un oarecare fast, enoriașii, mai ales cei vârstnici - dar în unele ocazii și cei tineri – vin îmbrăcați în frumosul port specific „haine albe” (cum i se spune) simbol al curățeniei și moralității. În afara slujbei religioase de duminica, se mai desfășoară asemenea ritualuri și în alte date ce marchează sărbători mai importante în calendarul creștin-ortodox pe parcursul anului: Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza, Lăsatul de post, Duminica Floriilor, Paștele, Rusaliile, Sfânta-Maria, Sf. Ilie ș.a.

Sub semnul credinței se desfășoară slujbe religioase specifice ce vizează marile momente ale vieții: Botezul, Nunta, Însmormântarea. Chiar dacă aceste festivități nu au amplexul și frumusețea celor din bătrâni, multe din datinile vechi degradându-se, puternice elemente ale acestora mai sunt respectate și puse în scenă și astăzi.

În legătură cu Botezul, pe lângă slujba de consacrare creștină a noului venit pe lume, pe alocuri se mai practică și ritualul ursitoarelor, pentru a hotărî destinul vieții acestuia sau a-i influența cursul vieții prin străvechi ritualuri, precum cel al alăptării întâia dată prin gura de lup (animal cu calități magice, mai ales pentru locuitorii satelor de munte).

Nunta cuprinde un ceremonial mai amplu, cu o desfășurare epică și dramatică pe un scenariu ritual cu elemente străvechi ce anticipează consacrarea prin slujba religioasă și o accentuează prin spectacole, adesea de mare amplex și valorizare a unor străvechi datini și obiceiuri.

Tradiții, obiceiuri

Celălalt moment important al Marii Treceeri, moartea, cu desfășurarea ritualului de înmormântare are și el amploarea și elementele de specificitate pentru comunitățile umane de aici.

Pentru cei care mor de moarte bună, actele rituale încep în perioada premergătoare decesului, precum împărtășania, pregătirea spirituală a familiei după deces, așezarea, inițial, a decedatului pe pământ, urmată de spălare, îmbrăcare, așezarea în sicriu, cu care se pune pe masă, până în ziua a treia. Două zile și două nopți se ține priveghiul, la care participă rude, prieteni, cunoscuți. În ziua a treia urmează slujba de prohod, proces în care sicriul se scoate afară și se așează inițial în curte tot pe pământ, după care se ridică pe o masă în vederea continuării liturghiei de prohod. La sfârșitul acesteia, după momentul despărțirii de familie, urmează acela al despărțirii de rude și prieteni, prilej cu care obiectele celui decedat se dăruiesc peste sicriu. Pomana peste sicriu începe cu o cană de apă și se încheie cu o găină. Urmează drumul spre progadie (cimitir), cu pauzele de rigoare, în punctele de răscruce (se cântă cântece funebre). La progadie se ține o slujbă mai scurtă, se rostește o rugăciune și se trece la ceremonia de înhumare care începe cu trecerea peste sicriu a unui cocoș apoi se împart colăcei cu lumânare. În nopțile de priveghi femeile bocesc. După înhumare, familia se adună în casă, unde se ține o slujbă de purificare a casei.

Pentru decedații accidentali perioada premergătoare lipsește, iar slujba are un caracter special, adecvat situației.

Pentru tinerii morți înainte de a fi fost căsătoriți, ceremonialul de înmormântare îl

implică și pe cel al bradului, care este simbol al soțului decedatului - acest ceremonial este, așadar, și al nunții care n-a fost să fie.

Bradul se aduce din munte pe brațe, de către nouă feciori. El se taie cu nouă lovituri de topor și se aduce numai pe jos și pe brațele celor nouă feciori. Când ajung cu el la marginea satului, se cântă cântecul bradului.

Se consideră că efectuarea completă a ritualului de înmormântare este absolut necesară pentru odihna sufletului; orice omisiune poate conduce la transformarea celui decedat în strigoi.

Alte momente mai importante sunt reprezentate de sărbătorile de iarnă: Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza. Conținutul principal al acestor sărbători este dat de vestirea Nașterii Mântuitorului și de înnoirea timpului, modalitățile de marcare a acestor momente fiind colindatul și uratul care sunt pregătite din timp, material și spiritual, prin purificarea prin dieta alimentară și ritualurile tradiționale.

Spre deosebire de alte zone ale țării, aici colindătorii sunt numai bărbații îmbrăcați în port popular în succesiunea vârstelor :

Stelari – 7 – 11 ani

Irozi – 12 – 15 ani

Călușari – 15 - 25 ani (feciori necăsătoriți)

Iar fetele, femeile și bătrânii au rolul de gazde și primesc colindători.

Tradiții, obiceiuri

Tot o manifestare folclorică particulară zonei este claca, formă specifică a rentei feudale constând din munca gratuită colectivă, benevolă pe care o fac țăranii spre a se ajuta unii pe alții. Clăcile au loc în special duminică dimineața la demolarea caselor, la cosit, la adunat de prune etc. Adesea ele sunt însoțite de o mică petrecere cu mâncăruri și un ritual specific unde se spun glume, povestiri.

Șezătoarea este un alt obicei tradițional care se organizează în timpul iernii și are loc la familiile cu fete și cu mai multe generații de femei de regulă bune povestitoare, cunoscătoare de ritualuri, de cântece și jocuri. La șezătoare se adună femei, fete care desfășoară anumite munci: tors lână, cusut,

croșetat, tricostat etc. Iar fetele mai tinere învață lucrurile respective. Trebuie menționat că la șezătoare participă și feciori și bărbați care întrețin buna dispoziție cu joc și veselie. La asemenea obicei se servesc băuturi (vinars cald), mâncare (zeamă acră, colac cu nucă, cucuruz fiert etc.)

Nedeea este o petrecere populară cu joc și voie bună la care se strâng tineri și bătrâni din mai multe sate, acest obicei păstrându-se din moși strămoși la date calendaristice fixe pe perioada de vară. Nedeea este un prilej de legare a unor prietenii care pot duce chiar la căsătorie. În trecut, la nedei, clăci, la începutul postului cântau de regulă fluierași și ceterași cu acompaniament de contrabas și

Tradiții, obiceiuri

uneori tobă. Melodiile erau specifice fiecărui sat, bătutele, învârtitele fiind interpretate pe o mare diversitate de melodii. Jocul era acompaniat în mod adecvat de strigături de o mare diversitate, dar mai ales erotice și satirice, potrivite situațiilor și destinațiilor. În istoricul nedeilor de aici se poate aprecia că ele au constituit elemente importante în păstrarea unității etnice, lingvistice și cultural-folclorice.

Cu alte cuvinte, în trecut, nedeea, șezătoarea era o adevărată școală a vieții realizând însușirea unor valori culturale, profesionale, erotice. Erau modalități în care credințele, cunoștințele, ritualurile erau transmise de la o generație la alta. Și astăzi se mai organizează nedei, dar mai puține pentru că tipul de viață s-a schimbat, nevoile sunt altele, mijloacele de acțiune altele. Ritmul vieții este mai alert, iar legăturile dintre generații mai slabe.

Locul lor rămâne „vacant”. Tinerii sunt acaparați astăzi de fenomenul disco. Aici mai tot timpul se ascultă muzică ritmică și se dansează, scopul este mișcarea, dar și întâlnirile nevegheate. Dansul este ritm. Nu contează forma, totul este subordonat eroticului.

Vechile valori culturale se mai cultivă și prin spectacole organizate cu diferite prilejuri. Pe temeiul cetelor de călușari reunite absolut liber, doar pe ideea sărbătorilor Crăciunului, formațiile de călușari din comuna noastră participă frecvent la spectacole organizate la diferite televiziuni, fapt pentru care, chiar dacă se prezintă datina, ea este stilizată pentru a se releva un sens al acesteia, într-o succesiune temporară precisă.

În viitor sperăm ca păstrarea valorii culturale și a tradițiilor din comuna Orăștioara de Sus va rămâne la fel de vie, în vreme ce în alte părți se păstrează doar în muzee, arhive și cărți. Avem datoria morală față de înaintașii noștri de a conserva nealterate aceste tradiții.

Eugenia TROȚAN

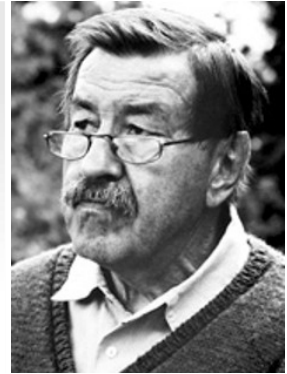
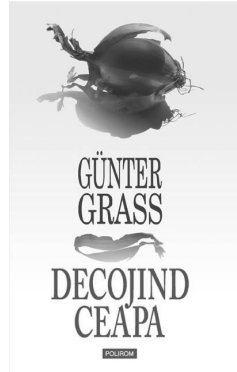
Decojind ceapa - Günter Grass

Uneori, autobiografiile scriitorilor dezvăluie faptul că majoritatea operei acestora este intens autobiografică; alteori că lumile lor ficționale sunt pură imaginație. Grass nu intră în nici una din aceste categorii – sau, mai degrabă intră în amândouă. Cartea lui este o provocare adresată cititorului de a participa la jocul memoriei, îndepărtând una câte una foile acestei cepe care ne hrănește, dar ne face și să plângem.

Memoriile scriitorului german Günter Grass, câștigător al Premiului Nobel pentru Literatură, în 1999, au provocat o adevărată furtună în lumea literară germană și nu numai. Ce a provocat această reacție? Ce i-a determinat pe unii comentatori să declare : „Acesta este sfârșitul unei instanțe morale”?

Grass este ultimul reprezentant al acelei tradiții germane care așeza poezii și filozofii pe un piedestal de unde asemeni profeților împărțeau verdicte morale asupra lumii.

S-a născut în 1927 într-o familie germano-poloneză, la Danzig. La 17 ani, sedus de propaganda nazistă, se înrolează în trupele Waffen SS, vrând să ajungă pe un submarin, dar fiind prea tânăr este trimis la o unitate de tanchiști. Citind paginile ce cuprind acest autodenunț care a scandalizat pe toată lumea, îți dai seama că armata nu a fost decât un mijloc de a scăpa de acasă, nu a tras nici un foc de armă, nu a fost mobilizat decât câteva săptămâni. Este capturat în 1944 și rămâne prizonier la americani până în 1946. „Acest secret a fost o povară pentru mine – spune scriitorul – am scris *Decojind ceapa* pentru a rupe o tăcere de șase decenii, era un lucru care trebuia spus.”

Creditat de opinia publică cu titlul de martor al istoriei, Grass a fost acuzat tocmai pentru recunoașterea tardivă a trecutului său nazist, el fiind de decenii un intelectual angajat, care a militat pentru aflarea crimelor nazismului, a pledat pentru toleranță și împotriva extremismului, fiind un membru activ al Partidului Social Democrat.

Experiența războiului este evocată în toate scrierile sale, păstrând tăcerea însă asupra participării sale. După ce i-au apărut memoriile, lumea a vorbit despre impostură, ipocrizie și despre sfârșitul umilitor al unei cariere literare exemplare, mergându-se până la propunerea de retragere a Premiului Nobel.

Criticii sunt totuși de acord că demersul său memorialistic are o înaltă valoare literară. Poate că, în calitate de instanță morală, și-a pierdut credibilitatea, dar influența sa artistică rămâne la fel de puternică. *Decojind ceapa* are aceeași forță literară care a făcut din *Toba de tinichea* un best-seller mondial.

Ceapa e amintirea: scriitorul apelează la memorie și la imaginar pentru a recupera

Pagina bibliofilului

trecutul, el conferă o mare forță metaforică acestei legume modeste, ceapa este decojită sau radical tăiată, așa cum spune și titlul cărții, de o stranie sonoritate.

O temă recurentă în opera lui Grass este cea a foamei: „Din clipa în care am ajuns după sârma ghimpată, mi-a fost întruna foame... ea, foamea, se instalase în mine ca într-o casă părăsită, apărea imediat, acoperea absolut orice altceva și, în acest timp, făcea un zgomot care de atunci mi-a rămas cuibărit în ureche și care se numește, mult prea blând, ghiorăit de mațe”. Foamea este încă un element ce declanșează, mecanismele de recuperare a trecutului, foamea ce roade, foamea spirituală, foamea erotică. Un episod semnificativ este întâlnirea în lagăr cu un tânăr de aceeași vârstă cu care juca zaruri. Vorbeau despre Dumnezeu și lume, unul continua să creadă, celălalt nu mai avea nimic sfânt. Numele tânărului era Joseph Ratzinger (viitorul Papă Benedict al XVI-lea).

Pe pagini întregi Grass reproduce experiența din lagărul american, reface din memorie participarea sa la un curs de gătit pentru începători condus de un personaj bonom, Chefkoch, și regretă pierderea caietelor cu însemnări din acea perioadă, însemnări care ar fi dat un plus de credibilitate poveștii sale.

Lucrează ca miner, agricultor, sculptor de monumente funerare, și după reîntâlnirea cu familia studiază arta la Düsseldorf și la Berlin.

Cele mai emoționante pagini ale memoriilor lui Grass sunt cele în care își evocă mama, copilăria petrecută în Danzig, plecarea ca voluntar și refuzul mamei de a-l însoți la gară, cărțile pe care ea nu le citea și pe care le-a păstrat pentru el, violențele suferite când soldații ruși au invadat Danzigul. Cea care i-a declanșat impulsul de a scrie, bolnavă de cancer, moare în 1954.

Deși cochetează cu poezia de tânăr, confirmarea talentului său apare, după ce devine membru al „Gruppe 47” în 1955. Debutul său este promițător, dar nu anunță romanul ce va urma.

În 1956 părăsește Berlinul pentru Paris având în bagaje doar mașina de scris portabilă Olivetti. Aici își începe călătoria în lumea lui Oscar Matzerath: „am căutat la Paris o frază de început, care să fie destul de stringent de scurtă încât să arunce în aer barajul și să lase să curgă cantitatea mare de cuvinte acumulate în spatele lui... De când găsisem la Paris fraza de început, cuvintele nu mi se mai terminau... cuvinte și imagini se îmbulzeau, se călcau reciproc pe picioare, căci erau atâtea lucruri care voiau să fie miroșite, gustate, văzute, numite.”

În 1959 publică marea sa capodoperă, *Toba de tinichea*, o amplă și complexă frescă, cu accente alegorice, într-un stil nou și personal: istoria ultimelor decenii ale secolului XX, văzută prin ochii unui personaj șocant, greu de uitat – piticul Oscar. Alături de *Ani de câine*, *Pisica și șoarecele*, *Toba de tinichea* completează *Trilogia Danzigului*.

A fost odată un șifonier în care amintirea atârna pe umerase: dulapul cu amintiri se închide în 1959, odată cu publicarea *Tobei de tinichea*, cel mai mare succes al său.

Potrivit criticilor străini, *Decojind ceapa* este un frumos final pentru o viață dedicată scrisului și activismului politic, un amestec de jurnal intim, *bildungsroman* și jurnal de scriitor, de o sinceritate emoționantă.

Datorită valorii artistice, în ciuda controverselor, autorul s-a bucurat de susținerea confrăților scriitori, de cronici elogioase și de vânzări considerabile în Europa și America.

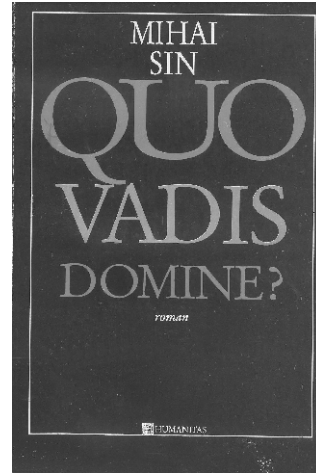
Diana TRIF

Romancierul Mihai Sin doar ignorat?

Despre Mihai Sin, unul dintre marii prozatori ai ultimului sfert de secol XX, se vorbește tot mai puțin sau deloc. Din mulțimea de iconoclaști-reconsideratori (se poate citi chiar „detractori”) actuali, este foarte probabil ca mulți să nu știe mare lucru despre autorul care, în anii '80, alcătua un trio de forță în proza românească postbelică împreună cu Marin Preda și Augustin Buzura. Opera sa, publicată între anii 1973 și 1996, îi justifică un loc important în literatura română, după cum se poate observa din simpla enumerare a cărților publicate: *Așteptând în liniște* (povestiri, 1973); *Viața la o margine de șosea* (roman, 1975); *Bate și ți se va deschide* (roman, 1976); *Terasa* (povestiri, 1979); *Ierarhii* (roman, 1981); *Cestiuni secundare, chestiuni principale* (publicistică, 1983); *Schimbarea la față* (roman, 1985); *Rame și destin* (proză scurtă, 1989); *Quo vadis, Domine?* (roman, vol. I – 1993, vol. II – 1996).

În anul 1971, împreună cu Romulus Guga, Dan Culcer și Atanasie Popa, a inițiat noua serie a prestigioasei reviste *Vatra* din Târgu-Mureș din redacția căreia a făcut parte până în anul 1990; în anii 1990-1991 a fost director al Editurii Albatros, iar în perioada aprilie-decembrie 1992 a îndeplinit funcția de atașat cultural la Ambasada României din Israel. Cele de mai înainte reliefează personalitatea omului, omului de cultură și scriitorului Mihai Sin...

Dar, cu toate acestea, mă întreb: câți – și din ce motive – își mai amintesc azi de

romanul *Schimbarea la față* (Editura Cartea Românească, 1985), care a făcut vâlvă după ce a fost propus pentru Premiul Uniunii Scriitorilor, premiu cu care Secția de propagandă a PCR-ului nu a fost de acord considerând că acesta ar aduce deservicii literaturii române a momentului? Cred că foarte puțini. Cert este că scrierea cam ieșise din procustienele canoane impuse de ideologia comunistă, drept care organul partidului, ziarul *Scînteia*, a și sărit repede în ajutorul „Secției de propagandă” publicând un fel de cronică literară, așa-zisă „de serviciu”, evident nesemnată (cum se obișnuia în asemenea cazuri), în care atât autorul cât și romanul erau acuzați de abateri grave de la conceptul de morală comunistă în arta realist-socialistă. M-am referit la romanul *Schimbarea la față*, fiindcă el a fost, cel puțin la momentul respectiv, cartea-

Pagina bibliofilului

apogeul a creației lui Sin după cum a considerat majoritatea criticilor literari importanți și responsabili de la finele veacului XX, precum un Valeriu Cristea, care afirmă: „După *Cel mai iubit dintre pământeni*, romanul din 1985 al lui Mihai Sin (*Schimbarea la față*, n.n.) este poate scrierea cea mai antitotalitară, anticomunistă, anticeaușistă, antisecuristă din câte au apărut până în decembrie 1989.”; iar Ion Negoïtescu generalizează: „Romanele lui Mihai Sin se dovedesc... mult mai critice decât altele, contemporane cu ele (subl.n.), căci – spre deosebire de un Marin Preda sau un Augustin Buzura – dânsul nu acordă nici o șansă comunismului, nu-l consideră amendabil odată cu trecerea vremii prin înlăturarea tarelor lui... (...) *Schimbarea la față*, cu sticlirile lui de simbol, poate fi considerat drept cheia unei lumi și a literaturii ei.” Amândouă citatele sunt din preambulul romanului *Quo vadis, Domine?* în două volume, publicat în anii 1993-1996.

Așadar, din motive care-mi sunt neclare, cel puțin în parte, Mihai Sin a devenit romancierul-victimă a unei ignoranțe greu explicabile, deși personal cred că „i se trage” – culmea paradoxului! – și de la *Schimbarea la față* (1985) și... de la *Quo vadis, Domine?* (1993-1996), tocmai fiindcă ambele romane se circumscriu, dintr-un anumit punct de vedere, contextului incomodant pentru personaje care, încă, se mai hrănesc bine cu seva mentalității tributare sistemului totalitar ante-decembrist. Îmi este din ce în ce mai limpede că el plătește pentru că nu s-a pliat la timp și convingător unor politici de clică lingușitoare care au traversat fără probleme de conștiință momentul decembrie '89... Această recalitrantă... continuă, care a dat apă la moara „vizaților” din literatura sa,

nu i-a fost iertată de către aceștia, ei acționând cu promptitudine pentru marginalizarea sa și minimalizarea ca prozator; au făcut-o direct, sau prin ciracii lor, respectiv cei care, în mod deliberat desigur, și fără a-i cunoaște valoarea operei, îl ignoră sau, unii și mai zeloși, o detractează prin foarte la moda „reconsiderare”; mă refer în special la majoritatea comentatorilor de literatură post-decembristi care porniseră, nu cu multă vreme în urmă, un adevărat asediu asupra literaturii din perioada totalitaristă. După ce a avut parte de o seamă de nedreptăți, ar fi impardonabil să fie „reconsiderat” tocmai de către unii inși intrați fraudulos în literatura de după '89, destui dintre ei având doar o bună pricepere a denigrării autorului și a operei...

Cred că mai bine le-ar prinde acestora dacă și-ar lega numele de opera lui Sin analizând-o cu obiectivitate, cu responsabilitate și cu bun simț, fiindcă el va rămâne în istoria literaturii române un autor ale cărui scrieri, pentru avizați și specialiști în sensul real și corect al cuvântului, vor constitui puncte de referință atât în teoria, cât și în critica și istoria literară.

Încet-încet, starea culturii și literaturii în această perioadă post-decembristă s-a cam limpezit, astfel că posteritatea nu va mai fi la fel de tolerantă cu gafele...

Dumitru HURUBĂ

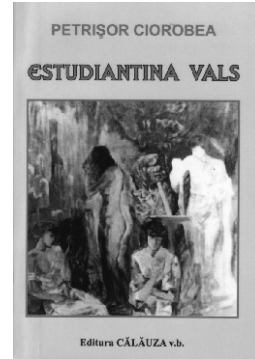
Pagina bibliofilului

Un roman oarecum insofit...

Cu destui ani în urmă, chiar cu mulți!, Petrișor Ciorobea mi-a citit un text care, îmi spunea domnia sa, urma să devină un roman. Încă pe-atunci am remarcat fluența scriiturii și calitatea de bun povestitor al autorului, așa că am așteptat cu interes apariția cărții. Cu atât mai mult că narațiunea acapara și prin farmecul unui limbaj din care nu lipseau cuvintele de coloratură specifice comunicării interstudentești, dacă pot spune așa...

Au trecut anii și iată că acum romanul a văzut lumina tiparului și mă bucur, și că el a fost editat, dar și pentru că Ciorobea nu numai că nu a trădat proza, dar și-a îmbogățit stilul cu nuanțări valoric-narative și de limbaj indiscutabile. În noua sa carte, el abordează tematica de pe poziția unui autor pe deplin familiarizat cu canoanele specifice genului. În trecut, dar e bine de reamintit, Petrișor Ciorobea este și autorul volumelor: *Misiunea Foka*, Col. Sfinx, Editura Militară, 1980, *Fotografii periculoase*, Editura Mureș, 1991 – ambele de factură polițistă, și *Casarabassa*, Editura Corvin, Deva, 1997, roman în care fabulosul se împletește cu un realism bine dozat, laturi ale cărții amintind binișor de proza sud-americană de sorginte marqueziană...

În noul său roman apărut la Editura Călăuza v.b. din Deva, Ciorobea ni se relevă ca un foarte priceput constructor de caractere umane, fixând eroii în contextul scrierii cu o dexteritate nu la îndemâna oricărui prozator. *Estudiantina vals* este un roman de atmosferă, cu o puternică tentă sentimentală careia nu e greșit deloc să-i spunem chiar erotică... În acest sens, aducerea în prim-plan a grămezii de studenți cu care personajul principal are de-a face nu este decât un fel de paradă a caracterelor. Sigur că, în prezența atâtor tinereți și frumuseți feminine, imaginația

autorului o mai ia și razna spre zonele trupului ceva mai greu accesibile, însă situația se află mereu sub control. E plăcut și reconfortant să descoperi acea îmbinare-completare a sentimentalismului excesiv cu un realism bine distribuit pe întregul roman. Astfel, întâlnim nu doar situații, nume de localități, de străzi, instituții etc., ci chiar și nume de oameni – e drept retezate – însă nu într-atât încât să nu-i recunoaștem pe purtătorii lor: Franz Hodjak este Ranz Odjak; Petru Poantă, Etru Oantă ș.a., însuși autorul romanului, personajul principal al cărții și povestitorul, devine din Petrișor Ciorobea Etrișor Iorobea. Se păstrează, totuși, Dobra, Cluj, Păltiniș, Someș etc. Înainte de a încheia acest periplu, să mai notez alertețea, micile inovații lingvistice, umorul, vigoarea și, nu în ultimul rând, perspicacitatea autorului de a ține cititorul sub tensiunea dorinței a ceea ce se cheamă: ia să vedem ce se mai întâmplă în pagina următoare. Și astfel parcurgem un roman interesant, îngrijit scris și cu mesajul clar conform căruia tinerețea are, generație de generație, partea leului din existență.

Dumitru HURUBĂ

Pagina bibliofilului

Viața ca o provocare în romanul „Nopti și neliniști: Pseudojurnal metafizic”, de Mihail Diaconescu

De curând mi-a căzut în mână un „nou” roman al scriitorului Mihail Diaconescu. Cunoșteam deja romanele sale istorice, care împreună formează **fenomenologia narativă a spiritualității românești**. Au fost romane pe care le-am parcurs cu o reală încântare, romane care m-au purtat prin epocile importante ale istoriei românești: epoca lui Burebista, epoca dacoromană, umanismul din epoca Renașterii și Reformei, barocul din Transilvania secolului al XVII-lea, epoca brâncovenească, romantică și a Marii Uniri. Atunci am reînvățat istoria neamului, trăind cu toată ființa mea frământările teribile din diverse planuri sociale, culturale, politice, spirituale, ale epocilor respective. Am devenit mai bogată spiritual, de parcă aș fi trăit mai multe vieți.

De aceea, parcurgând acum romanul *Nopti și neliniști: Pseudojurnal metafizic* am fost mirată să mă găsesc prin intermediul său în plină contemporaneitate. Cronologic, acest roman este scris înaintea romanelor istorice, romane care formează împreună **fenomenologia narativă** teoretizată de autor.

Am citit cu nesaț romanul, uimită dar și curioasă să descifrez și să regăsesc în paginile lui personalitatea de excepție a celui care scrisese impresionantele romane istorice amintite, dar și alte monumentale lucrări, cum ar fi: *Istoria literaturii dacoromane*, *Prelegeri de estetica Ortodoxiei*, *Istorie și valori* etc.

Romanul este scris sub forma unui jurnal în care autorul se dezvăluie cu tot tumultul său sufletesc din perioada berlineză (când a fost profesor la Institutul de Romanistică a Universității *Humboldt*) și încă aproximativ patru ani după întoarcerea în țară. Un reper cronologic în acest sens ni-l oferă cutremurul din martie '77, eveniment redat cu acuratețe de autor în paginile romanului.

Urmăresc cu atenție trăirile personajului Ovidiu Codrescu, încercând să descopăr prin intermediul acestuia cât mai mult din personalitatea scriitorului Mihail Diaconescu. Uneori însă mă simt de parcă aș călca pe nisipuri mișcătoare. Nu știu ce câtime din datele *Pseudojurnalului metafizic* sunt date biografice reale și cât este ficțiune. Cu toate acestea, lectura este acaparantă.

Dacă în fiecare din personajele principale ale romanelor istorice regăsim o parte din personalitatea și frământările autorului, în romanul de față Mihail Diaconescu pare să se «transfere» în totalitate în persoana lui Ovidiu Codrescu. Îl regăsim și în romanul *Nopti și neliniști* pe intelectualul creator de valori spirituale, aflat în luptă cu *valorile* istoriei, în mod special aici, cu cele ale *epocii de aur*.

Din primele pagini ale romanului, personajul principal, Ovidiu Codrescu, ne apare prins în încurcate, de-a dreptul încâlcite ște ale unui cotidian plin de neprevăzut: moartea într-un accident a colegului său, probleme legate de divorț, dar

Pagina bibliofilului

și probleme ivite la dosarul său de la Personal, precum și intrigi și invidii venite din partea unor colegi de facultate. Aceste *fire* negre îl învăluie, răsucindu-se tot mai aproape de personaj, sufocându-l la un moment dat. Ovidiu Codrescu este deprimat, năuc, dezorientat în acest labirint de întâmplări nefaste care aproape că-l strivesc. Când nu pare să mai găsească nici o ieșire, când deja se simte depășit de evenimente, plecarea în Germania vădindu-se imposibilă, atunci piesa incriminantă de la dosar, și anume ruda prin alianță, Zamfir Bădescu, devine salvarea sa. I se aprobă plecarea la Universitatea *Humboldt* pentru a continua predarea cursurilor de la Institutul de Romanistică, dar și pentru a găsi articolele publicate cu ani în urmă de Zamfir Bădescu.

Activitatea lui Ovidiu Codrescu se împarte între cursurile predate la universitate, studiile și documentările făcute în bibliotecile berlineze, vizitele la muzee, anticariate și plimbări în jurul Berlinului.

Descoperim aici imensa muncă de documentare întreprinsă de Mihail Diaconescu în diverse biblioteci berlineze, documentare care a stat la baza elaborării ulterioare a romanelor sale istorice. De asemenea este relevată munca migăloasă și istovitoare depusă în perioada aceea pentru scrierea romanului *Marele cântec*. Putem descifra mecanismele, strategia și tactica utilizată de Mihail Diaconescu pentru a scrie romanul amintit. Ne sunt revelate de asemenea trăirile intense ale autorului legate de acest roman. În acea perioadă Mihail Diaconescu părea că trăiește muzica într-un mod aparte, cu cele mai sensibile și mai ascunse fibre ale sufletului său. Participarea

la numeroase concerte îl transpune într-o anumită stare psihică, stare în care poate să perceapă *muzica sferelor*. În această stare, el nu mai este nici Mihail Diaconescu, nici Ovidiu Codrescu, ci este genialul compozitor Ioan Căianu Valachus, personajul principal din romanul *Marele cântec*.

Însă, în perioada berlineză, Ovidiu Codrescu nu se limitează doar la această gamă de trăiri. În plan erotic, stările experimentate sunt deosebit de intense, tumultuoase și variate. Bettina și Geerje, iubirea nutrită pentru acestea, îi poartă sufletul între cer și genune, de la extaz la agonie.

Celor două li se adaugă la întoarcerea în țară, Iulia. Acest trio al iubirilor lui Ovidiu Codrescu pare să formeze un ideal al feminității, cu sensibilități, farmece, gingășii și un erotism debordant. Toate cele trei femei sunt intelectuale pline de distincție, mister, severe uneori, care în intimitate se dovedesc de o senzualitate explozivă. Așa cum spune Ovidiu la un moment dat în jurnalul său, cele trei sunt modele pentru personajele feminine din romanul *Marele cântec*. Să fie ele oare Suzana, Agatha și Elina, cele trei iubite pătimașe ale muzicianului Ioan Căianu Valachus?

Acestor trei iubiri li se adaugă relațiile pasagere cu Marga și Daniela. Romanul stă sub semnul iubirii și al căutărilor înfrigurate a idealului feminin, ideal care atunci când pare atins de Ovidiu Codrescu, i se sustrage mereu, ca o veritabilă *fata morgana*. Astfel, Ovidiu rămâne bulversat după plecarea bruscă a Geertjei, apoi a Bettinei și moartea cruntă a Iuliei, în timpul cutremurului.

Pagina bibliofilului

Androgenul primordial refăcut prin relațiile construite cu migală cu aceste femei este sfărâmat de atâtea ori, tăiat mereu, amputat, văduvit de principiul feminin după care tânjește, parte atât de necesară pentru întregire.

După lungi și asidue căutări în acest sens, după înălțări și dureroase căderi, Ovidiu Codrescu își găsește în cele din urmă perechea și alinarea în persoana Crinei, o femeie fină, sensibilă, o adevărată silfidă ce pare că plutește între real și ireal. Relația cu Crina iese din tiparul cu care ne obișnuise Ovidiu Codrescu. Imaterialitatea, ingenuitatea acesteia par să-l pună pe Ovidiu în mare dificultate. Se regăsește în fața ei plin de timiditate și stângăcie, ca un băiat lipsit de experiență. Însă legătura lor, de data aceasta evoluează apoteotic, concretizându-se într-o căsnicie împlinită și fericită.

De asemenea, povestea de iubire dintre boierul Zamfir Bădescu și Ingeborg Kellerman, poveste ce prinde contur puțin câte puțin odată cu înaintarea în lectură, aduce o notă de aventură și mister de bună calitate, de intrigă bine dozată, care dă romanului un plus de valoare.

Nopti și neliniști: Pseudojurnal metafizic abordează și o latură delicată a istoriei noastre contemporane. Prin cercetările pe care le face Ovidiu Codrescu cu privire la activitatea și personalitatea lui Zamfir Bădescu, ni se relevă o perioadă *tabu* a istoriei, cea de după cel de-al Doilea Război Mondial, când țara a ajuns sub ocupație sovietică și comunistă.

Odată cu venirea armatei sovietice în țară, orice lege a fost eludată. Armata s-a dezlănțuit ca o hoardă de barbari, jefuind

gospodării, siluind femei, instaurând teroarea de-a lungul întregii țări. Sașii și toți cei de naționalitate germană au fost încarcerati în lagăre sau trimiși spre Siberia sau alte locuri din URSS cu un renume la fel de înspăimântător. Mulți dintre aceștia au murit în vagoanele în care au fost transportați, adevărate cavouri pe roți.

Supliciu a continuat sub orânduirea comunistă. Elita țării, ministrii, intelectualii, somitățile din toate domeniile au luat calea închisorilor și lagărelor în care foarte mulți dintre ei au fost exterminați.

Luptele de rezistență anticomunistă desfășurate în munții României timp de un deceniu sunt bine evidențiate în roman, prin intermediul colonelului Sabin Crețulescu, personaj care face legătura între Ovidiu Codrescu și Zamfir Bădescu. Trecut prin temnițele comuniste de la Aiud, Gherla, Jilava, canal, coleg de suferință cu Zamfir Bădescu, mort la canal, colonelul Crețulescu este mărturia vie a ororilor și opresiunilor fără sens și fără limite ale hidrei comuniste. Aceasta dorea anularea întregii inteligențe și intelectualități românești. Dorea să transforme nația română într-un trup decapitat, viitoare masă de manevră docilă și fără minte, fără coloană vertebrală, ușor de manipulat.

Autorul dezvăluie cu mult curaj în aceste pagini atât crima săvârșită de orânduirea comunistă, cât și manevrele marilor puteri, care ne-au abandonat fără nici o remușcare, în ghearele Uniunii Sovietice, în timp ce în țară toate speranțele românilor și toată rezistența lor acerbă se bazau pe ajutorul pe care sperau să-l primească din exterior: „Minciuna americanilor a fost tot atât de

Pagina bibliofilului

abjectă ca tâlhăria rusească... Ocupanții ruși s-au comportat ca niște bandiți, în strictă conformitate cu tradițiile lor... Cei din Occident s-au comportat ca niște bandiți și ca niște curve ordinare... Trebuie să fii sau tâmpit sau escroc, ca să afirmi că Occidentul ne-a iubit măcar o singură dată, așa cum pretind mercenarii lor intelectuali...”

Reiese din aceste evenimente istorice prezentate de Mihail Diaconescu, ca de altfel și din celelalte romane ale scriitorului, dimensiunea eroică, tragică, spirituală și sublimă a existenței românești. Autorul afirmă cu hotărâre că poporul român este *martirul Europei*, un *neam de martiri și eroi*. Acest perpetuu martiraj de-a lungul secolelor a făcut din România o mare putere spirituală în lume, deoarece sacrificiile, durerile, nevoințele șlefuiesc spiritul și-l înalță.

Într-o altă ordine de idei, romanul *Nopti și neliniști: Pseudojurnal metafizic* este și o carte excelentă de călătorii, bucurând cititorul cu farmecul unor locuri de excepție, atât din țară cât și din străinătate. Astfel, alături de personajul principal, Ovidiu Codrescu, cititorul ajunge în locuri de un pitoresc aparte din Germania, în stațiuni montane, pe malul lacurilor din jurul orașului Erkner sau pe insula Hidensee, dar și în țară. Sunt pline de vrajă vacanțele petrecute de Ovidiu hălăduind prin țara Făgărașului sau a Bârsei, spre izvoarele Oltului și ale Mureșului dar și la mănăstirile din nordul Moldovei.

Depărtările, necunoscutul, călătoriile labirintice, călătoriile-destin le regăsim și în acest roman. Toate aceste teme vor fi reluate mai târziu și tratate amplu, în romanele sale

istorice. Noptile din roman sunt simboluri ale revelației, ale căutărilor îndreptate spre cunoașterea de sine. Ele sunt propice pentru atingerea celor mai profunde și ascunse spații ale sufletului. Personajul principal, Ovidiu Codrescu, se scufundă cu voluptate în astfel de stări care îi facilitează cunoașterea de sine. Însă nopțile sunt și momente în care necunoscutul, incertitudinile, durerile se adâncesc, generând neliniști istovitoare. După toate căutățile și frământările intense, apare însă revelația izbăvitoare.

În concluzie, romanul *Nopti și neliniști: Pseudojurnal metafizic* este o carte cu totul aparte care reunește în paginile sale meditațiile autorului pe teme istorice, morale, estetice și filozofice, reliefând cu precizie coordonatele unei epoci zbuciumate din istoria neamului.

Monica DUȘAN

Pagina bibliofilului

Romanul amintirilor

Trăind „în inima relativului”, literatura secolului XX exprimă, într-o paletă largă, marile crize ale umanității, concomitent cu progresul și revoluția științei.

Receptivă la cadrul artistic al epocii, spațiul discontinuității literatura l-a oglindit cu renunțarea la autonomia expresiei, generând o zonă de interferență, de interdisciplinaritate cu finalitate estetică.

Principalele înnoiri ale romanului secolului XX rămân traiectul auctorial de la obiectiv la subiectiv, depersonalizarea discursului narativ, parodierea unor structuri livrești, cultivarea timpului ca șansă de a evita exilul ființei...

Mare parte dintre scriitorii români din diaspora, precum Panait Istrati, Peter Neagoe, Vintilă Horia, Mircea Eliade, Eugen Ionescu și-au adus deplin aportul la îmbogățirea patrimoniului literaturii universale. Aceștia li se alătură Petru Popescu.

Provocările secolului XX sunt de altă natură, nu numai în artă, în general, ci și în literatură în special.

Din această perspectivă vom încerca să-l prezentăm pe scriitorul român, cu tentația libertății - din 1974 - ca unul care trăiește intens drama complexă a tânărului confruntat cu tentația puterii potențată de atenția fiicei dictatorului.

Supleantul este atât o provocare, cât și o „mărturie zguduitoare”. Recursul la memorie al eroului romanului „scris în nume propriu” îl adâncește pe acesta într-o suită

de antinomii pentru ca în final să aleagă libertatea în locul compromisului.

Autor al mai multor romane (*Prins, Dulce ca mierea e glonțul patriei, Să crești într-un an cât alții într-o zi, Sfârșit bahic*), al antologiei *Cinci povești cu cowboy*, al scenariului de film *Drum în penumbra*, al eseurilor incluse în volumele *Între Socrate și Xantipa* și *Realism și autenticitate*, scriitorul va fructifica ideile din ultimul volum de eseuri în romanul *Supleantul*. El reintroduce în discuție expresii precum: scriitorul „este o voce a timpului său”, literatura este „un mijloc de cunoaștere și de înțelegere a realității”, „realismul e nesfârșit ca însăși literatura”, „adevărul viu, mișcător”, „realism al conștiinței prin care scriitorul este conștient de faptul că e o voce a timpului său”. Persoana I narativă asigură, în concepția scriitorului Petru Popescu, spontaneitatea, prospețimea privirii, sinceritatea și naturalețea scriiturii.

Supleantul este nu numai un roman palpitant, bazat pe fapte autentice, dar și o

Pagina bibliofilului

provocare a începutului de secol și de mileniu de a recurge la memorie pentru a reconstitui „zilele traumatizante și vijelioase ale fugii (...) din România”. În Prefață autorul explică geneza romanului, evocându-l pe acel „tânăr scriitor” care simțea că, alegând libertatea – cea mai mare provocare a sa – va suferi o înjumătățire a ființei interne (...) ca aceea din adolescență când își pierduse fratele geamăn. El nu ezită să vorbească despre drama trăirii ca expatriat și despre bucuria de a fi scris *Supleantul* în limba română, după treizeci de ani...

Romanul, după sacrul elogiu adus cuvintelor, se structurează (oare întâmplător?) în șapte „părți”.

În „Scrisoarea către cititori” din 3 octombrie 2009, scriitorul își dezvăluie mândria că nu a uitat nimic în ființa lui „cea mai adâncă”.

Prima parte debutează cu o „Scrisoare din România” publicată în *New York Times* din 6 iulie 1975, despre Zoia Ceaușescu și întrevederile ei cu un „tânăr romancier, Petru Popescu, (...) fugit, pe neașteptate, în Occident”, scrisoare reluată de *Washington Post* și de *International Herald Tribune*. Autorul relatează, apoi, întâmplări petrecute „cu doi ani și două luni înainte” în Berlinul de Est, unde era în delegație, urmărit permanent de Securitate. În avion, spre București, a cunoscut-o pe Zoia.

Cultul prieteniei cu Marcel, Stejar, Călin și Luminița transpare din partea a doua a romanului, unde le promite acestora că, la întâlnirea cu Zoia, la expoziția de la Muzeul Național de Artă, va rămâne „vertical”.

Din partea a treia aflăm despre întâlnirile cu „fata puterii” și atragerea eroului în acțiuni centrale ale tineretului.

Partea a patra începe cu ședința de la „Reședința șefului, pe litoralul Mării Negre” din 18 august 1973, la care, alături de alți

ziariști, participă și eroul care se reîntoarce la București cu un elicopter comandat de Coman, securistul.

Ultimele trei părți ale romanului reconstituie vizita dictatorului în Cuba, Venezuela și America Latină, în compania căruia se afla eroul și prietenul său Stejar, fotograful.

În Cuba, eroul era cunoscut ca „supleantul” și a scris „reportaje încă neîntâmpate”.

La Caracas, a scris reportaje pentru *Scânteia tineretului*, *România liberă*, *Munca* și *Informația Bucureștiului*, apreciate de Zoia ca „folosind un alt ton în presă”. La cerința Zoiei, a scris apoi „trei portrete politice” ale lui Ceaușescu.

Făcând turul orașului singur, cu autobuzul, a cumpărat cadouri pentru părinți și prieteni, iar Zoiei, *Istoria matematicii*. Telegrama care i-a fost înmănată cu întârziere îl anunță despre boala Luminiței, iar după ce a telefonat în țară, a aflat despre moartea prietenei din copilărie, cauzată de un avort nereușit.

Spre Peru, au zburat „cu șeful”, aterizând pe aeroportul din Lima, aflat „în stare de maximă alertă”, auzind „ultimele cuvinte de martir ale lui Allende”, președintele statului Chile.

Fiindcă vizita oficială fusese contramandată, „supleantul” și Zoia vor călători cu trenul la Machu Pichu, pentru a vedea „cuibul condorilor”, la trei mii de metri altitudine, ca reședință a familiei ultimului împărat Inca.

În cele două zile, dragostea lor prinde contur, manifestându-se apoi plenar: „Aud cuvinte copilărești și sunete umede și pline de sărutări (...) N-am să le pot uita.”

Tentația libertății învinge, însă, această dragoste pentru „fata puterii”...

Pagina bibliofilului

Pe parcursul acțiunii romanului observăm „autenticitatea discursului literar”, impresia de viață pleneră, consumată la cote înalte. Toate momentele acestui roman subiectiv susțin ideea autenticității: „...pentru mine, (...) schimbarea destinului presupunea (...) pierderea aproape integrală a celui care eram...”, „acel ceva l-am aruncat în mine și a căzut în geamantanul memoriei”, „mă întorceam în România mea”, „...datoria mea de romancier e să descriu cușca vieții noastre...”

„Melancolia și deliciul istoriei trăite” constituie alte particularități ale romanului, precum evocarea tragediei pierderii fratelui geamăn și reconstituirea dramei Luminiței sau: „L-am văzut pe Nixon, am spus nu rușilor (...), acum de ne-ar lăsa în pace «nebulul» zelos, să ne facem viețile.” Scriitorul „comite” recursul la memorie prin „cuvinte” care „sunt (...) concrete, mișunând de o populație misterioasă (...), viața.”

Eroul a obținut libertatea cu multe sacrificii: „schimbarea destinului presupunea pierderi colosale: pierderea limbii „în care scria, a publicului (...), a generației” al cărei portret îl făcuse în romanele sale, „o înjumătățire a ființei interne”. Drama scriitorului rezidă și în faptul că el fusese „standardul unei generații” în țara sa, considerat de către criticii literari drept „o voce nouă”.

Dintre caracteristicile prozei lui Petru Popescu amintim: mișcarea perpetuă și culoarea, cultul prieteniei, efectul de panoramă cinematografică a realității, excesul liric, descoperirea identității prin raportare la istorie și la trecut, acuitatea și naturalitatea observației realiste, tensiunea ideatică, senzaționalul faptelor, antinomiile.

Apolitismul operei lui Petru Popescu este numai aparent, pentru că el pune sub semnul

întrebării ideologia vremii, devine propagatorul tezelor promovate de această ideologie: citadinismul ca atitudine.

Petru Popescu a fost apreciat și pe plan internațional la primele volume (*Boxes, Stairs & Wistle Time* (Londra), *The Last Wave* (Sidney), precum și pentru cele publicate în America: *Amazon Beaming, Almost Adam, The Return, The Oasis*. Multe dintre acestea au fost traduse și în limba română.

Maria TOMA-DAMȘA

Petru Popescu

Zoe Ceaușescu

Atestări documentare

Atestări ale localităților din județul Hunedoara (II)

Livezi

Localitate atestată la 1850, astăzi este componentă a comunei General Berthelot (fostă Unirea), situată în sud-vestul județului, aparținând administrativ la atestare regiunii Hațeg, raionul Hunedoara. La atestare, în 1850 s-a numit Gauricsa, transformându-se în 1854 în Găuricea iar din 1964 poartă numele de Livezi.

Lunca Cernii de Jos

Este atestată la 1360 sub denumirea de possessiones Nyres. La 1760 primește numele de Also Nyiresfalva iar din 1854 o găsim în documente sub numele de Lunca Cernii de Jos, aparținând raionului Hațeg, regiunea Hunedoara. Localitatea este situată la poalele Munților Poiana Ruscă, fiind încorporată teritorial-administrativ comunei cu același nume. Tot pe aceste meleaguri găsim rezervația naturală Cheile Cernei.

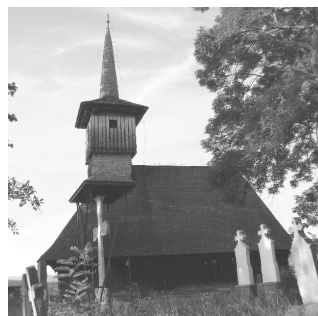
Lunca Cernii de Sus

Aparținând comunei Lunca Cernii de Jos, satul a fost atestat documentar la 1360 ca possessiones Nyres. De-a lungul timpului o găsim în documente sub diverse denumiri: 1404 Nyeres, 1760 Felső Nyiresfalva, 1850 Lunca Cserni, 1854 Lunca Cernii de Sus făcând parte din raionul Hațeg, regiunea Hunedoara. Este un sat de munte situat la poalele Munților Poiana Ruscă de-a lungul râului Cerna.

Lunca

Atestată documentar la 1440 sub numele de possessiones regalis Nawalyas. Dintre numele cu care găsim localitatea menționată în documente de-a lungul timpului amintim: villa Nyawalyasfalw (1459), Neuolyes (1479), Nyawolyasfalwa (1502), Nyevojes (1750), Nyevolyes (1850), Nevoieș (1854). Din 1964 poartă numele Lunca. Satul aparținând comunei Baia de Criș este așezat în bazinul Zarandului, pe valea Crișului Alb, la o altitudine de 250 de metri, pe drumul ce duce de la Baia de Criș la Hălmagiu. Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” a fost construită spre sfârșitul sec. al XVII-lea, pe dealul numit „Gorgon”. Biserica figurează pe lista monumentelor istorice. A fost sfințită de Mitropolitul Athononie Anghel în anul 1700. În anul 1820 a fost vândută credincioșilor din Lunca Moților. Materialul de construcție folosit este exclusiv lemn de stejar și brad. A fost pictată în anul 1829 de pictorul Lupșa din Roșia Montană. Din anul 1991 biserica se află sub ocrotirea Muzeului Țăranului Român.

Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului”

Atestări documentare

Luncani

Aparținând comunei Boșorod, situată în partea estică a județului, localitatea a fost atestată documentar la 1750 sub denumirea de Lunkany. Pe teritoriul acestei localități se găsește cetatea dacică Luncani - Piatra Roșie, inclusă pe lista patrimoniului cultural mondial UNESCO. Aici au fost descoperite urmele unei cetăți geto-dacice construite din piatră, cu 5 turnuri și o poartă, datând din sec. I î. Ch. Au fost găsite o sabie din fier (de origine celtică), învelișul unui scut de paradă, din fier forjat, cu reliefuri reprezentând un bour în medalion, un candelabru din bronz cu trei brațe, un bust din bronz. Cetatea a fost distrusă de romani în anul 106 d. Ch.

Lupeni

Așezarea este atestată documentar la anul 1770, dar primele mărturii ale existenței oamenilor pe aceste meleaguri datează din perioada comunei primitive, fapt dovedit de descoperirile din peștera din dealul Straja-Lupeni, unde s-au găsit obiecte vechi de ceramică. În timpul ocupației romane (106 - 271 d. Ch.), aluviunile aurifere ale Jiului au fost exploatate sporadic. În depunerile formate de-a lungul timpului, arheologii au descoperit un bust al zeului Ares. Din anul 1840 s-au intensificat explorările și exploatarea miniere în zonă. Municipiul Lupeni a devenit cel mai mare producător de cărbune cocsificabil din țară cu o dezvoltare monoindustrială, 80% din populație trăind din minerit sau alte activități conexe. Dezvoltarea industrială a zonei a fost afectată sever de criza economică din perioada interbelică. Lupeniul a fost declarat oraș în anul 1941. După 1990, unitățile miniere au intrat într-un proces de

restructurare cu consecințe deosebite în plan social. Un număr mare de mineri au fost disponibilizați, iar activitatea din domeniu s-a restrâns. Lupeniul este punctul de plecare pentru orice turist care vrea să ajungă pe vârful Straja sau pe pârtiile de schi din Straja - existând și mijloace de transport pe cablu.

Mănerău

De la prima atestare documentară în anul 1470, satul Mănerău este menționat ca o componentă a domeniului feudal al cetății Hunedoara, fiind menționat de-a lungul vremii sub numele de: Monyorosd (1470), Mogyorosd (1597), Magyarosd (1733), Menereu (1750), Mănerău (1854). În secolele al XVI-lea și al XVII-lea se remarcă ridicarea unor elite din mijlocul locuitorilor acestei așezări. După 1762 cea mai mare parte a locuitorilor satului se înrolează în regimentul de graniță, la compania de la Răcăștia. În 1860 este organizată prima școală a satului. Din punctul de vedere al vieții culturale, un moment important îl reprezintă venirea în sat, în 1887, a preotului Constantin Dăncilă, cel care este și autorul unei lucrări intitulate „Monografia comunei Mănerău. Scurtă descriere despre starea ei în an 1922”. Satul face parte din comuna Peștișu Mic, situată în apropierea municipiului Hunedoara.

Mărtinești

Mărtineștiul se află situat la 8 km de Orăștie, în partea de est a județului Hunedoara. Atestat la 1405 sub denumirea de tres possessiones regales Denk în pertinentiis castri Dewa, îl găsim menționat în decursul timpului și ca: villa Morthondenky (1425), Doboka kenezius de Marthondenk (1463),

Atestări documentare

Martinești (1733), Mertinești (1835), Mărtinești (1854). La prima încrușiare de străzi se află Monumentul Eroilor, o cruce masivă din marmură albă, monument dezvelit în octombrie 1995, prin renovarea vechii troițe, în memoria martirilor comunei. În față, cu litere mari, sunt încrustate cuvintele: "Ridicată în amintirea eroilor căzuți în lupta pentru apărarea patriei".

Nandru

Localitatea apare atestată documentar la 1330 ca villa Nandor, iar la 1733 a primit denumirea actuală de Nandru. Teritorial-administrativ face parte din comuna Peștișu Mic, situată în apropierea municipiului Hunedoara. Este locul unde de-a lungul timpului au fost descoperite mai multe urme preistorice: fragmente de vase de lut, obiecte de podoabă. În peșterile din aceste locuri au fost găsite resturi de schelete de animale preistorice (Ursus, Cervus megaceros).

Nojag

Făcând parte din comuna Certeju de Sus, situat în nord-estul județului, satul a fost atestat la 1465. În decursul anilor îl întâlnim menționat astfel: 1502 possessiones Naghag, 1760 Noszadt, 1850 Nagyag, Noszag, 1854 Noeșag.

Ohaba de sub Piatră

Cunoscut în maghiară ca și Kőaljaohába atestată la 1445, sub denumirea possessiones, Ohaba face parte din teritoriul comunei Sălașu de Sus. A apărut în documente sub mai multe denumiri: Ahaba (1447), Waydaoaba (1517), Waydeyey (1523), Ohaba deszupt Pjatre (1733), Ohaba

dye subt piatre (1750), Köallya Ohaba (1760 - 1762), Köalja Ohába (1805), Kö Alja Ohába (1835), Ohaba de szub piatre (1850), Köallya Ohaba, Ohaba de supt Piatră (1854). Este locul unde pârâul Sălașului și cel al Mățeștilor se varsă în Strei, fiind unul din punctele de acces către masivul Retezat.

Ostrov

Atestat documentar la 1360 sub denumirea de Oztro și având de-a lungul timpului și alte denumiri: Ostra (1409), possessiones Oztroh (1436), Ostro (1447), Also Oztro (1450), Oztroh (1457), Ozthrywo (1496), Oztrowa (1509), Osztrovul Mare (1733), Osztrov (1750), Nagy Osztro (1760), Osztrovu Mare (1850), Ostrovu Mare (1854), localitatea face parte astăzi, din punct de vedere teritorial-administrativ din comuna Râu de Mori. Localitatea este așezată în sud-vestul Hațegului, pe vechea șosea romană care făcea legătura dintre Sarmizegetusa și locul ieșirii Streiului din depresiune. Biserica de la Ostrov, monument istoric aflat pe lista monumentelor istorice a suferit în urma incendiilor din 1883 și 1905, fiind refăcută de mai multe ori, dar păstrând planul de bază neschimbat. Din pictura originală se mai păstrează doar reprezentarea Maicii Domnului cu pruncul, situată în timpanul portalului de vest.

Biserica din Ostrov

Atestări documentare

Peșteana

Localitatea este atestată la 1460 ca și sacerdos olachalis ecclesiae de Possena, 1404 Pesten, 1436 possessiones Pestyeny, 1444 Pestien, 1482 Peschen, 1519 Pesthyen, 1733 Pesteana Mare, 1750 Pestyena, 1760 Nagy Pesteny, 1850 Pestyiana Mare. Din 1854 poartă numele actual de Peșteana, făcând parte din comuna Densuș. În anul 1733 este menționată în unele documente ca și astăzi în graiul poporului „Peșteana Mare”. De-a lungul străzii principale a satului, la o distanță aproximativă de 200 m, se găsesc două biserici, prima întâlnită venind dinspre nord din direcția Densușului este fosta biserică greco-catolică, astăzi ortodoxă, iar cea de-a doua aflată mai jos este vechea biserică reformată. Biserica ortodoxă „Sfântul Prooroc Ilie” datează din secolul XIII-XIV, fiind inițial acoperită cu frescă, din care se mai păstrează fragmente pe alocuri. De-a lungul timpului construcția a suferit mai multe transformări.

Mlaștina de la Peșteana, rezervație botanică, areal protejat de categoria a IV-a, cu suprafața de 2 ha, amplasată pe teritoriul satului Peșteana, reprezintă o colmatare a unui lac pleistocenic, fiind una din cele mai sudice mlaștini din țara noastră, în flora căreia se remarcă populațiile de *Drosera rotundifolia* (roua cerului – plantă carnivoră), un adevărat relict glaciar.

Biserica ortodoxă
„Sfântul Prooroc Ilie”

Peștișul Mic

Reședința comunei situate în centrul județului, Peștișu Mic a fost atestat documentar la 1330 cu numele de villa Felső Pesthes. Numele actualei localități a suferit modificări, astfel că pe parcursul anilor îl găsim menționat: Felpestes (1350), villa Pesthes (1429), Felsewpesthes (1506), Fel Pestis (1733), Fel Pestes, Peștișu de Sus (1854).

Petreni

Atestată la 1425 ca și possessiones Petren (1495 Petrehen, 1505 Petthren, 1507 Pethlen, 1854 Petreny, Petrin), localitatea, situată pe partea dreaptă a râului Strei, este astăzi parte din teritoriul comunei Băcia situată în partea centrală a județului.

Podele

Așezat pe Valea Luncoiului, satul Podele este una dintre localitățile recent atestate. La 1805 îl regăsim menționat cu numele de Pogyele. Își schimbă numele pe parcurs, astfel la 1850 se numește Potyele iar la 1854 Potele. Au fost descoperite mărturii arheologice din perioada Hallstattului.

Poieni

Atestat documentar la 1360 sub numele de Pojeny, așezat în partea de sud-vest a județului, satul este astăzi parte componentă a comunei Densuș. Pe parcursul timpului îl regăsim sub următoarele denumiri: 1436 possessiones Polyen, 1456 Polen, 1480 Poyon, 1750 Pojenele, 1850 Pojen, 1854 Poieni.

Atestări documentare

Poenița

Situat în nord-estul județului, satul este din punct de vedere teritorial-administrativ parte componentă a comunei Balșa și a fost atestat la 1805.

Poenița Voinii

Cunoscut și sub numele de Poenița Voinii, satul a fost atestat la 1380 sub denumirea de terra vacua et habitatoribus destituta. Pe parcursul anilor toponimia locului diferă, astfel la 1416 se numește possessiones Pogyeniche, 1506 villa Iwrkapoynycza, 1733 Pojenitza, 1750 Pojenitza Voinii. Există pe teritoriul localității Muzeul Pădurenilor, amenajat din anul 1996 în casa natală a interpretului de folclor Drăgan Muntean. În luna august aici se desfășoară Festivalul de muzică populară „Drăgan Muntean”.

Prăvăleni

Situat în nord-vestul județului, satul atestat la 1650 este parte componentă a comunei Vața de Jos.

Răchitova

Atestat la 1360 cu numele de possessiones Reketeya, satul este teritorial-administrativ parte componentă a comunei cu același nume. De-a lungul vremii îl regăsim menționat sub diferite nume: Rechitova, Rechișoara, 1416 Rekehtye, 1600 Rekettyefalva, 1733 Rekitova, 1854 Rechișor. În secolul XIV a fost înălțat un turn ale cărui ruine se mai văd și astăzi. În secolul al XV-lea pe teritoriul localității a fost

înălțată o biserică de zid, în prezent dispărută, din a cărei frescă se mai păstrează câteva fragmente în depozitul Muzeului de Istorie din Cluj. Pe teritoriul comunei Răchitova se întinde Rezervația naturală ”Geoparcul Dinozaurilor - Țara Hațegului”.

Rovina

Localitatea este parte componentă a comunei București. La Coriolan Suci, localitatea apare ca fiind atestată la 1850. Biserica de lemn din Rovina ce figurează pe lista monumentelor istorice a fost construită în anul 1780, având hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”. În anul 1919 biserica a fost pictată la interior de pictorul George Zinon. Biserica a fost mutată de pe un deal alăturat, pe locul pe care se află în prezent. Biserica a fost trăsniță, paratrăsnetul dovedindu-se ineficient, fiind cuprinsă de flăcări la interior. A fost afectat peretele dintre naos și pronaos, iar o cruce de lemn aflată pe acest perete a fost ocolită de flăcări și de fum, rămânând intactă.

Biserica de lemn
din Rovina

Runcșor

Atestat la 1750 sub numele de Runksor-Mika, satul face parte din teritoriul comunei Gurasada, situată în partea de nord-vest a județului. Biserica de lemn din Runcșor ce figurează pe lista monumentelor istorice a fost ctitorită în secolul XVIII, având hramul „Sfânta Cuvioasă Paraschiva”.

Atestări documentare

Sâncrai

Satul face parte din teritoriul administrativ al orașului Călan. A fost atestat la 1320 cu toponimicul Sanctus Rex. În anii următori îl regăsim menționat în documente astfel: la 1366 Zenthkyral, 1419 possessiones Zenkeral, 1750 Szent-Kiraly, 1854 Sîn-Crai.

Sântămăria de Piatră

Atestată la 1315 ca făcând parte din raionul Hunedoara, regiunea Hunedoara, cu numele villa Sancte Marie, localitatea este, în prezent, parte componentă din punct de vedere teritorial-administrativ a orașului Călan. În documentele vremii, localitatea a mai apărut menționată astfel: 1346 possessiones Boldoghazzonyfalwa, 1363 possessio nostra wolachalis Bodoazzonfalwa, 1750 Szentemerie, 1839 Szinte-Marie-gye-Piatra, 1854 Sîntî-Măria de peatră. S-au descoperit pe teritoriul localității urme preistorice precum și o așezare romană.

Săcărâmb

Parte componentă a comunei Certeju de Sus, Săcărâmbul a fost atestat la 1465 ca și possessiones Naghag, 1750 Nagyag, 1760 Szekeeremb, 1854 Szekeerimb, Săcărâmb. Face parte din Patrulaterul aurifer al Munților Apuseni. A fost un oraș minier unic în lume, pe teritoriul căruia au fost descoperite peste 100 de tipuri de minerale, două dintre ele fiind unice în lume, altele 5 fiind identificate doar în Africa de Sud. Prima galerie minieră a fost săpată în anul 1746, iar până astăzi s-a atins pragul sutelor de galerii. De acest zăcământ se leagă descoperirea și descrierea pentru prima dată

în lume a mineralelor: krenerit, muthmannit, săcărâmbit (nagyagit), telurit, petzit, silvanit. Dar localitatea a îmbogățit nu numai mineralogia cu minerale noi, ci și chimia cu un element necunoscut până atunci: telurul. În împrejurimile Săcărâmbului, la poalele Cetrașului, au fost descoperite, în 1860, un vas conținând monede de aur republicane romane și un lanț de bronz. Între anii 1802-1814, Săcărâmbul a constituit un centru al iluminismului românesc reprezentat de Școala Ardeleană, prin protopopul greco-catolic de Săcărâmb, Vasile Coloși. Biserica trăsniță, așa cum o numesc localnicii, a fost o biserică greco-catolică zidită în 1800 și distrusă de către un trăsnet 170 de ani mai târziu. Ruinele ei veghează încă orașul de pe creasta pe care a fost așezată. Cea mai veche biserică este însă Biserica Romano - Catolică, zidită în 1777, a cărei mobilier datează de mai bine de 100 de ani. Altitudinea comunei după I. Steinhausz (1904) este de 750 m de la mare.

Sălașu de Sus

Situată în partea de sud-vest a județului, localitatea face parte din comuna cu același nume, fiind atestată la 1360 cu numele de Zallas. În documente, de-a lungul timpului poartă mai multe toponime: 1404 possessiones seu Keneziatus Zallaspatata, 1457 possessiones Alsozallas, 1500 Zalaspathak, 1750 Also Szalas, 1854 Sălașu de Sus. Pe teritoriul localității găsim ruinele unei curți fortificate, reședință a cnezilor români din localitate și Biserica Ortodoxă "Sf. Atanasie și Chiril" înălțată între secolele XV și XVI. Tot aici este rezervația naturală Vârful Poieni, parte componentă din Geoparcul Dinozaurilor „Țara Hațegului”.

Atestări documentare

Sălciva

A fost atestată documentar la 1455 cu denumirea de possessiones Zacswa, Zaceva, perioadă în care făcea parte din districtul Aradului. În documentele timpului apare și cu alte toponime: 1508 Salchwa, 1592 Zelchova, la conscripția generală a Banatului din 1717, apare menționată cu 25 de case, cu numele de Salchevo, 1828 Szeltsova, 1913 Szolcsova. Biserica de lemn a fost ridicată în jurul anului 1799 și figurează pe noua listă a monumentelor istorice. Se distinge prin pictura murală de factură bizantină cu influențe baroce.

Biserica de lemn
din Sălciva

Silvașu de Jos

Parte componentă administrativ-teritorial a orașului Hațeg, localitatea a fost atestată în anul 1360 ca și Zyluas. Dintre numele pe care le-a avut în timp, menționăm: 1438 Zilwas, 1444 Siluas, 1498 possessiones Zilwas, 1511 possessiones Alsozylwas, 1854 Silivașu de Jos.

Silvașu de Sus

Atestat documentar la 1360 sub denumirea de Zyluas, localitatea a mai avut pe parcursul timpului și alte denumiri: 1438 Zilwas, 1446 Zylwas superior, 1466 Felso-Zylvas, 1498

possessiones Zylwas, 1850 Szilvasu din szusz, 1854 Silivașul de Sus. Pe teritoriul acestei localități se găsește Mănăstirea Prislop, întemeiată de călugărul Nicodim de la Tismana în 1404. Al doilea ctitor al bisericii este domnița Zamfira, care a rezidit-o din temelie la 1564.

Mănăstirea
Prislop

Spini

Parte componentă în prezent a comunei Turdaș, localitatea a fost atestată la 1430 ca făcând parte din raionul Orăștie, regiunea Hunedoara cu denumirea de possessiones Pod (1486 Paad/Spiny, 1579 Pad, 1750 Szpin, 1835 Spinu, 1854 Pad/Spin).

Sulighete

Atestată la 1330 cu numele de villa Hazywligeth (în maghiară Szúliget, alternativ Hosszúliget) localitatea aparține administrativ de comuna Șoimuș (1437 possessiones Hozywlygeth, 1733 Suligeti, 1854 Suliget)

Tuștea

Satul situat în comuna General Berthelot a fost atestat la 1360 ca sacerdos olahalis ecclesie de Tusta, 1462 Thwztha, 1505 Tgwstha, 1733 Tustija, 1750 Tustya, 1854 Tuștea.

Atestări documentare

Uricani

Coriolan Suciul îl menționează ca având prima atestare la 1835 sub numele de Urikani et Hobiczani. Este un oraș situat în regiunea Valea Jiului, în sudul județului Hunedoara. Situația sa într-o zonă naturală deosebit de atractivă îi conferă un interes turistic sporit. În secolul al XIII-lea, teritoriul pe care se află orașul Uricani făcea parte din Voievodatul lui Litovoi. În anul 1788, localitatea este prădată de turci. În toamna anului 1916, pe perioada Primului Război Mondial, orașul este pierdut și recucerit de trei ori de către armata română, în cinstea eroilor existând un monument pe vârful Tulișa. După alipirea Transilvaniei la România în 1918, numele orașului se schimbă în Uricani. În 1947 se deschide prima galerie din Uricani, în Plaiu Balomir, și începe exploatarea industrială a huilei cocsificabile, orașul devenind monoindustrial. În anul 1965 localitatea este ridicată la rangul de oraș. Orașul Uricani constituie una din intrările în Parcul Național Retezat, accesul din partea de sud-est a masivului făcându-se prin zonele Lazăru și Piule-Buta. Pe raza administrativă a orașului există numeroase zone de escaladă și alpinism, cum ar fi Plaiu Balomirului sau Scorota. Valea de Pești este principalul pârâu care alimentează lacul de acumulare cu același nume. Tot pe albia pârâului Valea de Pești, în amonte, se află Peștera de Gheață.

Valea Nandrului

Localitatea atestată la 1330 ca vila Vluesagh, (1733 Valya, 1760 Vale Nandruluj, 1850 Valya Nandruluj, 1854 Valea Nandrului) face parte din punct de vedere teritorial-administrativ din comuna Peștișu Mic.

Bibliografie:

Bibliografie:

Floca, Octavian, Șuiaga, Victor – *Ghidul județului Hunedoara*, Deva, Tipografia Județeană, 1936.

Floca, Octavian – *Ghidul regiunii Hunedoara*, 1957.

Localitățile județului Hunedoara, Consiliul Popular al județului Hunedoara, Întreprinderea Poligrafică Hunedoara-Deva.

Suciul, Coriolan - *Dicționar istoric al localităților din Transilvania* (vol. 1-2), București, 1967.

Cristache-Panait, Ioana (2000). *Arhitectura de lemn din județul Hunedoara*, București: ARC.

www.cimec.ro.

Ramona TOMA

„Cenaclurile” lui Mateiu Caragiale

Straniul, tristul, revoltatul prim născut, bastardul lui Ion Luca, Mateiu Caragiale, era fericit să fie singur. Nu frecventa cenacluri, nu savura atmosfera redacțiilor, nu căuta literați. Fusese pe la E. Lovinescu, în vizită, nu la ședințele a căror frecvență era socotită de alții titlu de noblețe. Când intra în cafenele, nu se însoțea de amici jurnaliști sau de autori la modă – prea destulă îi era povara de a fi descendentul celui mai mare scriitor în viață al timpului său, și prea plebeieni i se păreau slujitorii muzelor, lui, fiul din flori al unei muncitoare de la regie, cu locuința în mahalaua Crângași-Grand. Nu-i trebuia să ducă mai multe pe umerii lui, și așa striviți de greutatea blazoanelor iluzorii.

Își alesese târziu deviza: *cave, age, tace* (ferește-te, lucrează, taci), dar și până atunci își duse zilele sub semnul ei. Se temuse de viitor, de sărăcie, de nimicnicie. Acționa în felul lui, credea că știe să aleagă ce i se potrivește și renunțase la eforturile superflue, de exemplu la studiile universitare de drept, la Berlin sau la București. Tăcuse, în lume. Nu și în fața tatălui său, nu și în paginile jurnalului, unde își descărca sufletul. Scria în singurătate. E important momentul când îi arată tatălui său poeziile. Din reacția părintelui, venit din Germania anume să-l ajute să le publice la cea mai prestigioasă revistă a timpului, *Viața Românească*, se poate înțelege tensiunea așteptării lui ca odrasla să-și găsească drumul. Lectura ciclului de poeme trebuie să fi fost o bucurie.

Snobețea fiului nu era steapă, ceva se mișca. La lectură asistă, probabil, și prietenul Alexandru Vlahuță, poet adorat în epocă. El îi însoțește la Iași. Nici Caragiale, nici Vlahuță nu s-ar fi înregimentat în acțiunea de lansare, dacă n-ar fi fost convinși de valoarea reală a producției. Noul poet apare astfel încadrat de autorități de primă mână, în fața judecății ieșene. Comitetul de lectură se lărgește, poeziile sunt citite în fața lui G. Ibrăileanu și a lui G. Topârceanu și, după cum reiese din *Amintirile de la Viața Românească* ale lui Mihail Sevastos, și alți scriitori sunt de față. Cu toate că Topârceanu formulează obiecții clare față de creațiile juniorului, Ibrăileanu alege treisprezece poeme, între care *Clio*, *Laudă cuceritorului*, *Prohodul războinicului*, *Boierul*, *Înțeleptul*, *Cronicarul*, *Domnița*, *Curțile vechi*. Campania poate fi socotită un succes: în numărul 4 din 1912 al *Vieții Românești*, poeziile lui Mateiu Ion Caragiale văd lumina tiparului.

Întâmpinarea craiului în cetatea literelor nu constituie pentru el un moment de răscruce. Din călătoria la Iași, Mateiu reține, mai ales, discuția din tren, la întoarcere, când rebelul, expunându-și proiectele de carieră politică, își face tatăl să-i strige, ca un blestem: *N-ai să fii nimic din toate câte le visezi, nimic, nimic, te înșeli amarnic bizuindu-te chiar pe cel mai mic sprijin din partea mea*. Își văzuse totuși tatăl venind de la Berlin, anume ca să-l asiste la lansarea în paginile unei publicații de mare ținută –

Atelier de creație

temeiul unui statut social onorabil. După numai câteva luni, în iunie, Caragiale murea pe neașteptate la Berlin. Dar fiul nu se lăsa înduioșat. Douăzeci de ani mai târziu, la 30 noiembrie 1931, scriind despre decizia de a renunța pentru totdeauna la tutun, la ceai și la cafea, el își va aminti în jurnal numai de scandalul din tren, fără să-și poată ierta nici după atâta vreme părintele pentru manifestările penibile, provocate de abuzul de alcool și de tutun. *Întorcându-ne împreună de la Iași, mi-a făcut o scenă de o violență extremă. M-a certat pentru ambiția mea pe care o socotea condamnabilă, îmi prezicea eșecul sigur al planurilor mele de viitor, care ar fi ridicat în al nouălea cer pe oricare alt tată. Și îmi schița un program de viață și de carieră care ar fi făcut din mine cel din urmă dintre nenorociți și-mi trezea serioase neliniști asupra stării mele mintale. N-ai să fii niciodată, îmi șuieră el, ca o concluzie, șef de cabinet, niciodată, niciodată!* Fiul adaugă, pentru sine, că totuși, după numai cinci luni, era numit șef de cabinet al ministrului Lucrărilor publice (și nu fără sprijinul postum al tatălui său, a cărui moarte sporise bunăvoința autorităților față de fiu).

Mai departe însă, Mateiu s-a descurcat singur, așa cum se afla și în fața foii de hârtie.

Când, în 1924, apare – la *Cultura Națională – Remember*, Mateiu reparcurge etapele creației: *Conceput în timpul promenadelor nocturne la șosea, în 1911; remaniat progresiv; definitiv în 1921, când a apărut în revistă. În Viața românească a apărut în august 1921, fiind subdatat: 1914.* Lecturile manuscrisului, reluate la distanță, aduc cu un ciudat cenaclu cu participant unic, multiplicat în timp – autorul, la date diferite, deci, mereu altul, altfel poziționat față de text, cu o altă stare mintală, cu o altă experiență

scriitoricească. Așadar, un cenaclu matein, care își dă, în final, verdictul: *acum, Remember poate fi publicat.* În scurt timp, *afacerea cu Remember e ca și făcută*, notează Mateiu, în 15 decembrie 1923. Pe 17 martie 1924, citim: *văd primii șpalți.* Pe 16 mai, o propoziție încântătoare apare în agenda mateină: *Înapoiez lui Simionescu Râmniceanu, editorul, șpalții de la Remember și îi dau manuscrisul de la Craii de Curtea Veche.*

Cu numai o zi înainte de predare, are loc, acasă la Matei, în Robert de Flers, numărul 9 A, o lectură din *Craii*, de față cu Cezar Petrescu și Adrian Maniu. Un cenaclu în trei. Nicio referire, în agendă, la reacția ascultătorilor. Vor trece încă cinci ani până când, în 1929, romanul apare în librării, editat de *Cartea Românească*, după ce fusese publicat, cu ecouri favorabile, pe fragmente, în *Gândirea* lui Cezar Petrescu. În această carte singulară, al cărei prim admirator pasionat este însuși autorul ei, cenaclul apare ca mod de viață. E alcătuit din trei oameni: Pașadia, Pantazi și Naratorul, cărora Pirgu li se adaugă atunci când vrea el, fără să se amestece în discuțiile subtile, ci punându-le, sec, un capăt. Îndelungile convorbiri la cină, criptice pentru vreun martor care nu e din stirpea lor, sunt cenacluri în sensul primordial al cuvântului. Cu toate că nimeni nu-și citește producțiile în lungile conclavuri, urmate de escapade scandaloase, totuși ideea scrisului este mereu prezentă. Pașadia scrie, deși fiecare cuvânt așternut este dinainte condamnat la dispariție prin foc: *Când voi fi închis de veci ochii, o mână credincioasă va nimici tot ce se află aici scris.* Tânguirea tânărului confident se înalță numai în gând: *Mă înfiorai știind că nu era om care să glumească. Erau osândite dară să piară*

Atelier de creație

necunoscutele lucrări ce-ar fi făcut admirația veacurilor, lucrări pentru scrierea cărora regăsise pana cardinalului de Retz și cerneala lui Saint Simon, file vrednice de Tacit. Și mă cuprinse o părere de rău sfâșietoare. Pantazi ar putea oricând să-și treacă pe hârtie câte avea de spus: Stăpân pe meșteșugul de a zugrăvi cu vorba, el găsea cu ușurință mijlocul de a însemna, și încă într-un grai a cărui deprindere o pierduse, până și cele mai alunecoase și mai nehotărâte înfățișări ale firii, ale vremii, ale depărtării, așa că amăgirea era întotdeauna deplină. Ca în puterea unei vrăji, cu dânsul am făcut în închipuire lungi călătorii, călătorii cum n-ami fusese dat nici să visez... Nu va scrie însă niciodată, pentru că resorturile lui sufletești sunt sfărâmate, iar maestrul nu e departe de a fi nebun.

Dacă Pașadia și Pantazi nu vor lăsa nimic scris în urmă, pentru ucenicul lor, scrisul e sensul vieții. Dovadă: cartea din mâna cititorului. Tânărul le vorbește crailor despre intenția de a scrie, o spune Pirgu, cu un dispreț care produce efectul distanțării, deși recunoaștem, dincolo de vâlul de răceală, fierbințeala destăinuirii. Avem în câteva vorbe rezumatul cărții care se desfășoară sub ochii noștri: *Se vorbea azi, înainte să vii, că te-ai apucat să scrii un roman de moravuri bucureștene și m-am ținut să nu pufnesc în răs. Ba nu zău; dumneata și moravuri bucureștene! Chinezești, poate, pentru că în chestia asta ești chinez; cum ai să cunoști moravurile, când nu cunoști pe nimeni; mergi undeva, vezi pe cineva? Afară numai dacă ai de gând să ne descrii pe noi, pe Pașa, pe mine, pe Panta; cu altcineva nu știu să ai a face!...a! da, Poponel, amicul. Ei, dacă ai merge în case, în familii, s-ar schimba treaba, ai vedea câte subiecte ai găsi, ce tipuri! Cine i-a mai*

vorbit ambițiosului june atât de ironic, cine l-a mai îngropat în atâta derădere? Totuși, Pirgu este singurul care pare a nu avea nicio legătură cu scrisul, din grupul rătăcitor prin orașul îmbătrânit în rele, însă lui îi e sortită o abjectă carieră de succes pe plan social. Dar autorul, cu dubla lui identitate, de personaj și de narator, ironic și decis să-și descarce toate acumulările de obidă și amar, se va amuza, cu un sarcasm care bate foarte departe, să-l privească pe Pirgu și sub aspectul acesta: ce-ar putea scrie bufonul abject? Și ne oferă două posibilități. Cea dintâi este imaginată chiar de Pirgu: *S-ar fi îndeletnicit, în ore pierdute, și cu literatura, ar fi biciuit moravurile, ar fi comis piese – piese proaste, bineînțeles istorice – și însăila lungi dialoguri între personajii din veacuri deosebite, juca rolurile de forță, se bălăbănea, sforăia, mugea. Adevărat cenaclu de dramaturgie! Dacă autorul îi dă personajului său libertatea de a-și construi profilul de ipotetic scriitor, varianta imaginată de narator însuși, în aqua forte, este o teribilă revărsare răzbunătoare: *Să fi voit el, cu darul de a zeflemisi grosolan și ieftin, cu lipsa lui de carte și de ideal înalt și cu amănunțita lui cunoaștere a lumii de mardeiași, de codoși, de șmecheri, de teleleici, a năravurilor și a felului lor de a vorbi, fără multă bătaie de cap, Pirgu ar fi ajuns să fie numărat printre scriitorii de frunte ai neamului, i s-ar fi zis maestrul, și-ar fi arvunit statui și funeralii naționale. Ce mai schițe i-ar fi tras, maica ta, Doamne! De la el să fi auzit dandanale de mahala și alegeri.**

Mereu se dovedește, când urmărești viața unui scriitor, cât adevăr cuprinde afirmația lui Petre Pandrea: *Boema este frecventă la artistul tânăr și uneori necesară artistului bătrân. Cenaclul este indispensabil artistului de orice vârstă.* O demonstrație

Atelier de creație

perfectă a acestei credințe de profund cunoscător al naturii auctoriale este, într-un anumit unghi de lectură, și romanul *Craii de curtea veche* al lui Mateiu Caragiale.

În cămărilor secrete ale destinului, cenaclurile mateine mai ascund o verigă, legată de debutul din 1911. După ce poemele apar în revistă, părintele primește la Berlin o carte poștală de felicitare de la Panait Cerna, un apropiat al lui Caragiale. *Domnul Cerna*, spune acesta, *tânărul poet, filosof, distins mathematic și mare meloman, aflându-se pe doi ani la Berlin, a binevoit spre bucuria noastră, să se însărcineze cu educația lui Luki*. Ilustrata trebuie să-l fi mângâiat pe tatăl nemulțumit de felul în care *Viața Românească*, adică Ibrăileanu, plasase poemele în revistă. El ceruse deslușit ca grupajul să deschidă numărul, semn de consacrare subînțeleasă. Lectura lui Mateiu se încheiase într-o atmosferă cam încărcată și grupul întrunit la redacție apăruse încruntat la masa de 15 persoane organizată la Hotelul Buch de ieșenii bucuroși de oaspeți. Sevastos povestește cum, abia sosit, Topârceanu îi șoptise că *versurile erau banale, chinuite și cu multe imperfecțiuni de formă... că el îndrăznise să-i reproșeze tânărului câteva slăbiciuni artistice, care-l făcuseră pe Caragiale bătrânul să-și iasă din pepeni și să se răstească la dânsul: Da cine ești tu, mă, să-mi dai mie lecții de poezie?* Este tulburătoare această identificare absolută a tatălui cu bastardul său, în fața unui străin. Ignorând rugămintea părintelui, redactorii *Vieții Românești* au plasat grupajul, din necesități de organizare, după un articol. Sevastos subliniază: *Caragiale a mai avut timp să-și arate nemulțumirea față de locul 2 și să primească făgăduiala lui Ibrăileanu că data viitoare greșeala va fi îndreptată*. Așa se va și

întâmpla, dar Caragiale nu mai apucă „reparația”. Pe acest fond de enervare, Caragiale primește mesajul lui Cerna: *Iubite nene Iancule, Băiatul dumitale e un talent remarcabil. Cele mai multe din poeziile lui sunt simple schițe, momente prinse în versuri bine legate. Dar câtă poezie și fantezie e în unele din ele și cât meșteșug de caracterizare dovedesc altele. Trecutul nostru tot – înviat în câteva rânduri! De mult, de mult n-am mai citit o strofă așa de frumoasă cum e aceasta: „Desprins din stemă parcă, spre depărtări străine, Un corb bătrân și-ntinde puternic negrul zbor. Și-n liniștea adâncă, din când în când, ușor, Din ulmi cad frunze moarte, plutind în clipe line”. Te felicit cu adâncă fericire, nene Iancule! O parte din puternicul dumitale talent a întinerit în odrasla dumitale, luând o formă proprie și făgăduind flori care nu se scutură niciodată*.

Caragiale se grăbește să-i trimită câteva rânduri și, dacă acest răspuns n-ar fi fost scris cu numai patru zile înainte de moarte, poate că nu ar fi însemnat mai mult decât o replică amabilă într-un cenaclu prin corespondență: *îmi place să cred că nu exagerezi peste măsură dintr-un exces de magnanimitate, și că în încercările băiatului meu poate fi și ceva real care te-a atins, inspirându-ți interes și simpatie. Îți mulțumesc pentru el, care nu știe încă ce prețios sufrag a avut noroc să obțină*.

În volumul *Scrisori și acte*, îngrijit de Șerban Cioculescu, unde apare schimbul de cartoline, ilustrul editor observă: *ca să încheiem, credem că aprecierea favorabilă a lui Cerna n-a mai putut să ajungă la cunoștința lui Mateiu I. Caragiale – acel „încă” a fost de ordinea provizoriului etern*.

Victoria DRAGU DIMITRIU

Scurt istoric al Casinei Naționale din Deva

În anul 2010 Asociația Culturală „Casina Națională” din Deva va împlini 168 de ani de la înființare.

Deși a avut drept scop cultivarea, informarea, educarea populației orașului Deva, ea nu a avut o existență liniștită, lipsită de neplăceri, de obstrucțiuni și chiar de unele sincope și procese juridice.

Asociația a fost înființată în anul 1842 pentru a veni în întâmpinarea intelectualilor de diferite naționalități ce conviețuiau în Deva și a avut numele de „Dévai Nemzeti Kaszino”, adică numele ce îl are și astăzi „Casina Națională”.

Cu ocazia Adunării Generale, în anul 1870 în zilele de 4 și 5 octombrie, a avut loc cea mai de seamă acțiune culturală a românilor din Deva înainte de Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Este vorba de Adunarea Generală a intelectualilor români din Ardeal, în cadrul căreia s-a înființat „Societatea pentru Fond de Teatru Român în Transilvania” cunoscută sub numele de Societatea Teatrului Român.

Cei care păseau pragul Casinei, aveau la dispoziție un mare număr de publicații: *Observatorul*, *Albina Carpaților* și *Telegraful român* din Sibiu, *Gazeta Transilvaniei* din Brașov, *Românul din București*, *Gura satului* din Arad, *Pesti Napló* și *Pester Lloyd* (în limba maghiară, respectiv, germană – n.red.) din Budapesta și *Hunyad* din Deva.

În anul 1924 un grup de maghiari în frunte cu Károly Gölner și Miklós Mesko au tulburat și obstrucționat activitatea Casinei Naționale din Deva, acționând-o în justiție sub motiv că nu are calitatea de persoană juridică și nu este proprietara imobilului în care funcționa. Procesul s-a judecat nouă ani, între 1924 și 1932, la Tribunalul din Alba-Iulia, la Curtea de Apel din Cluj și la Înalta Curte de Casație și Justiție din București, unde s-a obținut câștig de cauză pentru „Casina Națională din Deva”.

Din anul 1932 până în 1948 „Casina” a revenit la funcționalitatea sa normală, având o activitate bogată și valoroasă, mult apreciată de publicul devenean. Aici e cazul să menționăm faptul că în toată această perioadă, respectând o tradiție mai veche a stilului său de organizare și muncă, și-a asociat Garnizoana militară a orașului, între membrii săi de drept aflându-se toți ofițerii unității militare. De aceea, în această etapă a

Atelier de creație

existenței sale pe frontispiciul sediului său se afla inscripția: „Cercul Civil-Militar” Deva.

Din anul 1948 până în 1993 „Casina Națională” a fost absentă din peisajul cultural și din viața spirituală a orașului Deva, iar sediul său a devenit în întregime un local de consumație, transformat de unul din clienții politici ai regimului într-un complex de birturi, cămătării, bufete, dughene.

În anul 1993 un grup de intelectuali deveni format din Victor Șuiaga, Aron Todoroni, Romulus Oană, Dumitru Susan a inițiat reînființarea „Casinei Naționale” lucru ce s-a realizat în Adunarea Generală din data de 28 iulie 1993, ținută în sala festivă a Liceului Teoretic „Decebal”, din Deva. Prin ședința publică din 7 septembrie 1993 a Judecătoriei Deva, Asociația Culturală „Casina Națională din Deva” a obținut calitatea de persoană juridică, și-a confecționat ștampilă proprie și a început demersurile juridice pentru redobândirea localului său propriu. Procesul pentru recâștigarea localului a durat șase ani între anii 1993 și 1998. Prin sentința civilă a Judecătoriei Deva Asociația Culturală „Casina Națională” și-a redobândit sediul propriu din Piața Unirii, nr. 9, din Deva.

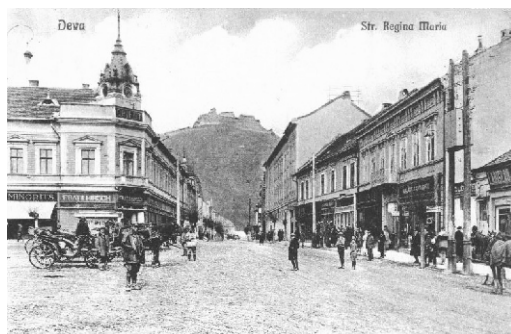
Considerații despre Casina românească din Deva se găsesc în lucrarea monografică a lui Victor Șuiaga aflată în manuscris la Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, lucrare din care cităm: „Despre începutul unei activități culturale la Deva se pomenește abia de prin mijlocul secolului XIX. Astfel, în 1842 se înființează Casina Națională din Deva care era un local de cultură și petreceri, având o mică bibliotecă

și o cafenea unde se citeau ziare, se purtau discuții pe teme social – culturale, se consumau băuturi și se juca cărți. Localul era însă destinat numai nobilimii și burgheziei. Avea o clădire proprie construită în 1847, mai mică și numai cu parter care acum formează clădirea restaurantului Mureș din Piața Unirii.”

În anul 2010 Asociația Culturală „Casina Națională” până în luna mai a organizat mai multe activități culturale. Astfel, au avut loc lansări de carte: Dumitru Boboșa - *Izvoarele florile vieții* - o antologie de poezie dedicată femeii. O altă lansare a fost cea a col. (r) Dănilă Moldovan, *Cu umor în NATO*, o lucrare ce cuprinde scenete, scheciuri, monologuri.

Până la sfârșitul anului, Asociația își propune să organizeze cât mai multe activități culturale.

Ciprian DRĂGAN

LAUS LOCI

„Vă mulțumim că ați venit pe la noi!”

Lui Constantin Stancu, lui Nedel, din Vaideei și lui Ion Scorobete

Sus, la Meria, în pădurenimea delureană, oamenii sunt foarte diferiți de cei din văile Poienii Ruscăi, bunăoară luncanii: ei sunt bruneți, cu ten măsliniu, asemeni bănașenilor și celor din Sud, cu fața smeadă și semeți, adaptați condițiilor de izolare moștenite din veac. Sunt oameni ai pădurilor, oieritului și vitelor, ai culturilor terasate, siliți a-și cultiva bruma de hrană, cartofii, fasolea, porumbul, grâul, în condițiile climei și ale vecinătății munților cei mari, ai Retezatului... De nicăieri nu ai o panoramă mai spectaculoasă a acestor munți legendari ca de pe nedeile Meriei!

Apropo de originea cuvântului nedeie: sigur că este un slavism, venind de la numele duminicii, nedelia, însă asociat cu sărbătorile primăverii, nedeie definește platoul neted al fiecărui deal submontan, în întreaga depresiune a Hațegului, dar mai cu seamă la momârlanii Văii Jiului, ca și în munții Zărand și Orăștiei... Din prima zi de Paște, timp de o săptămână, fiecare comunitate – mai nou doar grupuri familiale sau amicale, se adună pe dealurile din apropierea lăcașurilor de cult, sincretic venind din origini arhaice, când pe *culmi erau sanctuare*, unde participă la tradiționalele petreceri câmpenești cunoscute în zone sub denumirea de nedei. În fiecare zi are loc câte o petrecere impropriu zisă „câmpenească”. ... Tot în mai, sărbătoarea Armindenilor dăinuie din și mai arhaice vremuri... În porțile caselor sunt înălțați stâlpi din mesteacăn (arbore magic), cu buchet de liliac (scumpie,

scumpină) în vârful... Simbolul vechi este de fapt al Feciorului, flăcăului casei și obiceiul se pierde în ancestralitatea colectivă a unui vast areal din Ardeal...

Comportamentele colective ale unor astfel de datini vin din păgânismul venerator al Mamei Natura, al Vetrei, al sacralității Locului, al *paideumei*...

Sus, la Meria, cu oamenii ce ne-au găzduit, în jurul „cinei de taină” a ospetiei lor joviale și presărate cu un umor specific, dar și irepresibilă nevoie de comunicare cu cel venit, am auzit acea exprimare de neuitat, pe care am auzit-o și în Zărand, dar și în Hațeg sau pe Mureș: „Vă mulțumim că ați venit pe la noi”... Primiți cu drag, ce altceva să facem decât să intrăm în vorbele lor, subiectul fiind obsesiv al originii lor, al identității lor, al existenței lor vitrege și deopotrivă fascinante, de un exotism ce aparține în fond Naturii... Ceea ce păstrează, de asemeni, simboluri mioritice-pastorale este și datina „măsuratul oilor”, la care am asistat la Meria, un obicei ce merită descrieri analogice, aparte...

Revenind la nedei... Păcat că se pierde, sau stăruie doar ici-colo, un obicei cu totul tulburător prin semnificația ce pentru mine e o regresivitate în Basm, în Mitologie... Sărbările de pe înălțimi se numeau și ALIMORI... în Transilvania întreagă și în Banat ... Copiii, feciorii mai ales, păstrau din bătrâni obiceiul probabil dacic, ca atât de 9 mai (armindenii) cât și de Paști (la Mucenici) ... să rostogolească roți de foc, la vale...

Atelier de creație

Aceste ritualuri se numesc în Apuseni Hodite...

Poate că starea drumurilor este protectoare, paradoxal, măcar ferind locuitorii acestor nedei și vărfuri terasate ca ale incașilor (!), de vandalismul specific „orășenilor”, bizar lucru, dedați la comportamente deloc urbane, ci mai degrabă barbare..., sau cum zic momârlanii, de „bărabă”... Să fie vreo legătură între barbarie și barabism?

„Dacii sunt aninați de munți”, scria istoricul latin Anaeus Floras. În Transilvania, pare-se, urmașii lor sunt aninați ca ciorchinii, sau dacă vreți, invocând un poet francez, satele lor aninate de munți și nedei, dau imaginea unor uriașe scroafe cu purcei, alăptându-i prin secole, din milenii. Osmoza aceasta este deopotrivă ancestrală și... suprarealistă... indo-europeană, cu toate aciuările de „bărabă” și uneori nefericite asimilări... „Bine ați venit la noi”, desigur... Dar există și glume care spun altceva: „Vine omul, dar mai și pleacă”!... Sau „Bine ați venit la noi, plecare-ați”!

Safari sau braconaje?

Post-comment: Despre ceea ce aș numi Safari-uri ale unor neo-bresle organizate de-a dreptul mistico-masonic, sau, dacă vreți, un soi de trans-barbarism. Undeva, adus de puhoirile „anotimpului nebun”, am văzut (cu ochi stranii, de... copil milos...), un mistreț enorm, în putrefacție... Fusese desigur împușcat însă reușise să scape de acerbii vânători „orășeni” sau venetici... și probabil murise agonizând la vreun izvor, înroșind apele cu sângele lui... Nu, nu e vorba de mistrețul cu colț de argint din te miri ce Bizanț, ci mai degrabă de unul din safariurile miliardarilor „autohtoni”.

Mistrețul - hoit (nu l-au tras nici măcar câinii hoinari) îl vor devora viermii și muștele. Cu mintea mea înnebunită de poezie (...), aș fi rostit un prohod păgân, dar am preferat să urc în mașina amicului și să plec din așa întâmplare...

Mistrețul acela este altceva, este CEEA CE ÎNSEAMNĂ EL, la urma urmei... Ceea ce ne dă de gândit...

Un trofeu pentru câinii vagabonzi sau pentru lupi care, pare-se, s-au rărit și ei... A pierit magia lycantropiei..., pier și oamenii care au văzut lupi... ca să parafrazez un drag poet american... Pe alocuri, haite de câini fără stăpâni recad în sălbăticie, dar nu atacă oile, ci drumeții răzleți... Un fals simț al teritoriului, ca să zicem așa...

Iar în sus, spre alte vărfuri... sate pădurenești sunt total sau parțial abandonate...ca urmare a prăbușirii mineritului multi-secular... Apropo: într-o adâncime din zonă, a mineritului încă dacic, ulterior al vremelnicului cuceritor roman (Gaurianus, înscris pe o stelă de andezit...), arheologii au găsit intactă o CĂTUȘĂ DACICĂ... Conotația este plurisemantică...

Cum am văzut de pildă la Alun, la Curpeni, la Cerișor și alte câteva așezări, „uitate de Dumnezeu”... adică de oameni... Însă și asta e o altă poveste, că „de n-ar fi, nu s-ar povesti”...

Eugen EVU

Profil liric

Iar dacă...

Numai absențele mari și dureroase
În gol dau rod și singure se scutură
Fruite ale răbdării setoase
Ca scânteindele stele din ciutură...

Dacă acesta e prețul, răsplata,
Blestemată fie cunoașterea vie
Care astfel ne trage pe roata
Zodiei căzute-n veșnicie!

Orb dacă ești (de lumina ta) îngere,
(La vânătoarea dintre mine și cine ?)
Adeverește-mi prin vie atingere
Foamea de-a iubi, sub stigme divine.

Iar dacă sub clopote rănilor zbat
Necunoscutele limbi corosive
Fie golul ecou blestemat
În toate monadele lumii, captive!

Stare de nicicum

Vântul face striptease pe străzi
Fustele țigăncilor se-nfoaie
Prin băltoace stropii sar ca iezi
Zburdă prin cuvinte o văpaie

Stranie prezența mea pe-aici
Sunt geloasă pe nimic anume
Ard în palme cuiburi de furnici
Stare de nicium și nu știu cum e

Uite, poezia face glume ...

Poetul uitat

La capătul Visului un semafor
A înghețat orb pe rânjetul verde.
În oraș toamna a rămas un cocor,
Aripa rupta zborul și-l pierde...

În zadar în zadar în zadar!
Țipătul lui sub stelar azimut...
O fetiță îl pansează cu jar de nectar
Să se vindece de cerul cazut.

Romanță la Orăștie

Cândva în vechiul burg râdeau platani
și-n umbra lor ne-am rușinat, copiii -
Cu-ntredeschise buze smeurii
ai rupt pecetea cu-n sărut și mii
de- albine zumzăiau, și stranii,
prin ramuri cucii răgușiți de lună
cu stele joase-n toamna cam ne bună

Cândva, ca niciodată, fost-au anii
cât să-i culegi buchet de imortele
și la fereastra-naltă, cu zăbrele,
să-i numeri singur murmurând litanii
să cadă-n vis catapetesme grele ...

A fost un vals, apoi un menuet
În burgul cel bătrân și desuet
Și-n noaptea cu zăbrele, un poet
Își minte insomnia și-un regret
Că n-a cules nicuna dintre stele...

Daniela RUJOIU-SGONDEA